Țara este întâi a lui Dumnezeu și numai apoi a noastră

PERMANENȚE

ANUL XXV- NR. 8-9
AUGUST-SEPTEMBRIE 2022

CULTURAL - POLITIC - SOCIAL

24 PAGINI
8 LEI

AVRAM IANCU – lupta pentru libertate și simboluri perene ale naționalismului românesc

BOGDAN MUNTEANU

Pe 10 septembrie s-au aniversat 150 de ani de la moartea lui Avram Iancu, „crăișorul munților“, lider al luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania în anii 1848-49. Posteritatea avea să-l păstreze în memoria ei drept un erou național de prim rang, care a știut să urmeze fără abatere acea linie a neamului prin care acesta își apără ființa și se afirmă în istorie, înfruntând frământările epocii.

La acea vreme taberele aflate în conflict erau multiple și cu interese divergente, formând un veritabil triunghi. Pe de-o parte naționalismul exclusivist maghiar, care urmărea alipirea Transilvaniei la o Ungarie Mare și care nu era dispus să facă concesii esențiale altor etnii, în special românilor. Aceștia s-au văzut astfel nevoiți să devină aliați de conjunctură cu autoritatea imperială de la Viena în lupta acesteia contra ridicării maghiare. Dar interesul regimului habsburgic nu era nici întărirea necondiționată a elementului românesc, ci revenirea tuturor sub autoritatea sa, ca atare sprijinul pentru cauza românească s-a limitat la un minim de armament și la multe promisiuni neonorate.

Istoria framântărilor românești pentru împlinirea idealului național a fost tratată în detaliu în tomuri întregi de factură academică. Totuși, un caracter aparte îl au scrierile pline de însuflețire ale unor istorici români născuți în Transilvania secolului XIX, precum Nicolae Densușianu despre răscola lui Horia, Cloșca și Crișan, sau Silviu Dragomir care a publicat o lucrare despre Avram Iancu în 1924, cu ocazia centenarului nașterii sale. Asemenea scrieri, fără a face concesii criteriilor științei istorice, depășesc uscăciunea academică și tentativele facile de demitizare și fac să transpară printre rândurile lor un ideal vibrant al românismului autentic. Pe de altă parte, ele respiră un duh complet diferit decât cel al propagandei ulterioară a regimului ceaușist, care a încercat să instrumentalizeze lupta istorică a românilor în numele propriilor interese. Iată de ce asemenea scrieri clasice merită citite și astăzi, dacă dorim să fim părtași la un spirit național autentic, cât mai puțin falsificat de interpretări tendențioase sau impure.

În cele ce urmează vom prezenta o serie de fragmente din cartea „Avram Iancu“ de Silviu Dragomir, publicată în 1924. Deși se referă la naționalismul românilor din secolul care a precedat-o, putem remarca pe alocuri o serie de elemente cu un caracter de *deja vu*, mai ales dacă ne gândim la traiectoria naționalismului românesc de factură legionară, care avea să se afirme în anii următori publicării scrierii în cauză.

În primul rând e vorba de figura liderului în jurul căruia a gravitat întreaga mișcare de ridicare națională. Avram Iancu era un tânăr avocat harismatic, cu priză la mase, bun organizator și strateg, om de acțiune, al faptei hotărâte, al atitudinii radicale, fără compromisuri, în slujba cauzei românești. Evident, curentul naționalist românesc se manifesta prin mult mai multe personaje, intelectuali, politicieni, clerici, și prin mult mai multe nuanțe și atitudini. Dar nu întâmplător istoria l-a consemnat în special pe Avram Iancu drept simbol al luptei naționale românești de la acea vreme.

Dincolo de o personalitate exponențială, cu temperament de luptător - însă în cadrele onoarei, căci altminteri nu ar fi putut întruchipa acel rol de catalizator al mulțimilor - în mișcarea naționalistă transilvană de la mijlocul secolului al XIX-lea apar o serie de motive, tipare si paralele care aveau să prefigureze spiritul naționalist din secolul următor. În primul rând putem constata caracterul esențialmente etnic, iar nu civic, al crezului românesc profesat. Apoi acțiunea unor tineri impetuoși și radicali, nedispuși la compromisuri, față cu atitudinea mai prudentă a generațiilor mature. Răspunsul cu represalii la violențele adverse, incusiv drept răzbunare pentru uciderea fără judecată a unor prizonieri și azvârlirea lor într-o groapă comună plină cu var (similar cu Tâncăbești/ Jilava) a caracterizat și naționalismul din secolul următor. La fel ca pedepsirea trădătorului Ioan Dragoș, care încerca să-i convingă pe luptătorii lui Iancu să depună armele, amăgindu-i cu un presupus armistițiu cu oastea maghiară, pentru a putea fi apoi atacați prin surprindere și măcelăriți. În fine, cartea lui Silviu Dragomir abordează și valorizarea memoriei lui Avram Iancu inclusiv tentativele negative, de compromitere a ei. Aceste coincidențe nu sunt fortuite, ci mai degrabă un semn că naționalismul românesc a avut o evoluție organică, într-o continuitate firească peste decenii și secole. Că în fond avem de-a face cu unul și același ideal național, cu generații de români care s-au hrănit cu simbolurile și moștenirea lăsate de strămoșii lor.

Dacă stăm și ne gândim bine, citind rândurile care urmează, vom constata că asemănările cu destinul generației naționaliste interbelice sunt numeroase. Mai puțin cea privind valorizarea memoriei, în special dacă ne gândim la receptarea oficială, care

continuare în pag. 2

AVRAM IANCU — LUPTA PENTRU LIBERTATE ŞI SIMBOLURI PERENE ALE NAŢIONALISMULUI ROMÂNESC

a fost silită să dea curs interpretărilor negative, de care dealtfel nici posteritatea lui Avram Iancu nu a fost scutită.

În continuare redăm câteva fragmente din cartea lui Silviu Dragomir, care pot fi considerate drept relevante pentru afirmaţiile făcute mai devreme.

*

Personalitatea de lider naţional a lui Avram Iancu

Bătrânii cu pletele albe, cari s'au stins nu de mult, ştiau încă să povestească nepoţilor atâtea amintiri duioase despre zilele de avânt, pe cari le-au petrecut în loagăr, sub vraja personalităţii cuceritoare a Craiului Munţilor.

(...)

Ceeace apare limpede şi din această mărturie, e faptul, că adevăratul căpitan al oastei româneşti, adunată din toate părţile Ardealului, era Avram Iancu. Cred că în această expediţie, dela Cricău până Ia Turda, obţinu el titlul de Craiul Munţilor dela poporul, care îl iubea atât de mult. Tovărăşia unui bun ofiţer, cum era căpitanul Gratze, excelent şi sincer camarad, i-a fost lui Iancu, fără îndoială, de mare folos.

Radicalismul generaţiei tinerilor naţionalişti români

Înţelepciunea bătrânilor, cari, crescuţi în spiritul îngust dinaintea anului 1848, căutau numai mijloace „legale", se împăcă deocamdată cu avântul tinerimei, care nu se sfia a recomanda şi mijloace mai violente pentru câştigarea unor drepturi, cari erau mai clare ca lumina soarelui.

(...)

Avram Iancu era şi el la adunare cu şase mii de Moţi, cari, după mărturia lui Vasile Moldovan, erau bine armaţi şi bine disciplinaţi. Eroul nostru vedea, că nu în clipa din urmă, energiile neamului său se adunau, pentru a stoarce cu puterea braţelor, ceeace bărbaţii politici ai Românilor n'au fost în stare să obţină pe cale legală în era libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii.

(...)

Când delegaţia română, care se întoarse din Cluj, ajunse la Sibiu, găsi acolo iarăş pe Avram lancu. Neastâmpărul să afle ceva despre rezultatul, pe care l-au obţinut Românii la dietă, l-a adus din nou în preajma comitetului naţional. Aici ajunse vestea măcelului dela Mihalţ tocmai atunci. Se convocase o şedinţă de urgenţă, la care, cum spune Bariţiu, veniseră membri bătrâni şi tineri. După ce se informară cu toţii, se puse întrebarea, ce-i de făcut. Şaguna plecase Ia Viena. Tinerii ferbeau de mânie. Bătrânii, membrii consistoriului, căutau să-i calmeze. Unul însă învinovăţi tinerimea, că merge la sate şi aţâţă poporul: „că şi pe Mihălţeni tinerimea i-a amăgit să nu se supună poruncilor mai înalte". Atunci Iancu, care era retras într'un colţ, sări dintr'o dată peste trei bănci şi trase la răspundere pe consistorialist pentru cuvintele pronunţate. Şedinţa fu, fireşte întreruptă.

A doua zi, Iancu merse la Bărnuţiu şi Bariţiu pentru a-i anunţa că pleacă să-şi adune oamenii şi să-şi răzbune pentru sângele vărsat. Dar după părerea acestora un asemenea pas ar fi fost prematur. Şi astfel Iancu se întoarse în munţi, scrâşnind din dinţi şi cu pumnii încleştaţi, hotărât să asculte sfatul Iui Bărnuţiu, dar să se şi pregătească pentru lupta, care, o vedea el bine, că nu se mai poate încunjura.

Atitudinea demnă în luptă, represalii doar ca răspuns la violenţele maghiare

În sufletul său aprins de mânie, Iancu a înţeles, de sigur, patima răzbunătoare a poporului, când, în 26 Octomvrie, vizită ruinele nenorocitului oraş. După cele ce au săvârşit Ungurii în ultimele săptămâni, după execuţiile nejustificate ale atâtor victime nevinovate în tot cuprinsul Ardealului şi mai ales după ce fu spânzurat Alexandru Bătrâneanu, prefectul din Cojocna, bun tovarăş al lui Iancu, de faimoasa curte marţială din Cluj, putea oare să aibă Iancu vreo răspundere în faţa istoriei, cum o pretind condeiele veninoase ale duşmanului? Oare ororile evului mediu, ale cărui lanţuri de fer au fost păstrate aici până în 1848, trebuiau să rămână şi ele un privilegiu perpetuu al clasei dominante ungureşti? Asupriţii de aici, ca şi ceva mai târziu cei din preajma Aiudului; să nu fie oare plămădiţi din acelaş aluat omenesc, din care numai cu o cilivizaţie stăruitoare, se pot alunga pasiunile feroce? Omul despoiat de demnitatea sa şi înjosit până Ia animal, nu poate avea nici o răspundere în faţa istoriei.

(...)

Dar se pare că la vestea despre ocuparea Aiudului de către Români, [ungurii] s'au speriat atât de mult, încât s'au refugiat aproape cu toţii Ia Turda şi în satele ungureşti de pe valea Arieşului. Ei n'au uitat însă, ca mai întâi să omoare fără judecată pe „robii" români, pe cari i-au adus din expediţiile lor, şi să le arunce cadavrele mutilate într'o groapă cu var din faţa primăriei. Când au văzut Românii, cari au intrat Ia 13 Noemvrie în Vinţ, această nemaipomenită barbarie, e firesc să-şi fi răzbunat. Vinţul de sus a ars complet în acea zi, ca o uriaşă făclie la căpătâiul martirilor români. Dealtiminteri atât Iancu, cât şi căpitanul Gratze au constatat că Vinţul a fost aprins înainte de-a fi intrat gloatele române.

În 20 Noemvrie gloatele române discutau cu delegaţia oraşului Turda condiţiile de capitulare. La aceste discuţii luă parte şi Popa Balint, care venise cu cetele sale pe Arieş în jos pentru a întâmpina armata triumfătoare. E interesant ceeace ne povesteşte căpitanul Gratze despre acest episod:

„Pentru a dovedi populaţiei înspăimântate, că Românii au o ţintă mai înaltă, decât pofta de jaf, intraiu singur în oraş, împreună cu statul meu major, şi lăsaiu toată trupa pe câmp, în corturi aşezate pe ţărmul drept al Arieşului, fără să fi îndrăsnit cineva a veni în oraş. Nici aici nu s'a întâmplat nici o violenţă, nici un jaf, deşi corpul înarmat a petrecut timp mai îndelungat. Eu mărturisesc sincer, că dispoziţiile mele nu ar fi avut succesul norocos, iar unitatea în operaţiuni nu s'ar fi putut realiza cu o masă nedisciplinată atât de mare, dacă n'ar fi fost Iancu, un spirit care pe toţi îi înviorează, un bărbat cu o popularitate nemărginită, pătruns de respect pentru înalta cârmuire şi însufleţit de nobilul zel al naţiunii sale. Iancu a sprijinit cu fapta străduinţele mele şi a supravegheat executarea precisă a ordinelor mele cu o grije meticuloasă, până în cele mai mici detaliuri."

Idealul libertăţii naţionale cu fundament etnic, nu civic

Platforma de înţelegere cu oricine o constituie recunoaşterea naţionalităţii române, căci aceasta premerge tuturor celorlalte principii. „Spiritul de care e pătrunsă şi însufleţită Europa, ca un fulger, mai elastic străbătu la sufletul nostru, decât la al oricărei alte naţiuni, care a mai văzut până acum razele libertăţii. Libertate, egalitate, frăţietate! Aceste principii sunt deviza noastră, ele sunt tezaurul şi cel mai sfânt obiect, pentru care şi cu care trăind suntem gata a da mâna cu cei mai nedumeriţi duşmani ai noştri şi a le promite cel mai sincer ajutor, ce se poate aştepta dela vreun popor european, iar de aceste principii lipsiţi, cu cea mai bărbătească seriozitate suntem rezoluţi dintru început a ne băltui sângele până la cel din urmă Român. Însă aceste principii le pretindem pe temeiul existenţei popoarelor şi nu suntem îndestulaţi văzând depicte numele lor pe scrisori private, nici auzindu-le numai sonul lor cel dulce pe la urechile noastre, ca un ecou fără de simţire". Ideea aceasta este a întregii generaţii dela 1848. Ea fu proclamată pe Câmpia Libertăţii de Bărnuţiu şi propovăduită apoi de-o întreagă pleiadă de entuziaşti. Cam acelaş lucru îl spunea şi Alecu Golescu: „înaintea chestiunei de naţionalitate nu poate trece chestiunea democraţiei. Înainte de toate a fi şi pe urmă a examina cum să trăim". Când în discuţia dela Mihăileni Dragoş spuse Iui Buteanu: „Voi ardelenii v'aţi făcut o idee fixă cu naţionalitatea voastră şi ignoraţi drepturile cetăţeneşti", Buteanu răspunse prompt: „De-ar avea liberalii voştri puterea de a-mi da Paradisul şi mi-ar răpi limba, eu aş renunţa la Paradis". Câteva săptămâni mai târziu, când veni Nicolae Bălcescu la Câmpeni, el descoperea lui lancu aceaş evanghelie a naţionalismului: „Până când un popor nu va exista ca naţiune, n'are ce face cu libertatea". Iată de ce este Avram Iancu reprezentantul luptător al naţionalismului românesc.

(...)

Un medic neamţ din Lugoj, care a însemnat tot ce a văzut în anii 1848-49 şi care avea legături intime cu fruntaşii români de acolo spune la 30 Noemvrie: „Românii de aici încep a-şi deschide ochii, deşi triumful Valahilor din Ardeal îi face să tresalte de bucurie"- După el Bănăţenii ziceau: „noi facem, ceeace fac fraţii noştri din Ardeal". Cu data de 6 Decemvrie găsim apoi în acest jurnal următoarea observaţie: „Conducătorul cel mai însemnat al Românilor, Iancu n'a avut planul să lucreze pentru unitatea monarhiei, ci a vrut să lupte pentru independenţă, deci pentru alipirea la Moldova şi Ţara Românească, cu un cuvânt pentru Daco-Romania".

(...)

Nu mai puţin adevărat este însă, că fruntaşii români, treziţi la realitate, aveau să ceară deacum dela Curtea din Viena nu numai recunoaşterea naţionalităţii lor, ci şi un teritoriu separat, un ducat românesc al tuturor Românilor din Austria, primul pas în marea operă de închiegare a neamului. Astfel, programul politic al generaţiei lui Avram lancu, deşi nu era demult formulat, primi un nou punct, menit a fixa pentru viitor făgaşul politicei româneşti, întocmai aşa, cum ar fi făcut-o un Golescu, un Maiorescu sau ori care dintre fraţii Hurmuzachi. Niciodată sămânţa din care avea să răsară marele ideal românesc, n'a căzut într'o ţărână mai fecundă, ca sufletul generaţiei noastre dela 1848.

(...)

În scrisoarea Iui Kossuth către Dragoş sunt mai multe vorbe decât concesiuni, oferite unei naţiuni care a sângerat pentru drepturile sale. „îmi pare rău din inimă de nefericirea războiului civil şi m'aş ţine fericit, dacă I-aşi putea curma, nu prin ascuţişul săbiei inexorabile, ci cu ramura de oliv a păcii oneste". EI promite Românilor de a-i face părtaşi, în măsură egală cu toţi locuitorii Ungariei, fără deosebiţe de limbă şi religiune, la drepturile şi libertăţile comune. Dar o asemenea concesiune nu oferea nimic nou. Românii nu o primiseră nici în Maiu 1848 şi nu erau mulţumiţi cu o deslegare ca aceasta nici în Septemvrie anul trecut, când se supărară că Şaguna stătuse de vorbă cu guvernul din Pesta. Dar dacă guvernul Iui Kossuth credea sincer într'o asemenea formulă, de ce n'a stăruit ca parlamentul să voteze o lege despre egala îndreptăţire a naţiunii române? Chiar scriitorii unguri spun că parlamentul ar fi avut timp pentru aceasta şi că ezitarea sa, nu fără de-o anume intenţie, ar fi constituit o greşeală capitală a politicei lui Kossuth faţă de naţionalităţi. Nici garantarea liberei întrebuinţări a limbii poporului român, atât în şcoli, biserici, la ceremoniile sale religioase, cât şi în vieaţa comunală, precum şi instituirea lor în funcţiile civile şi militare ale statului nu mai aveau nici un farmec asupra fruntaşilor noştri, ci dimpotrivă toate aceste, primite de ei, ar fi însemnat o retractare, o părăsire

continuare în pag. 3

AVRAM IANCU — LUPTA PENTRU LIBERTATE ŞI SIMBOLURI PERENE ALE NAŢIONALISMULUI ROMÂNESC

a programului național formulat pe Câmpia Libertății și proclamat cu atâtea nădejdi în petiția dela 25 Februarie 1848.

(...)

Avram Iancu văzu cel dintâiu, că îndeplinirea integrală a aspirațiunilor noastre o putem aștepta numai dela noi înșine. Corabia națiunii, care căuta limanul mântuirii și care se oploșise sub aripele pajurei austriace, trebuia deci îndreptată spre alte meleaguri. De aceea trebue să credem pe căpitanul Ivanovici, care dealmintrelea era un calomniator de rea credință, că în sfaturile dese ale lui Iancu cu refugiații de peste Carpați: Alecu Golescu, Racoviță (Vițian), N. Ionescu, Bălăcean, Adrian și Iscovescu „fu înjurat M. S. împăratul". Genereția aceasta de conducători ai Românilor din Ardeal era atât de dornică să c nstitue națiunea noastră și să-i asigure viitorul, încât e cu neputință să nu fi văzut clar felonia Habsburgilor și dacă ne-ar fi rămas informații despre acele întruniri intime, ele desigur ar ști să ne povestească scene impresionante.

Pedepsirea trădătorului

Prin urmare, când Dragoș pleca la Mihăileni, el știa că nu mai există armistițiu și că Iancu va fi probabil atacat în cursul tratativelor de către armata ungurească concentrată la Brad. Cu toate acestea el s'a dus liniștit la întrunirea din Mihăileni, a mințit pe lancu, determinându-l să slăbească paza munților și să dimită o parte din tabăra sa, sub cuvânt, că până ține armistițiul n'are să se teamă de invazia Ungurilor. Dragoș a fost primul din seria de mari trădători ai istoriei noastre contimporane.

(...)

În noaptea fatală a Abrudului, o umbră de om se strecura pe ulițile strâmte căutând refugiu. Era Ioan Dragoș deputatul, solul de pace a lui Kossuth și trădătorul neamului său.

Alt om, care ține la poporul din al cărui sân a răsărit, și-ar fi dat seamă, că săvârșește un îndoit act de trădare dacă își continuă acțiunea și după reluarea atât de bruscă a operațiunilor militare. Nu așa însă Dragoș. Suflet de rob, pentru care naționalitatea română era numai un mijloc de a face carieră în societatea și în lumea politică maghiară, nenorocitul făcător de pace își urma opera blestemată și după intrarea lui Hatvani în Abrud. El știa acum de ce nu-i acordase guvernatorul Ungariei armistițiu. Avea dovada despre intențiunea adevărată a lui Kossuth cu privire la problema română. După arestarea lui Dobra, Buteanu, și a celorlalți fruntași, cu cari desbătuse cauza păcii putea să aprecieze valoarea asigurării date de Kossuth, când garanta inviolabilitatea persoanelor cu cari ar fi stat de vorbă trimesul său. Totul a fost călcat în picioare de dragul unei biruințe ieftine, și totuș Dragoș nu s'a simțit îndemnat a se întoarce ori cel puțin a se opri pe loc în întreprinderea sa. Așa a fost totdeauna mentalitatea trădătorilor noștri, a căror privire căuta numai spre ținta dușmanului. Dragoș nu vedea suferințele fraților săi, nu auzea vaietele lor desperate și nici nu-l mișca sângele vărsat cu atâta nobleță de martirii neamului românesc, El ținea să-și servească stăpânul în orice împrejurări.

(...)

Apelul lui Dragoș a rămas fără de nici un rezultat. Poporul simțea și înțelegea, cu mintea lui simplă, că a fost trădat de ablegatul trimes de Kossuth. Iancu spune în raportul său, că după adunarea din Câmpeni (5 Maiu), vreo câteva puține sate, obosite în urma războiului, s'au declarat gata a depune armele, ceeace au și făcut. Mai târziu și satele acestea au revenit la datorie si s'au luptat alăturea de celelalte împotriva Ungurilor. Dintr'o scrisoare a lui Dragoș către Hatvani, aflăm că Buciumanii și unii Câmpenari sub conducerea preoților ar fi declarat, că depun armele, acum însă nici aceștia n'au mai vrut să dezarmeze.

Încă două ștafete mai trimese Dragoș la Iancu, invitându-l în 7 și 8 Maiu să vină la Abrud. Iancu nu răspunse decât la cea din urmă, arătându-i pe scurt necredința Ungurilor și declarându-i, că de-acum numai sabia mai poate hotărî între ei.

De ce oare atâta stăruință la Dragoș? De ce a lăsat ca prefecții și tribunii, cărora le dăduse cuvântul său și al lui Kossuth, să fie arestați? De ce a permis chiar ca unii tribuni, cum a fost Molnar, să fie ucis de soldații lui Hatvani în plină piață a Abrudului? De ce n'a mai stat deloc de vorbă, după sosirea armatei, cu Românii arestați în Abrud, ci i-a lăsat fără de hrană, de batjocura honvezilor? La toate întrebările acestea îndreptățite se poate răspunde numai într'un chip: trădătorul s'ar fi mulțumit și numai cu capul lui Iancu, viu sau mort, pentru a căpăta recunoștința lui Kossuth.

Dar armele Iancului purtate cu o vitejie fără de păreche au învins trufia Ungurilor. În noaptea dezastrului încercă și Dragoș să se refugieze, dar îngrozit de ploaia de gloanțe ale Românilor, se întoarse din nou în oraș. Când se făcea de ziuă l-a întâlnit prefectul Vasile Moldovan, căutând un adăpost, s'a pripășit mai întâi în casa lui Ion Șuluțiu, apoi la bătrânul Simion Șuluțiu, unde nădăjduia să-l scape Iancu. Lăncerii însă îi adulmecară urma. Sub conducerea lui Teodor Teoc și Ioan Corcheș, năvăliră în număr mare asupra casei unde era ascuns nenorocitul om.

Toți martorii cari au asistat la scena cruntă, povestesc cu groază despre ea. Într'o clipă Dragoș fu scos din pivniță. Doi Albăceni luându-l în lănci, i-au străpuns capul mai întâiu, apoi ajutați de tovarășii lor „îl turtiră ca pe-o plăcintă". Cadavrul său, desbrăcat până la piele, fu aruncat pe o grămadă de gunoi la poarta casei.

Fioros sfârșit. Trădarea de neam însă, de care s'a făcut vinovat, fu astfel răzbunată în chip sângeros, Însuși Dragoș când a plecat în munți a avut un presentiment, care l-a muncit toată vremea. Martorii contimporani mărturisesc că încă la Beiuș a spus prietenilor săi că se joacă cu capul. Dar n'a spus nimănui adevăratul motiv al primejdii și Kossuth, pe care Dragoș îl obligase, apelând la onoarea sa patriotică, de a-i publica ultima scrisoare, a rămas mut.

Când, peste puțin timp după executarea sentinței poporului, Iancu a sosit acolo cu lacrimi în ochi a pronunțat către lănceri cuvintele: „V'ați luptat cu honvezii atât de vitejește, că îmi vine să vă sărut pe toți, dar că ați omorât pe Dragoș, mi-ați amărît sufletul".

Iancu, întocmai ca și unii buni Români bihoreni de atunci, credeau că vinovați pentru catastrofa aceasta erau Hatvani și Kossuth. Sufletul mare și nobil al eroului nostru nu putea concepe o crimă atât de înfricoșată, cum e trădarea de neam.

Memoria autentică a lui Avram Iancu și tentative de compromitere a ei

Cu fiecare pas, pe care-l făcea mărețul convoiu funebru spre groapa de sub gorunul istoric, personalitatea lui Avram Iancu apărea tot mai strălucitoare. Astrucând în țărâna scumpă dela Țebea ceeace până atunci se părea o ruină de viață omenească, din acea clipă eroul nostru deveni un simbol pentru neamul său: al celor mai generoase aspirații de libertate, pe cari le-au plămădit Românii din Ardeal într'o nouă epocă de asupriri. El fu numit, cu drept cuvânt, în panegiricul ce se rosti la mormântul său, zelos apostol martir al libertății naționale și însuflețit pare-că de un dar profetic George Secula rosti atunci aceste cuvinte memorabile: „mai curând ori mai târziu, dar sigur, va veni ora, când ideea de libertate națională va reeși mândră și triumfătoare".

Fiecare epocă își are idealul său și de aceea generația dela 1872 vedea în Iancu mai ales pe apostolul martir al libertății naționale, pe care

Lajos Kossuth

împăratul dela Viena o mai jertfi odată de dragul Ungurilor. În asest sens fu transmis cultul lui Avram lancu și generațiilor următoare. „Spiritul lui Iancu", spune Tribuna din 1899, „a fost totdeauna carne și oase pentru noi. Astăzi ca oricând, Iancu înseamnă pentru noi incarnațiunea cea mai desăvârșită a idealelor poporului nostru. El este suveranul etern al sentimentelor și aspiraților noastre naționale. El este duhul nostru sfânt. Spiritul lui politic este spiritul mântuirei noastre politice".

De aceea opresorii noștri au căutat totdeauna să-i întunece nimbul și să-i șteargă pomenirea. Alături de campania infructuoasă a Sașilor și a ofițerilor austriaci din anii 1848-52, s'a redactat o întreagă literatură ungurească pentru a ponegri acțiunea românească dela 48 și îndeosebi pentru a răpi lui Avram Iancu aureola de erou martir. Izvoarele cari mărturisesc importanța sa istorică au rămas zăvorâte și astfel, din lipsă de documente autentice, s'au pus în circulație informații mincinoase, menite a servi orgoliul unui popor fanatic, care n'a știut să respecte nici sentimentul de pioasă recunoștință a poporului nostru. Dar cu cât cădeau mai grele insulte pentru memoria lui Iancu dela tribuna parlamentului, din gura dascălilor orbiți de patimă, sau chiar de pe amvonul bisericilor fanatizate, cu atât mai mult creștea în inimele noastre dragostea pentru „prefectul legiunei auraria gemina", „cea mai frumoasă figură a epopeei eroice de acum trei sferturi de veac". Iar când un procuror imbecil îndrăznia să insulte amintirea lui Iancu la o ședință a tribunalului din Alba-Iulia în anul 1898, se ridică un protest atât de puternic din toate colțurile locuite de Români, încât asupritorii înșiși au rămas uluiți. Atunci fu depusă pe mormântul dela Țebea o admirabilă cunună de lauri, cu o panglică de tricolor național, învălită în fior negru, de către trei tineri entuziaști, cu inscripția: Dormi în pace/ Noi veghiăm/ Tinerimea română lui Avram Iancu. Și de fapt, această generație care știu să vegheze cu credință la căpătâiul eroului, văzu și îndeplinirea idealului visat de Avram Iancu alături de un Alecu Golescu sau Nicolae Bălcescu.

Înșirând evenimentele în înlănțuirea lor logică și așezând în mijlocul lor personalitatea lui Iancu, el ne apare însă nu numai ca un apostol al libertății naționale, ci mai ales ca eroul, către care într'un moment se îndreptau toate nădejdile poporului românesc din Ardeal. De aceea poporul îl cântă în poezia sa, iar intelectualii contimporani, fără să cunoască tot ce a sbuciumat acest suflet măreț, l-au pus alături de cele mai mari figuri ale istoriei noastre. Cât de frumos scria Gazeta Transilvaniei în necrologul publicat la moartea sa: „Martir al sorții națiunei! Du-te la masa cea pompoasă a eternei memorii, unde cu eroii Ștefan cel Mare și Mihaiu, mișcați zeii, ca să nu fie târzii a împrăștia toți nourii, ce vor a întuneca orizontele vieții naționale politice a fraților și nepoților voștri români din Ardeal, cari cu pietate vă divinizează. Eternă a ta memorie pe aripele faptelor tale, săpate în istoria națiunei române ".

BOGDAN MUNTEANU

ZIUA TĂCERII
13 Septembrie 1938

În lagăr, la Ciuc.

Se apropia ziua Căpitanului.

Căpitanul era pe atunci încă pe pământ. Departe de noi, la Râmnic.

Cum să-l sărbătorim mai potrivit în acele împrejurări crunte? Post negru țineam în fiecare vineri. Rugăciuni făceam în fiecare zi. Pentru sărbătorirea Căpitanului trebuia să găsim ceva nou. Să practicăm o virtute căreia cu greu i s-ar putea găsi pereche.

Cu câteva zile înainte, organizasem șezători pe familii, în cari povesteam pe rând, câte ceva despre El.

Ne-au vorbit Nae Ionescu și Puiu Gârcineanu.

Ne-am ales după aceea fără tutun. Jandarmii neau oprit cumpărăturile de țigări, pentru vina de a fi întreținut atmosferă subversivă.

În ajunul zilei celei mari ne-a vorbit și Corneliu Georgescu. Despre geneza Mișcării, despre începutul mileniului legionar. Lupta pornise cu câțiva băiețandri care nu aveau ca armă decât sabia credinței lor în mântuire, prin jertfă.

Minunea învierii românești, adăugăm noi, trebuie căutată în înmănuncherea acestor puțini tineri, cu ochi sclipitori de credință curată.

Dar, spunea Corneliu Georgescu, între noi era Căpitanul! Fără el, istoria ar fi avut alt curs. Numai la suprafață ea e povestea vieții mulțimilor. Din adâncurile-i misterioase, istoria e pusă în mișcare de eroi.

„Din mulțimile oarbe, unul s-alege”.

Într-un târziu, cu glasul înăbușit, dându-și parcă sufletul, Corneliu Georgescu întreabă: Cum să-l sărbătorim pe Căpitan mai bine, camarazi?

Răspunde tot el: tăcând și postind, să aplicăm legea postului și a tăcerii. Marile iubiri și dăruiri nu pot fi decât mute, ca și marile dureri. Mute și penitente.

Dar ce greu e să taci, când nu ți-a rămas pentru scuturarea obidei decât blestemul?

Când în toată clipa te afli numai în cadrul colectivității, niciodată singur-singurel, niciodată numai cu tine! În dormitoare, în curte, la masă, în sala de rugăciuni, ziua și noaptea.

Mereu între camarazi, cari nu au altceva de lucru, decât să-ți spună la tot pasul o amintire, să-ți ceară o jumătate de țigară pe care nu o ai.

Să taci tu, să tăcem cu toții, când vorba era singura noastră activitate și libertate. Când însăși natura înconjurătoare tăcea și ea, înspăimântată parcă de baionetele jandarmilor.

În ziua de 13 septembrie a tăcut tot lagărul. Ne plimbam ca niște stafii de-a lungul rețelelor de sârmă. Câte unul, câte doi sau mai mulți. Și tăceam laolaltă. O tăcere organizată în colectivitate. Ne mișcam automat, cu privirile în pământ, cu gândul la Căpitan.

Unde o fi el acum? Ce-o face? Ce-o crede despre oastea lui care dă, în închisori, cea mai mare bătălie a Legiunii și cea mai ciudată luptă politică cunoscută vreodată? Ce fulgere i-ar scăpăra din ochi? Ce durere i-o învălui inima? Ce speranță i-o îmbujora privirea?

Deasupra noastră, cerul albastru ca marea de la Carmen Sylva. În zare, Ciceul lui Petre Rareș, cocoțat pe o înălțime.

Mărturie a marilor pribegii românești. Iar în fund, departe și nu prea foarte, Carpații Moldovei, înveliți într-o cergă de cenușă albăstrie.

Zi încruntată ca inimile noastre. Clipele se scurg greu, strivindu-ne sub apăsarea lor. Dar sunt oprite chiar și suspinurile. Ele ar putea tulbura legea tăcerii. Ne trântim pe iarbă și privim nourii colindători pe boltă. Ce evoluții ciudate făceau acei nouri în ziua de 13 septembrie! Aci erau munți, aci râuri, aci câmpii. Uneori luau forme grotești, alteori, hazlii. Apărea un chip de uriaș cu o barbă stufoasă, aducând cu Bănică.

Niște vânturi capricioase, puse în mișcare de mâna misterioasă a înălțimilor, smulgeau apoi, unul câte unul, firele din barba smeului, din care nu se mai alegea până la sfârșit, decât un prapur străveziu.

Ne întoarcem din nou cu gândul la Căpitan. Ce minuni descoperă cugetului reculegerea în tăcere!

Ruperea din gureția noastră de toată ziua, era adâncitoare de sentimente și aducătoare de pace în suflet. Pace cu tine însuți, pace cu toată lumea, pace chiar cu soarta câinoasă.

Ca niște morți cari păstrează încă simțirea și judecata, filmam viața noastră, a camarazilor din jur și a întregii nații, cu toți ticăloșii ei. O filmam cu acea obiectivitate pe care nu o poți avea decât în turnul de fildeș al veșniciei.

Inima bătea altfel, cugetul gândea altfel, sufletul se asculta pe sine. Numai atunci am simțit și numai atunci am priceput ce este libertatea. Ea nu se află decât în tine și nu o descoperi decât când reușești să te eliberezi din propriul tău prizonierat.

Omul nu e prizonierul nimănui, ci numai al său.

Libertatea în duh, singura libertate hărăzită omului și singura desăvârșită, este suflarea lui Dumnezeu, revărsarea asupra cugetului și ființei tale.

Am descoperit-o la ziua Căpitanului, cu prețul interiorizării, în tăcere. Până aci nu am știut-o.

Altceva numeam noi libertate. Dar pentru a vorbi de acest soi unic de libertate, limbile cunoscute azi pe pământ sunt neputincioase. Trebuie născocită una nouă.

Libertatea noastră din ziua aceasta, era **trăire**.

Tăcerea trebuie ridicată la treapta de cea mai mare virtute legionară.

Ne-am culcat abia la 12 noaptea, când eram slobozi să vorbim, ca să ne mărturisim impresiile zilei. Eram fericiți și copleșiți de revelațiile interiorizării. Nu ne-am putut spune mai nimic.

Zile de tăcere am mai făcut după aceea. Ele ne întăreau întotdeauna în lupta noastră amarnică cu mlaștina desnădejdii.

Postul, rugăciunea și tăcerea au fost armele cu cari am biruit scârba, revolta și lașitatea ce încolțea uneori în noi, în timpul nesfârșitelor luni fără speranțe, din lagăre și temnițe.

Arme forjate în atelierul unic al Căpitanului. Arme necunoscute încă până aci de istoria politică europeană. Numai cu aceste arme s-a ajuns la cucerirea lui 6 septembrie și 6 octombrie 1940.

Spunea Căpitanul: cel mai mare învingător este acela care se biruie pe sine.

Într-adevăr, după aceea nu-ți mai poate sta în cale nicio piedică.

I. DIACONESCU
Universul, 1940 – 10 -11, nr. 280

ACUM DOI ANI...

În plină prigoană, Comandamentul legionar dădea următoarea circulară:

Dagi camarazi și iubiți prieteni ai Legiunii,

Marți, 13 Septembrie, e ziua de pomenire a morții Sfântului martir Corneliu Sutașul

În această zi, Corneliu Codreanu, în haina de ocnaș, între ziduri umede și reci, poate cu fiare la picioare, împlinește 39 de ani în țara sa.

Ochii se umezesc și durerea se înșurubează în piepturi când, în noaptea aceasta, auzim din depărtări șoapta blândă a firii lui apăsată de nedreptate și vuietul nepotolit al sufletului său lovind în pereții negri ai carcerei de la Doftana.

El se va ruga poate, în ziua lui, ca liniștea și pacea să-l însoțească pe drumul istovitor al marii lui jertfe și ultimul strop de iubire de neam să se stoarcă din inima sa curată.

Dar am greși cumplit însoțind durerea noastră de compătimire.

Nu, pe Corneliu Codreanu nu-l compătimim!

Viața lui de înfrânare, supusă la copleșitoare îndurări, ne-a făcut mai buni pe sute de mii dintre noi. Ea a deștelenit inimile pustii ale generației noastre și ea va îmbujora inimile a neîncetate șiruri de generații după noi.

Pilda lui ne-a făcut pe atâția dintre noi să părăsim soții, copii, părinți, să renunțăm la cariere, privilegii, bani, petreceri, desfătări, unii să intre în ocne sau temniți, alții în moarte, fermecați de zările însorite ce sclipeau în privirile lui.

Te compătimim însă pe tine, Neam Român.

Vei fi și astăzi în stare, numai ca odinioară, pe vremea lui Horia sau pe vremea lui Tudor Vladimireascu și Avram Iancu, să fii martor întristat și resemnat al trădării, batjocoririi și omorârii Căpeteniilor tale? Sufletul tău oare va fi ușurat și satisfăcut ca peste o sută de ani să cinstești, alături de oficialități viclene, sângele lor de care nu ai fost vrednic, să sărbătorești mormintele lor, în care, lepădați de tine, Neam Român, ei și-au îngropat uriașele lor silinți dezamăgite?

Sau, Neam Român, cutremurat de jertfa fără de seamăn a lui Moța și Marin, vei fi învrednicit de D-zeu în acest ceas de durere și scrășnire, să te smulgi din becisnicie și, învingând întunericul, să-ți făurești hotare de viață nouă?

Cu aceste simțăminte, dragi Camarazi și prieteni ai Legiunii, să trăiți ziua de 13 Septembrie a acestui an. Și gândiți-vă la Căpitan, rugați-vă și cereți și nădejde de la Cel Prea Înalt.

Mișcarea Legionară
București, 13 Septembrie 1938

Buna Vestire, 14 septembrie 1940

Încolonați pe bulevardul Elisabeta, legionarii aşteaptă ordinul de pornire spre Casa Verde

CUVÂNTAREA D-LUI HORIA SIMA, COMANDANTUL MIŞCĂRII LEGIONARE

Vineri, cu prilejul procesiunii la Casa Verde, d. Horia Sima, conducătorul Mişcării Legionare, a rostit următoarea cuvântare:

Camarazi,

În iunie 1927 cinci tineri luptători din viața studențească, trecuți prin grele încercări pentru credința lor naționalistă, s-au adunat la Iaşi, în căminul ridicat de brațele studențimii şi, acolo, în fața icoanei Arhanghelului Mihail, s-au legat să lupte pentru desrobirea neamului românesc.

Astfel s-a întemeiat Legiunea „Arhanghelul Mihail" care, mai târziu, s-a numit Garda de Fier.

Conducătorul lor este Corneliu Zelea Codreanu. Ochii lui albaştri, înlăcrimați pentru durerile neamului şi iluminați de credințe şi nădejdi care stăpânesc numai pe marii conducători de popoare, trecutul lui aspru de luptător încercat, voința lui masivă şi veşnic trează constituiau garanția sigură că la capătul drumului lor nu poate fi decât biruința.

Şi au pornit la drum aceşti flăcăi, în surâsul disprețuitor al oamenilor „cuminți" şi în mocnetul de ură al duşmanilor din adâncuri.

De atunci au trecut 13 ani de luptă, de chinuri, de jertfe şi de eroism. Rând pe rând, sub conducerea înțeleaptă a Căpitanului, toate piedicile au fost înlăturate, toate pozițiile au fost cucerite până în inima duşmanului.

Lupta nu a fost uşoară. La conducerea statului se afla o clasă egoistă şi înstrăinată de poporul românesc, subjugată forțelor iudeo-masonice, o clasă de conducători care îşi aflau fericirea în arginți şi în trădarea patriei noastre acelora cari voiau nimicirea ei. În fața acestor suflete pline de ură şi de viclenie s-a ridicat El, Căpitanul, cavalerul medieval, fără frică şi fără prihană. Sabie între două lumi, cum spunea un comandant legionar, azi dispărut din mijlocul nostru. A despărțit lumea veche de lumea nouă, aşa cum s-a despărțit pământul de ape.

Şi a început lupta grea, pe viață şi pe moarte, cu puterile răului. Val după val s-au asvârlit asupra lui duşmanii să-l doboare şi să-l nimicească. A fost târât în adâncuri de prăpastie, dar s-a ridicat iarăşi biruitor pe culmi. De câte ori credeam că va pieri din uneltirile celor răi, de atâtea ori mâna lui Dumnezeu l-a înălțat deasupra oamenilor. Duşmanii l-au lovit cu armele josnice ale minciunii, infamiei şi trădării. El le-a răspuns, i-a înfruntat cu dragoste şi bunătate.

Căpitanul a introdus în viața politică o linie de înaltă ținută etică, exemplu atât de rar în istorie. Pentru el onoarea era mai presus de viața unui neam. „Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei" e una din legile fundamentale fixate de Căpitan legionarilor, iar cucerirea puterii în stat o concepea ca o acțiune de convingere întemeiată pe dragostea şi suferința legionarilor cu care să sfarme toate împotrivirile sufleteşti şi prin consimțământul tuturor să clădească Statul Legionar.

Acțiunea lui politică, Căpitanul şi-a întemeiat-o pe transformarea sufletească a omului. Legiunea este, înainte de toate, o mare şcoală educativă pentru poporul românesc, unde se face apel la tot ce este curat cu sufletul omenesc şi unde se îndepărtează tot ce este meschin şi inferior în el. Pentru această mare transformare a sufletelor în sens nobil, dezinteresat şi eroic, un rol hotărâtor are în viața legionară suferința, ca instrument de purificare a conştiințelor, dar şi ca instrument de luptă împotriva duşmanului. Sub acest aspect, viața Căpitanului, un lung martiraj, cu trupul lui târât din închisoare în închisoare, a fost exemplu cutremurător pentru toți.

Dar nicio suferință nu a reuşit să-l încovoaie. Cel mai greu eroism, eroismul de durată, singurul care duce la biruință, nu l-a părăsit pe Căpitan niciodată. El a fost veşnic la cârmă, fără clipe de odihnă, mereu cu fața la duşman şi a biruit tocmai prin această tenacitate supraomenească de a sta neclintit la postul de comandă.

Acum, când biruința lui e deplină, să ne amintim de marile lui virtuți, de dragostea nesfârşită prin care să dezarmăm şi pe ultimii adversari ai Mişcării Legionare. El ne-a fixat liniile mari de dezvoltare ale poporului nostru pentru sute de ani înainte. Noi nu mai avem nimic de adăugat, decât să-i aplicăm cinstit gândurile lui. Prăbuşirea teritorială să nu ne înspăimânte. Biruința de la 6 septembrie e mult mai însemnată decât tot trecutul istoric de până acum, pentru că poporul românesc devine, pentru întâia oară, stăpân pe destinul lui.

Căpitanul e cu noi, camarazi! El veghează ca drumul nostru să nu se abată de la linia legionară şi să ne ducă numai spre biruință.

Pentru Căpitan şi pentru biruința legionară, să strigăm din toată inima, camarazi:

Corneliu Zelea Codreanu, Prezent!
Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

Universul, 1940-09-16, nr. 255

Constantin Noica şi Statul Național Legionar

Articolele scrise de Constantin Noica în coloanele „Bunei Vestiri" după biruința legionară din septembrie 1940, odată cu reapariția publicației, vor alcătui un nou serial în revista noastră începând cu acest număr. Pe lângă minunatul talent literar al filosofului, îi veți descoperi latura mărturisitoare, credința în biruința şi dreptatea Legiunii.

CREDE

Nu ți-e îngăduit să te îndoieşti. Crede în învierea României legionare, crede, din toată tinerețea ta, din tot ce nu s-a împlinit împrejurul tău. Alte neamuri pot fi împăcate şi resemnate. Alte neamuri pot vorbi, pentru întâia oară, despre destin: ce altceva avea de făcut Franța decât să stăruie într-o rânduială care fusese victorioasă? Neamul tău avea de făcut altceva. Neamul tău a visat – dar numai a visat – altceva. Visează mai departe.

Pentru întâia oară, poate, neamul nostru n-are dreptul să vorbească despre destin. Nu-i un destin să rămâi la problemele întregirii teritoriale; nu-i un destin să rămâi la geografie, în loc să treci la spirit. Nu-i un destin ci cu vorba aceea potrivită: o inerție.

Decenii întregi, înaintaşii noştri nu s-au gândit, ca la un ideal de culmi, decât la întregire. Tot ce au avut mai bun în ei (să spunem: tot ce aveau gata de moarte în ei) se închinase idealului acestuia. Au putut vedea dincolo de el. Câte unul dintre cei mari, un Tache Ionescu se gânda şi la o „Românie sufletească". Dar era numai câte un Tache Ionescu; iar până şi el nu vedea decât nedesluşit aceea ce trebuia să fie lumina zilelor de românitate. Ce obosită trebuie să fi fost România împlinirii geografice!

Țară mişcătoare şi neaşezată, spunea despre pământul acesta românesc letopisețul lui Simion Dascălul. S-au perindat domnitorii la cârma ei, când cu ajutor leşesc, când cu ajutor turcesc, când de la sine putere. S-au schimbat fără încetare granițele țărilor româneşti, încălcate când dintr-o parte, când din cealaltă. Iar în clipa în care (...), atunci li s-a părut multora că venise ceasul odihnei.

Dar nu venise. Ceasul odihnei nu vine pentru indivizii sau neamurile cari înțeleg să rămână vii. Se poate odihni o Cehoslovacie care trăieşte sub protectoratul Germaniei; se poate odihni Pergamul care trăieşte sub protectoratul Romei antice. O țară vie nu se odihneşte. Atunci când țara nu mai e „mişcătoare şi neaşezată" în ordinea geografiei, ea trebuie să fie mişcătoare şi neaşezată în ordinea spiritului. Păcatul – dar nu destinul – românesc a fost că, credeam în împlinirea noastră ca ființă geografică va aduce de la sine o împlinire ca ființă spirituală.

În fața acestei Românii vechi care se închină geografiei, cei douăzeci de ani de independență şi viață românească deplină erau sortiți să ridice o Românie de legendă care să se închine spiritului. Ce ştia prima Românie? Aceea ce învățase de la istoriea sub teascul căreia stătuse să fie înțeleaptă. Ce vroia cealaltă Românie? Să nu piară spiritualiceste de prea multă înțelepciune.

Căci există şi o moarte a neamurilor prin înțelepciune. Din înțelepciune s-a dus regele acela Attalus paremi-se să-şi supună țara imperiului roman. Din înțelepciune te cumințeşti, te umileşti şi te pleci. E înțelept să ocoleşti primejdiile. Şi nu e decât înțelept.

Dar au existat printre noi şi inşi care să slujească valorile înțelepciunii. Nu erau pe linia istoriei româneşti, dar tocmai de aceea erau pe linia destinului românesc. Nu e limpede că între o țară care a trăit sub istorie şi aceeaşi țară trăită la lumina ei – este o ruptură? Nu e firesc ca mijloacele cari ți-au îngăduit să supraviețuieşti în primul caz să nu fie cele cari îți vor îngădui să fii viu în cel de-al doilea? Niciodată a fi tânăr n-a avut mai mult rost ca în viața românească de după războiu. A fi tânăr, adică a nu te ofili prin înțelepciune.

Pentru că au existat asemenea oameni în comunitatea noastră, sufleteşte şi trupeşte tineri, a nu crede în neamul tău e cu neputință. Ce s-a avut mai bun în el (să spunem: tot ce aveau gata de moarte în ei) era pentru spirit, iar nu doar pentru pământ. Pentru pământ luptase întreaga istorie românească, sfințindu-l. Cine oare avea să sfințească şi duhul pământului acestuia?

Dacă n-ar fi existat decât unul, unul singur, şi încă n-ai avea dreptul să nu crezi. Eşti legat de tot ce s-a întâmplat şi tot ce nu s-a întâmplat în lumea din care faci parte. Fiecare voință afirmată te însufleţeşte. Fiecare dăinuire te obligă. Nu te mai poți gândi astăzi (...) şi nu e curios că dezastrele colective îngăduiesc, de cele mai multe ori, fericire individuală? Eşti dator, fără să ți-o fi spus nimeni, fără s-o fi ştiut nici tu limpede, eşti frățeşte dator să visezi mai departe şi să crezi.

Nu ne aduceți înaintea ochilor aceeaşi şi aceeaşi Românie istorică. O cunoaştem, o respectăm şi o iubim ca oricare dintre apologeții ei, dar ea nu ne mai însuflețeşte. Nu ne mai învață. Fiecare generație învață la şcoala ei, fiecare inimă se spovedeşte şi se îndreaptă după cuvântul preotului ei. Şi unii şi alții dorim, poate, țării noastre aceeaşi negrăită fericire. Dar noi, aceştia tineri, n-o vedem în istorie, o vedem în legendă.

Crede în învierea României legionare.

(Articol interzis de cenzură la 1 august 1940)

Constantin Noica

Buna Vestire (serie nouă) anul IV, nr. 1, 5 sept

Atitudini din exil – Împotriva balaurului roșu

23 August 1944 - 23 August 1969

Un sfert de veac de la invazia bolșevică a României. Întuneric, deznădejde și moarte peste poporul românesc. - Chemare către toată suflarea românească

Frați Români!

În țara înlănțuită tiranii, susținuți de armatele Antichristului, vor sărbători 23 August cu un fast deosebit, considerând invazia României de hoardele roșii ca o dată „epocală“ în istoria neamului nostru.

Nu se poate o mai mare farsă și ticăloșie. Pentru masele populare, pentru imensa majoritate a poporului nostru, pentru toți cei ce simt și cugetă românește, 23 August 1944 constituie o ruptură istorică, o cădere sub stăpânirea altor forțe. Nu mai suntem noi, românii, care, cu virtuțile și defectele noastre, ne hotărâm soarta, ci alții dispun de noi, de destinul nostru, de istoria noastră.

Istoria monstruozităților săvârșite de partidul comunist, denumite „realizări” și „progres”, nu e istoria poporului nostru.

Nu e de conceput ca poporul nostru, drept și cuviincios, poate prea bun cu acei care nu meritau, să-și ucidă propria lui elită, ieșită din sânul lui: magistrați, ofițeri, profesori, preoți, medici, înalți funcționari.

Nu e de conceput ca poporul nostru să trimită la moarte mii și mii de tineri, din cei mai bravi și mai aleși, chinuindu-i și desființându-i trupește și sufletește.

Nu e de conceput ca fii din poporul nostru să prigonească Biserica și să ucidă în chinuri grele pe capii ei.

Nu e de conceput ca poporul nostru să se năpustească cu instincte e fiară asupra țărănimii, care a suferit atât de mult în trecut sub toate domniiloe, pentru a-i răpi pământul și a o condamna la robie perpetuă în blestematele colhozuri.

Nu e de conceput ca poporul nostru să-si înfometeze propriii lui copii, smulgându-le și bucățica de la gură.

Nu e de conceput ca un neam abia ieșit la lumină după secole de robie, dezunire și suferință să-și renege trecutul supunându-l la deformări odioase.

Nu e de conceput ca un neam care nu se mai numără printre cele mai mari ale lumii, să săvârșească acte de genocid contra propriei lui substanțe biologice.

Chiar când regimul comunist crează industrii, nu o face cu scopul de a moderniza țara și de a-i ridica nivelul de viață, ci pentru a înlănțui și mai bine poporul muncitor și a-l distruge cu și mai mare ușurință, atât fizic, cât și spiritual.

25 de ani de regim comunist s-au scurs pentru poporul român într-o avalanșă neîntreruptă de chinuri și suferințe de neînchipuit. Abia se încheia o prigoană și alta îi lua locul, mai feroce și mai criminală, până ce a ajuns în starea de plâns de astăzi, flămând, dezbrăcat, bolnav, extenuat și cu morți, nenumărați morți, în toate familiile.

În nicio țară din Europa răsăriteană nu s-au petrecut atâtea orori și atrocități ca în România , proporțional, nici Rusia nu a pierdut atâția oameni, atâta substanță biologică, în cei 50 de ani de bolșevism.

Întrebăm pe Ceaușescu și tovarăși, cu ce conștiință și cu ce obraz vor mai veni să vorbească la 23 August 1969 în numele unui popor pe care l-au masacrat fără milă? Unde e românismul lor? Atâtea ființe nevinovate, răpuse de demența lor sangvinară, vor forma cortegiul invizibil și acuzator al crimelor lor. În zadar vor scoate masele flămânde și goale, ca sub ploaia de drapele roșii, să scandeze lozincile marxiste. Milioanele de morți vor țintui la stâlpul infamiei istorice pe Paukerii, Kișinevschii, Dejii și Ceaușeștii.

Istoria celor 25 de ani este istoria ocupației străine, istoria Moscovei care și-a întins ghearele însângerate de milioane de victime din alte neamuri și asupra poporului nostru. Partidul comunist din România, care a executat acest lanț înfiorător de crime, n-a fost decât o unealtă a Moscovei. Anemicul partid comunist din România, format din mai puțin de o mie de oameni, după 20 de ani de existență a acestuia și în mare parte străini, nu putea să ia puterea dacă nu ar fi fost impus de tancurile sovietice. Conducătorii comuniști nu pot justifica crimele săvârșite nici cel puțin cu elanul unei revoluții, care să fi măturat vechea întocmire „burghezo-moșierească”, căci ei nu au săvârșit o revoluție, ci au fost instalați în posturile de comandă de urgia Moscovei. Așa se explică și lipsa lor de orice considerație pentru poporul nostru. Un călău, o slugă, ce concepție poate să aibă despre națiune, despre stat și afacerile publice? Pe el nu-l interesează decât să se mențină la putere, executând „normativul” de crime impus de stăpânul real al țării și tremurând necontenit de teama să nu fie înlăturat.

Echipa lui Ceaușescu a început să-și aducă aminte de nedreptățile săvârșite sub Gheorghiu-Dej unor figuri comuniste și le-a reabilitat. Dar întrebăm pe acești vajnici apărători ai legalității, când își vor aduce aminte de nedreptățile săvârșite poporului român și îl vor reabilita? Când vor înceta cu muncile caznice, prigonirea religiei, furtul colectiv, realizat sub eticheta proprietății de stat, privilegiile nedrepte și exploatarea întregului popor în profitul Moscovei și al Internaționalei Comuniste? Când vor înceta să mai ucidă români, pentru a experimenta o doctrină scelerată?

Regimul comunist, după ce a clădit stive de cadavre din trupuri daco-romane, ar vrea ca toate aceste crime să se uite și să se șteargă din istoria ei, făuritorii acestor fărădelegi, să apară ca întemeietorii unei vieți noi, din care să dispară orice urmă și orice suspin din vremea de odinioară.

Dar țara robită nu uită și nu iartă. Nu-și poate uita morții ei scumpi, secerați de fruntea îngustă a barbarilor. Nici tineretul nu e atât de scurt de minte și atât de lipsit de pietate ca să nu i se încrusteze în suflet toate grozăviile trăite în familiile lor.

Înglobată în imperiul moscovit al groazei și al întunericului, țara reală, țara care suferă și plânge, nu-și poate striga durerea.

Dar voi, o frați pribegi, sunteți aici, liberi și netemători, ca să-i exprimați necunoscutele suferințe.

Voi sunteți aici pentru ca, prin inteligența și curajul vostru, să sfâșiați atât blestemata cortină de fier cât și cortina complicității și a lașității, ridicată în Occident de conspirația comunistă. Pe voi v-a salvat și ales Dumnezeu ca să depuneți mărturie pentru jalea unui popor părăsit de creștinătatea occidentală. Prin glasul vostru profetic să pătrundă în lumea liberă lista actelor de genocid săvârșite de 25 de ani contra neamului nostru, denunțând nu numai pe vechii ucigași, dar și pe cei mai recenți, pe actualii conducători, care nu sunt decât continuatorii infami ai celor de ieri.

Oare vom sta muți și nepăsători, când tiranii se pregătesc la 23 August din acest an să sărbătorească triumful Crimei în România? Dacă occidentalii au uitat originea acestor regimuri, impuse de armata de ocupație și acoperite de sânge, refugiații nu se pot asocia acestui păcat contra lui Dumnezeu și contra omenirii.

Această zi de doliu din istoria neamului nostru, când ne-am pierdut independența națională, să fie pentru noi o zi de meditație asupra greșelilor săvârșite de cei care aveau răspunderea țării, o zi de reculegere în fața nenumăratelor victime ale mișcării de rezistență contra cotropitorului și o zi de încordare supremă pentru a denunța în fața lumii civilizate pe autorii acestor fărădelegi, începând de la originile tragediei până la ultimul dintre răufăcători.

Prin manifestații, manifeste, broșuri și cărți, strigați în cele patru colțuri ale lumii Adevărul. Nu uitați că singura armă care ne-a mai rămas și pe care comuniștii se străduiesc șa ne-o smulgă din mână este Adevărul! Adevărul e mai tare decât toate tunurile, tancurile și bombele lor atomice, căci în spatele lui stau gata să intervină Forțele Divine.

13 ianuarie 1969

HORIA SIMA,

Țara și exilul, an V, 1968-69

Constante geopolitice: între atlantism şi euroasianism

BOGDAN MUNTEANU

Deznodământul conflictului din Ucraina e încă departe de a putea fi întrevăzut în acest moment. Sprijinită masiv cu armament, know-how şi informații de către Occident, Ucraina s-a dovedit capabilă să reziste şi chiar să contraatace cu succes. Iar în ceea ce priveşte Rusia, țelurile „operațiunii speciale" lansată în februarie s-au schimbat în permanență, mulându-se încontinuu pe noile realități ale frontului. Intențiile inițiale, de a ocupa în scurt timp cel puțin jumătatea de est a Ucrainei, inclusiv capitala Kiev, s-au năruit în fața unei capacități de rezistență care a fost în mod evident subestimată. Sloganurile gen „demilitarizare" şi „denazificare" rămân valabile în continuare, dar şi în cazul lor marja de interpretare e una flexibilă, care poate fi ajustată în funcție de interese şi posibilități.

Singura certitudine pe care o avem în acest moment este aceea că țelurile celor două tabere aflate în conflict sunt practic ireconciliabile. Rusia e decisă să păstreze definitiv cel puțin teritoriile pe care le ocupă în acest moment, în vreme ce Ucraina îşi declamă ambiția de a recuceri întreg teritoriul său în granițele de dinainte de 2014, aşadar inclusiv Crimeea.

Pe fondul sancțiunilor impuse Rusiei, a penuriei de energie şi de materii prime, economiile occidentale, în special cele europene, se afundă tot mai mult într-o criză amplificată şi de propriile politici de promovare a energiilor „verzi". În cadrul lor, în tranziția spre utopia zero-carbon, s-a mizat masiv pentru deceniile următoare pe gazul rusesc, disponibil până nu demult la un preț ieftin şi în cantități imense. Vorbim aici în special de „motorul" Uniunii Europene, care este Germania. Sabotajul asupra conductelor Nordstream 1 şi 2 de sub Marea Baltică a tăiat pare-se definitiv posibilitatea aprovizionării directe cu gaz din Rusia, chiar dacă în acel moment robinetul cu gaz era oricum închis. Suspecții principali nu trebuie căutați în acest caz în Rusia, ci mai degrabă printre „aliații" militari ai Germaniei din cadrul NATO. Nu putem şti exact şi probabil nu vom putea afla prea curând cine au fost autorii efectivi ai loviturii. SUA? Marea Britanie? Poate Polonia sau chiar Ucraina cu ajutor polonez? Cert este că tăierea cordonului ombilical dintre Rusia şi Germania este în interesul fundamental al Statelor Unite, fiind o linie de forță a politicii sale externe „atlantiste".

Mariajul dintre tehnologia germană şi resursele ruseşti a constituit dintotdeauna un scenariu de coşmar pentru viziunea SUA în privința supremației pe care şi-o asumă la nivel mondial. Aceasta în timp ce interesul Germaniei de acces la resursele Rusiei e o constantă istorică, indiferent de regimurile politice ale momentului. Pactul Ribbentrop-Molotov din 1939, care a consfințit împărțirea de teritorii, ciuntirea unor granițe (România) şi chiar ştergerea de pe hartă a unor țări întregi (Polonia, Țările Baltice), a adus cu sine în acelaşi timp şi schimburi comerciale consistente, reciproc avantajoase. Fireşte, dictatorii de la Berlin şi de la Moscova aveau de fapt alte planuri, nemărturisite, de a lovi la momentul oportun pentru a-şi asigura dominația absolută asupra teritoriului dintre Atlantic şi Urali şi de a împlini dezideratul „Eurasiei" sub dominație germană sau sovieto-comunistă. Deznodământul e cunoscut. Dacă Stalin era în aşteptarea unui război de uzură pe frontul de vest pentru a putea ataca Germania pe la spate, campania fulgerătoare a anului 1940 încheiată cu intrarea întregii Europe de vest sub control german a schimbat datele problemei. În aceste condiții, cel pregătit să atace primul a fost Hitler, conştient fiind că orice amânare ar fi fost în dezavantajul său şi ar fi întărit poziția lui Stalin. Dacă scopul campaniei din est ar fi fost doar eliberarea popoarelor care gemeau sub apăsarea cizmei comuniste, lucrurile ar fi stat poate altfel. Însă Germania a dorit în primul rând să ocupe ea însăşi regiunile cu resurse naturale semnificative de pe teritoriul URSS. Încât visul de independență al Ucrainei, care a izbucnit din nou în 1941, s-a stins rapid sub tăvălugul acaparator al colonialismului german, avid de noi teritorii.

Stăvilirea atacului german şi în cele din urmă răsturnarea de situație care a dus Armata Roşie până la Berlin a fost însă posibilă numai prin consistentul ajutor american acordat URSS-ului pentru a-şi putea susține efortul de război. Venit pe filieră nordică, pe la Murmansk, sau iraniană, acest sprijin s-a dovedit a fi decisiv, altfel victoria germană ar fi devenit o realitate incontestabilă. Motivele acestei opțiuni au fost probabil multiple. În primul rând, interesele Wall-Street-ului nu erau ca regimul comunist, instaurat şi cu ajutoare financiare masive venite de acolo, să fie desființat. Dar un rol cel puțin la fel de important l-a jucat un principiu al doctrinei geopolitice „atlantiste", după care accesul neîngrădit al Germaniei la resursele ruseşti şi controlul acesteia a părții de dincoace de Urali a blocului euroasiatic ar fi însemnat o amenințare majoră de politică externă la adresa supremației americane.

Germania postbelică, chiar după reunificarea din 1990, s-a aflat practic în permanență sub tutelă americană, fiind lipsită de o suveranitate reală. Țara a fost reclădită din ruine, economia a luat avânt, nu în ultimul rând datorită gazului rusesc, pe care toate conducerile Germaniei începând cu anii 60 ai secolului trecut l-au privit ca pe o prioritate maximă. Iar schimburile comerciale, incluzând aici gazul ieftin, au înflorit chiar şi în vremea când Moscova era încă sub regim comunist, continuând până la începutul lui 2022, inclusiv prin conducta directă Nordstream 1 (Nordstream 2 era deja finalizată, dar nu a mai fost dată în funcțiune datorită atacului rus asupra Ucrainei).

Conştiente de aceste realități, cercurile politice ale Europei centrale, în special din Germania, au încercat şi încearcă să se adapteze. Pe de-o parte politicienii „democrați", al căror angajament „atlantist" nu poate fi pus în discuție, au încercat totuşi un balans între cele două principii, separând un plan politic complet subordonat tutelei atlantiste (care acum câteva secole s-ar fi chemat plata unui „tribut" la o „Înaltă Poartă") de autonomia domeniului economic, considerând aceasta o contribuție la prosperitatea întregii lumi occidentale. Există însă şi voci care ies din cadrele „corectitudinii politice" şi care sugerează o autonomie totală, o emancipare de sub tutela americană şi un mariaj cu… Rusia, ca fiind în interesul fundamental al Europei centrale, respectiv al Germaniei în particular. Evident, nu e vorba de o subordonare față de Rusia, ci de o cooperare neîngrădită şi reciproc avantajoasă cu aceasta, trecând cu vederea diferențele de mentalitate, cultură politică şi de arhitecturi statale. În fond, dacă poți avea acces nelimitat şi ieftin la gazul rusesc adus direct prin conductă, de ce să aduci de aiurea gaz lichefiat scump şi în cantități dozate cu țârâita? Opțiunea aceasta a politicii germane din ultimele decenii pare una logică şi lipsită de alternativă reală.

Iarna care urmează va dovedi dacă ieşirea Germaniei din această dilemă energetică apărută odată cu renunțarea la gazul rusesc (nu se poate spune că de bună voie, ci prin sancțiunile impuse la presiunile americane şi prin distrugerea conductelor de transport) şi căutarea de alternative este cu adevărat viabilă, sau dacă criza se va adânci până la un nivel insuportabil pentru populație. Încât nu putem estima care vor fi consecințele unei eventuale implozii economice şi energetice, sau dacă şi în ce măsură se va ajunge la explozii sociale.

În orice caz, situația dificilă care se profilează nu face decât să confirme într-o primă fază legitimitatea concepției eurasianiste, după care blocul european-rusesc trebuie să se scuture de dominația americană, caz în care suveranitatea ar fi redobândită iar independența şi prosperitatea economică garantată.

Dar… în toate aceste raționamente există şi un „dar". Dacă ne uităm care din țările UE se manifestă cu maximă vehemență împotriva atacului Rusiei asupra Ucrainei, vom vedea că acestea sunt Polonia şi Țările Baltice. Adică tocmai acelea care au fost desființate în urma pactului Ribbentrop-Molotov din 1939. Pentru aceste țări, dar şi pentru România, posibilitatea unui nou „târg" între Germania şi Rusia, fie el şi pe fondul ideii eurasianiste, ar fi o amenințare existențială. Există temerea reală ca, datorită propriului interes economic care e văzut ca primordial, Germania, eventual alături de alte țări din blocul central-european care au interese similare, să facă concesii Rusiei pe seama unor teritorii prea îndepărtate de ele ca să le intereseze cu adevărat, dar periculos de aproape de Rusia, care abia aşteaptă momentul revanşei. Iar exercitarea dominației nu trebuie înțeleasă neapărat ca urmare a ocupației militare, mijloacele secolului XXI fiind în acest sens mult mai variate şi mai ingenioase.

Ca atare, Polonia şi Țările Baltice, alături de Ucraina independentă (în granițele pe care le controlează, forma exactă a teritoriului are aici mai puțină importanță) se constituie într-un veritabil bloc atlantist, filo-american, situat ca un ghimpe în coasta Europei răsăritene, ca o barieră de-a curmezişul sferelor de influență central-europeană şi rusă, împiedicând mariajul acestora sub egida unui eurasianism declarat sau implicit.

Interesul României nu poate fi aici cu mult diferit. În orice caz, ideea eurasianistă intră în conflict cu interesul fundamental al statului român. O nouă eventuală „târguială" a marilor puteri ale blocului euroasiatic nu ar duce probabil decât la o împărțire a sferelor de influență inclusiv pe criteriul tradiției confesionale, a liniei de demarcație a teoriei huntingtoniene care trece pe culmile Carpaților, separând cultural Transilvania

continuare în pag. 8

In memoriam Nicolae Popescu-Vorkuta

DIETER MIHAIL MAURER

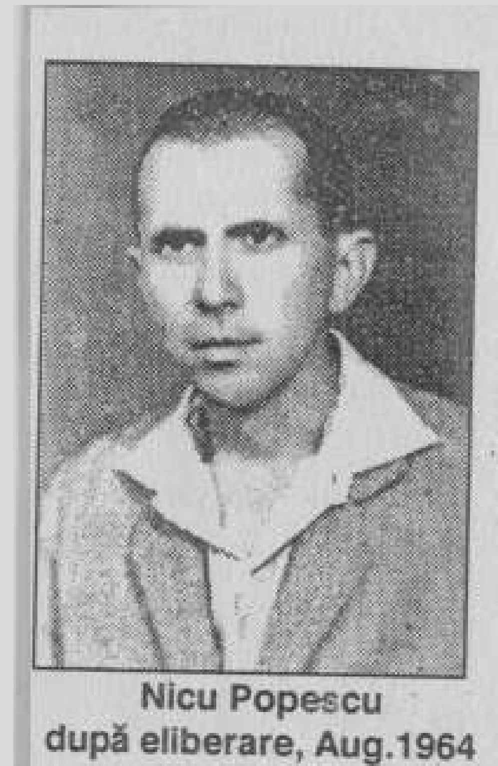
S-a născut la data de 30 iulie 1918 la Ploieşti în familia unui mic industriaş, având încă şase fraţi. Alături de unul dintre aceşti fraţi, pe nume Badea, Nicolae Popescu se înscrie în Mişcarea Legionară şi împreună participă alături de alţi legionari prahoveni la insurecţia legionară din septembrie 1940, cu scopul de a-l îndepărta de pe tron pe regele Carol ale II-lea. Misiunea grupului din care făceau parte era de a ocupa postul de radio Bod, de lângă Braşov. În această misiune Badea este împuşcat, dar scapă cu viaţă pentru moment. În schimb va fi împuşcat din nou în timpul loviturii de stat a generalului Antonescu din ianuarie 1941. De această dată supravieţuieşte doar pentru câteva ore, timp în care a reuşit să primească Sfânta Împărtăşanie.

La începutul lunii martie a anului 1941, Nicolae Popescu se va refugia iniţial în Austria, lângă Viena unde va lucra la un şantier al unei întreprinderi ce construia căi ferate, iar mai apoi la fabrica de avioane Messerschmitt. Prin luna august va fi internat în lagărul de la Rostock din nordul Germaniei, împreuna cu alţi aproximativ 400 de legionari, în locul unde se fabricau avioanele Heinkel. Aici, pe lângă frigul specific nordului Germaniei şi orele îndelungate şi epuizante de muncă, legionarii trăiau şi cu iminenţa bombardamentelor, care pe măsura trecerii timpului, deveneau tot mai dese. Dar moartea era pretutindeni şi nu mai speria pe nimeni. Mai târziu toţi aceşti legionari vor fi mutaţi în lagărul de la Buchenwald. În 1944, Nicu va fi grav rănit în urma unui bombardament anglo-american asupra lagărului. Odată însă cu bombardamentul petrecut în dimineaţa zilei de 23 august, legionarii vor fi eliberaţi din lagăr.

În ciuda actului de la 23 august 1944, legionarii continuă lupta împotriva Uniunii Sovietice alături de germani. La Viena se înfiinţează Guvernul Naţional Român în exil, condus de Horia Sima şi se formează totodată şi o armată naţională, compusă din legionari, soldaţi români care se aflau în Germania şi prizonieri români din lagăre. Doar o parte din această armată va lupta până în ultimele zile ale războiului, restul neapucând să participe la ostilităţi.

În cadrul acestor demersuri Nicolae Popescu acceptă să meargă la o şcoală de telegrafie, lângă Viena, urmând să fie paraşutat în România, trimis pentru a se alătura legionarilor din ţară ce se retrăseseră în munţi. Locul de aterizare ar fi trebuit să fie Munţii Ciucaş, dar echipa lui Nicu Popescu a aterizat la o distanţă considerabilă, în Cârţişoara, judeţul Făgăraş. Misiunea lui imediată era să ajungă în Bucureşti pentru a lua legătura cu legionarul Lungu Dumitru.

În drum spre Bucureşti ar reuşit să îşi vadă părinţii şi casa părintească pentru o ultimă dată, aceasta până la eliberarea din vara anului 1964. Va fi însă capturat după doar câteva luni, în martie 1945, iar în urma unor anchete este trimis în URSS la închisoarea Lublianka din Moscova. După mai multe anchete, bătăi, tortură şi înfometare va fi trimis la lagărul din Vorkuta (la nord de Cercul Polar). În acel moment ajunsese să aibă circa 40 de kg, iar după o scurtă perioadă de refacere va fi trimis la muncă silnică. După 10 ani petrecuţi la Vorkuta, va fi repatriat. Era anul 1955.

Ajuns în ţară, va fi condamnat din nou, de această dată la 20 de ani de muncă silnică. Trece mai întâi pe la închisorile Jilava şi Uranus, iar în cele din urma la Aiud, de unde va fi eliberat abia în vara anului 1964, după alţi 9 ani de detenţie.

A trecut prin suferinţe îndelungate şi chinuri inimaginabile, dar nu şi-a pierdut niciodată credinţa şi convingerile pentru care a fost prigonit timp de atâţia ani fără încetare. Pe deasupra, a reuşit şi să îşi scrie memoriile în volumul „Un legionar dincolo de Cercul Polar”.

A trecut la Domnul în data de 16 septembrie 1999.

Veşnică Pomenire! Nicolae Popescu, PREZENT!

CONSTANTE GEOPOLITICE:
ÎNTRE ATLANTISM ŞI EUROASIANISM

de trupul României.

Totuşi, faţă de radicalismul antirus al ţărilor enumerate mai sus, România nu-şi poate permite o atitudine de ostilitate la adresa greilor din UE, căci prin aceasta ar ajunge pe o poziţie similară cu a Serbiei, care e de fapt una de prietenie tradiţională cu Rusia. Or, „tradiţia” prieteniei ruso-române e sublimă, dar … de fapt lipseşte cu desăvârşire. De secole întregi teritoriile româneşti nu au avut decât de suferit de pe urma vecinătăţii cu Rusia. Încât, dacă revenim la punctul de pornire al acestui text, interesul fundamental al României nu poate fi acela al unei victorii a Rusiei asupra Ucrainei, care ar implica ajungerea trupelor ruseşti lângă graniţele ţării noastre. Iar pe acest fond, o eventuală victorie a curentului politic eurasianist (eurosceptic, critic la adresa actualei UE, dar atenţie la un amănunt: partidul care a câştigat alegerile în Italia e de orientare atlantistă!) în ţările majore ale Europei ar putea crea premisele unui nou „pact” de tipul celui din 1939, prin care se calcă în picioare interesele ţărilor considerate prea puţin semnificative.

Pe de altă parte, o escaladare iresponsabilă iarăşi nu e de dorit. Al cui e de fapt războiul care se duce în Ucraina? În ce măsură e al României sau al altor ţări europene, în afară de Polonia şi de Ţările Baltice, care îl susţin fără rezerve, dar şi în virtutea unui teritoriu istoric care în Evul Mediu a constituit regatul polono-lituanian, inclusiv pe teritoriul actualei Ucraine de vest? Cred că poate fi considerat aşa numai în măsura în care deznodământul acestuia e menit să împiedice orice potenţială ameninţare rusă la adresa lor. Dar trebuie aceste ţări să meargă „până la capăt”, cu orice preţ? Cine susţine asta ar trebui să o dovedească prin înrolarea ca voluntar în Legiunea străină ucraineană sau să declare că ar fi de acord fără nicio rezervă ca, copiii lui să fie mobilizaţi să lupte pentru cauza ucraineană, dacă interesele internaţionale o vor cere. Altfel totul nu e decât gargară şi ipocrizie cât încape.

E războiul care se duce acum pe teritoriul Ucrainei al „Ucrainei” ca stat? Da, dar totodată ca un stat instrumentalizat de atlantismul globalist pentru demolarea Rusiei. E al populaţiei de etnie ucraineană? Da, şi asta se poate spune. Dar pe teritoriul Ucrainei trăiesc şi alte etnii: români, maghiari, iar cea mai semnificativă minoritate e cea rusă, în teritoriile din est, care acum sunt de fapt în mare parte ocupate de Rusia. E războiul dus pentru „eliberarea” acestor teritorii şi al acestei etnii? Sau mai degrabă în cazul etnicilor ruşi lucrurile stau de fapt invers?

Ca să aflăm cum stau lucrurile cu adevărat, am putea să ne gândim la controversata propunere de pace lansată de Elon Musk: repetarea sub supraveghere ONU a referendumului de adeziune la Rusia din teritoriile recent ocupate (Crimeea să rămână în schimb a Rusiei) şi neutralitatea Ucrainei. La respingerea ei cu indignare de către regimul de la Kiev şi de cercurile atlantiste, Musk a reacţionat cu remarca că în cele din urmă tot acolo se va ajunge, dar după ce războiul va fi costat o cantitate imensă de vieţi omeneşti şi distrugeri materiale.

În fond, această propunere pune pe primul plan interesele popoarelor, ale oamenilor de rând. E bazată pe principiul autodeterminării, care e unul din pilonii de bază ai dreptului internaţional. Acesta a fost aplicat mai cu seamă la finalul Primului Război Mondial şi la destrămarea fostei Iugoslavii, când nu s-a mai ţinut cont de graniţele recunoscute la nivel internaţional. Numai că dreptul internaţional se bazează mai ales pe acest al doilea pilon, al inviolabilităţii frontierelor, care în ultima vreme pare a fi mult mai important şi care a fost eludat doar atunci când interese majore au cerut-o. Explicaţia e logică: dacă s-ar da întâietate principiului autodeterminării, ar lua avânt o serie de curente separatiste: de la Catalonia, la Ţara Bascilor, la Scoţia şi Corsica, Valonia şi Flandra, poate chiar tot nordul Italiei sau numai Tirolul de Sud, etc, etc, mergând chiar până la Ţinutul Secuiesc din inima României. Ar însemna deschiderea unei adevărate cutii a Pandorei la nivelul întregului continent european.

Iată de ce marile puteri ţin cu dinţii de principiul garantării frontierelor actuale şi sunt decise ca în conflictul din Ucraina să meargă în numele lui până în pânzele albe. Aceasta în ciuda faptului că în urma războiului devastator suferă popoare întregi, grupe etnice care nu par a dori să mai trăiască împreună.

Adevărul e că interesele reale mai degrabă se ascund în spatele principiilor invocate de obicei ca pretext, iar singura soluţie care pare cu adevărat valabilă şi echitabilă e de fapt una considerată tabu. Cu toate că, în cazuri excepţionale, limitate în spaţiu şi timp, recursul la ea ar putea fi cât se poate de legitim.

Iată de ce războiul va continua într-un mod tragic, până la un deznodământ pe care nu-l putem anticipa în acest moment.

BOGDAN MUNTEANU

Lumina învinge întunericul

-Interviu cu domnul Petru Codrea, Cetățean de Onoare al Sighetului-

Ultimul sighetean supraviețuitor al temnițelor comuniste, domnul Petru Codrea, în vârstă de 91 de ani, a fost declarat recent Cetățean de Onoare al municipiului, prin hotărârea Consiliului Local din 29 septembrie a.c., fiind primul deținut politic anticomunist care primește această recunoaștere din partea autorităților orașului, Laudatio fiind prezentat de prof. Ion Ardeleanu Pruncu în numele Asociației „Firul Vieții". După ce emoția momentului a trecut, domnul Codrea a acceptat să ne răspundă liniștit la întrebări legate de acest eveniment deosebit (preot prof. Marius Vişovan)

Rep.: Stimate domnule Petru Codrea, joi 29 septembrie, într-o atmosferă emoționantă, autoritățile orașului nostru v-au declarat Cetățean de Onoare al Sighetului. Cum ați trăit acest important eveniment?

P.C.: Da, mă simt onorat de cinstea care mi se face, am fost plăcut surprins și foarte emoționat. Mulțumesc autorităților, Asociației „Firul Vieții" şi tuturor celor care s-au implicat în acest demers. Mulțumesc și familiei mele care a fost alături de mine, sporind astfel bucuria și emoția momentului.

Rep: În cadrul ceremoniei, mai multe luări de cuvânt au evidențiat laudativ aspectele esențiale ale vieții și activității dvs. și mai ales faptul că sunteți primul deținut politic anticomunist care primește la Sighet această distincție din partea autorităților…

P.C.: În mod categoric această onoare o merită toți sighetenii care au luptat și s-au jertfit împotriva barbariei comuniste și eu simt că o primesc în numele lor! Putem spune că lumina a învins întunericul și Sighetul de azi s-a regăsit în valorile și jertfa Sighetului de ieri… Nu îi voi uita niciodată pe camarazii cu care am petrecut împreună anii de închisoare (și care unii au suferit mult mai mult decât mine), de comuniunea de dragoste dintre noi, de solidaritatea deplină care ne-a ajutat să rezistăm și să rămânem fideli idealurilor noastre, identității creștine și libertății naționale a neamului românesc! Vreau să-i pomenesc nominal măcar pe cei cu care am fost arestat împreună, așa-numitul „lot Vișovan": Ioan Virag şi Găvrilă Coman (cei doi morți în detenție), Aurel Vișovan (profesorul nostru), Petru Ulici, Vasile Dunca, Ioan Motrea, Iuliu Vlad, Constantin Rad, Ștefan Deac, Mihai Vlad, Gheorghe Bulacu, Iosif Andreica, Gheorghe Andreica, Grigore Hotico, Ioan Ilban, cu toții trecuți la cele veșnice, și să urez multă sănătate colegilor Nistor Man și Nelu Dunca care trăiesc în alte orașe din țară și cu care sunt permanent în legătură, precum și celorlalți deținuți politici maramureșeni care mai sunt în viață. Placa memorială de la Colegiul Național „Dragoş Vodă", sfințită în februarie la inițiativa Asociației „Firul Vieții", va rămâne o mărturie luminoasă în acest sens, importantă dupa ce noi nu vom mai fi…

Rep: A fost evocată și activitatea dvs profesională, în general cunoscută sighetenilor, munca la tipografia sigheteană acoperind mai bine de trei decenii… Muncă în care ați lăsat mereu amprenta seriozității, competenței și dăruirii. Mai puțin cunoscute sunt însă dificultățile începutului și ciocnirile cu „oamenii sistemului" care nu vă lăsau în pace…

P.C.: Da, după ce am fost eliminat de două ori din facultate datorită statutului meu de fost deținut politic, m-am temut că mă vor da afară și de la Școala Poligrafică… ofițerul de Securitate care s-a interesat de mine dându-mi mari emoții… dar nu a fost așa. Rămân veșnic recunoscător directorului Niță Ernest care m-a apreciat foarte mult și mi-a luat apărarea, facilitând apoi integrarea mea în munca la tipografia Sighet, unde, fiind singura persoană cu studii de specialitate, am exercitat și responsabilitatea de coordonator al activității. Mi s-a reproșat însă mereu că nu sunt membru în Partidul Comunist și, cu toată discreția și prudența mea, activiștii de partid din întrprindere (majoritatea cvasi-analfabeți) nu mă puteau suporta și mi-au creat probleme de mai multe ori.

Rep: A lipsit totuși ceva din ceremonia de la Primărie, ceva ce mai trebuia spus despre dumneavoastră… pasiunea pentru pescuit!

P.C.: (zâmbind) Nu știu dacă era locul și momentul pentru așa ceva… dar adevărul e că am fost foarte pasionat de pescuit. Atracția am avut-o din copilărie, dar după anii de închisoare pescuitul a fost principala mea formă de a petrece timpul liber… mă refugiam în natură pentru a scăpa de privirile Securității și ale uneltelor sale omniprezente. Socializam cât mai puțin fiindcă știam că orice persoană care mi-ar fi arătat simpatie sau prietenie putea avea necazuri. În timp, atmosfera s-a mai schimbat și riscurile au fost mai mici, dar eu am rămas pe mai departe cu această frumoasă și plăcută ocupație, ajungând să particip la numeroase concursuri naționale și câteva internaționale, obținând premii de care îmi amintesc cu bucurie. Am pus undița deoparte acum vreo 10 ani, dar dau și acum cu plăcere sfaturi tinerilor pasionați, între care și Ioan, ginerele dumneavoastră, pe care îl felicit pentru frumoasele succese.

Rep: Domnule Petru Codrea, vă mulțumim și în numele sighetenilor vă urăm „La multi ani", cu multe bucurii și noi împliniri!

P. S. La ora trimiterii la redacție a acestui articol (15 octombrie) situația la Sighet este foarte tensionată. Institutul „Elie Wiesel", prin directorul său Alexandru Florian, a cerut Primăriei retragerea titlului de Cetățean de Onoare acordat domnului Petru Codrea pe motivul apartenenței sale la Mișcarea Legionară și eliminarea plăcii memoriale de la Colegiul Național „Dragoş Vodă" dedicată profesorilor și elevilor care au suferit în temnițele comuniste, pe același motiv. Primarul Vasile Moldovan a declarat că nu cedează, asumându-și deschis aprobarea celor două inițiative, ca acte reparatorii pe deplin justificate și consideră neavenite pretențiile Institutului „Elie Wiesel". Opinia publică sigheteană și-a exprimat, prin mai multe articole de presă, indignarea față de agresiunea Institutului „Elie Wiesel" asupra Sighetului.

A consemnat MARIUS VIŞOVAN

Rapsodia Maramureşului

de Aurel Vişovan

(fragment)

Rupți dintr-a prigoanei nopți de ger
Pe urmele lui Bogdan de peste Maramureș
Ne-am răzvrătit sub semnul Gărzilor de Fier
Să ducem țării steagurile-n ireș
Porunca ne-o cunoaștem
Că-i cetluită-n vreme
Cu șapte mari pecete și juruințe mii
Gem apele din Iza și satele mărene
Vişeul și Cosăul stau dârz la răspântii

Furtuni ne-au zămislit pe vârf de munți
Prin scânteieri de spadă și urlete de fiară
Ne-am botezat cu sânge de eroi căzuți
Și-am fost crescuți în dragoste de țară
Reci râuri de lumină se-nalță către soare
Purtând prinos de jertfă acolo sus in cer
Își crește-aripi Pietrosul sub falduri legionare
Gutâiul și Țibleșul stau strajă Gărzi de Fier

Tumult, ni-i Căpitane sufletul
Că varsă vii torente, iluminări de vrere
Ni-i gândul alb ca-n salba țării cântecul
Şi dorul nostru-i marșul de Înviere
Trimite-ne Arhangheli cu steaguri legionare
Să fluture-n lupte să ne deschidă drum
Voim o țară nouă și mândră ca un soare
Stăpâni la noi acasă să fim, români de-acum

Strigoi, din reci morminte-am înviat
S-aducem groază-n lume, în lumea nedreptății
Cu coasa-n mâini peste păcat ne-am ridicat
Să străjuim altarele vieții
Sub cruci de dușman frânte mormintele ni-s goale
Căci am răspuns chemării lui Horia cel viteaz
Să-nvie legionarii, din morți ei să se scoale
Strigoi din lumea apusă s-aducem groază azi

Se-aprind pe creste focuri sacre multe
Din inimi de legionar
Sub steagul zdrențuit în mii de lupte,
Noi stăm de strajă la hotar
Să spunem zărilor, voinici ai codrilor
C-avem un dor călit în foc și fier
Și din cununi de flori să-ncingem viitor
Ce va fi scris pe aripe de cer

Să creștem crezul nostru schijă de oțel, oțel călit,
Și steagul nostru în veci nebiruit, nebiruit să fie,
Să încrustăm în lume o Românie,
O Românie mândră ca un mărgărit (bis)

Reînhumarea la Predeal a celor 46 de legionari asasinați pentru credința lor, la Miercurea Ciuc

În cadrul unei solemnități legionare și după datina creștină, se face astăzi, Miercuri, orele 15, la Predeal, reînhumarea provizorie a celor 46 de legionari asasinați în Septembrie 1939 la Miercurea Ciuc.

După oficierea slujbei de pomenire săvârșită la Miercurea Ciuc, cu prilejul deshumării, cei 46 de legionari asasinați pentru credința lor legionară au fost transportați și așezați în Mânăstirea de la Predeal, unde astăzi are loc reînhumarea lor provizorie.

Înălțându-se la Predeal, după dorința Căpitanului și pe locul indicat de el, „Mânăstirea legionară", trupurile lor vor odihni apoi împreună cu ale tuturor martirilor Legiunii.

Iată numele legionarilor asasinați la Miercurea Ciuc și cari vor fi astăzi reînhumați la Predeal:

Iordache Nicoară, Strugariu Neculai, Duma Iosif, Rădulescu Virgil, Micu Augustin, Pavelescu Gheorghe, Gârcineanu Florin, Buhai Vasile, Mităr Ion, Borzea Titus, Filipov Vasile, Coman Constantin, Stamate Eugen, Popa Tiberiu, Cioflec Marius, Stegărescu Constantin, Barbu Toni, Biriș Ovidiu, Constantinescu Dumitru, Popescu Marin, Dorca Afilon, Grama Gheorghe, Todău Coriolan, Enescu Ion, Susai Vasile, Constantin Gheorghe, Zanche Petre, Ursu Ion, Noaghia Virgil, Zus Radu, Ducariu Dumitru, Ungureanu Cornel, Tiponuț Gheorghe, Vasiliu Gheorghe, Adam Vilmuș, Raicu Constantin, Caranica Ionel, Minea Ilie, Aurel Nuțiu, Benea Constantin, Teodorescu Gheorghe, Macovenschi Ion, Dobrin Liviu, Prodea Nicolae, Felecan Vasile, Corbeanu Vasile.

Buna Vestire, 12 Septembrie 1940

„Drum de foc și biruință pentru Garda ta!"

Ceremonia reînhumării celor 46 de legionari de la Brașov

Comandantul legionar a dispus aducerea osemintelor celor ce-au căzut sfințind cu sângele lor idealul pentru care au trăit, luptat și murit - în țară, la Predeal. În curtea Mânăstirii Predeal a răsărit din humă o pădure de cruci legionare. Sunt camarazii, patruzeci și șase, uciși la Miercurea Ciucului. La căpătâiul lor să vie tot românul să aprindă flacăra tremurătoare a lumânării creștinești și să se roage. Rugă pentru sufletele celor ce s-au trudit atâta pentru binele Nației.

Deshumarea celor 46 de legioanri căzuți la datorie pentru Neam

Luni, după prânz, la Miercurea Ciucului a avut loc deshumarea celor 46 de legionari uciși la 22 septembrie 1939. Un detașament de soldați din flotila de bombardament Brașov au deștelenit țărâna, aducând la lumină trupurile martirilor, au fost recunoscuți toți, deși varul nestins aruncat în groapă îi desfigurase. Actele, obiectele și hainele s-au păstrat însă. La căpătâiul celor 46 de camarazi s-a oficiat o slujbă religioasă. Părintele Lecca a dat binecuvântarea cea din urmă. Era noapte. S-a slujit la lumina proiectoarelor unităților noastre motorizate în retragere, poposite în poarta cimitirului.

Din partea sediului legionar au participat: Vasile Iasisnschi, comandant legionar și Aristotel Gheorghiu, senator legionar.

Din partea familiilor celor căzuți au fost de față căpitanul Aurel Borzea și camaradul Caranica.

Marți dimineață la orele 7 ultimul tren de evacuare a părăsit Miercurea Ciucului, având atașate la urmă cele 5 vagoane în care fuseseră îmbarcate sicriele legionarilor căzuți.

La câțiva kilometri numai, pământul românesc scrâșnea sub cizma honvezilor unguri.

La Predeal

Pe tot parcursul lumea umplea peroanele gărilor să sprindă o lumânare sau să aducă o floare celor ce și-au făcut datoria.

În gara Gheorghieni convoiul mortuar a fost primit de-o companie de soldați care au dat onorurile.

La Predeal vagoanele cu sicriele celor 46 de legionari au fost îndrumate pe o linie secundară spre cari publicul avea acces direct din șoseaua națională București-Brașov.

În fața vagoanelor îmbrăcate în brad erau așezate 4 cruci verzi, fiecare cu numele legionarului martir, înlănțuite în flori. Deasemeni, sute de coroane și jerbe de flori. O gardă de onoare alcătuită din camarazi în cămașa verde a vegheat la căpătâi pe cei 46.

„Sfinte Dumnezeule"

La orele 15 are loc serviciul religios oficiat de părintele arhimandrit Serafim Georgescu, starețul mânăstirii Sinaia, părintele Atanasie Popescu, starețul mânăstirei Ghergiu, ajutați de preoții Nicandru Prodan, Nicolae Pintea, Ioan Popa, M. Marinescu-Filipești și Ioan Leuca.

Corul legionarilor dă răspunsurile. „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte".

Plâng mamele, surorile, frații pe cei ce pentru țară au aruncat cu tinerețea și bucuriile vieții în stele... Se întunecă la față comandanții care le-au arătat calea cinstei, onoarei și sacrificiului prin propriul lor exemplu. Se încrâncenează carnea pe camarazii care au luptat și suferit cot la cot.

Se apleacă împovărate de durere capetele soldaților din compania de onoare, căci fiecare cunoaște pentru ce au pierit atâtea mii și mii de oameni.

Un neam întreg își plânge durerea și păcatele.

Spre mânăstirea Predeal

La orele 16:15 cortegiul se pune în mișcare. De-o parte și de alta, cordoanele camarazilor mențin ordinea. În frunte, preoții și corul. Apoi platformele – automobile, îmbrăcate în brad și flori, precedate de crucile celor căzuți, încoronate cu flori și de coroanele și jerbele purtate pe brațe de legionari.

În urma fiecărei mașini urmează familiile, după care trece grupul de comandă, în capul unui detașament de 700 de legionari în cămăși verzi din Brașov.

Cortegiul e încheiat de compania de onoare din regimentul 17 vânători venită din Ardeal și de un alt detașament de legionari veniți de pe Valea Prahovei sau din București.

La locul din urmă

La mânăstirea Predeal, cărările sunt negre de oameni. Lângă bisericuță, sub o coastă de deal acoperit cu brazi sunt săpate trei gropi mari care vor înfrăți din nou cu pământul pe cei 46 martiri până în ziua când neamul va aduna la un loc de cinste pe toți feciorii lui care l-au iubit până la moarte, răspândiți pe la toate răspântiile țării.

Sosește cortegiul. Sub mii de mâini înălțate spre salut, legionarii eroi sunt purtați pe brațe de camarazi spre locul de odihnă.

Sunt de față: Corneliu Georgescu și Ilie Gârneață, comandanți legionari ai Bunei Vestiri și Constantin Stoicănescu.

După ce preoții slujesc ultima slujbă, Imnul legionarilor căzuți se înalță tânguios în liniștea serii. Cu brațul întins camarazii de luptă aduc ultimul onor celor ce-au pierit pentru Învierea Neamului. Se intonează apoi „Drapelul sus și rândurile strânse", cântec al legionarului martir Virgil Rădulescu și ultima strofă din imnul Moța-Marin.

La refrenul „Să faci, Căpitane, o țară ca soarele sfânt de pe cer" durerea și emoția e covârșitoare. Toți își întorc privirile spre imensa cruce de brad, atârnată de arbori lângă care flutură flamura verde însângerată de inițialele „M. C."

„Jurăm!"

E noapte bine. Pe deal tremură cuiburile de lumină ale lumânărilor. Corneliu Georgescu, comandant al Bunei Vestiri, face apelul celor 46. În fiecare „Prezent!" rostit e un ecou de bătălie.

Apoi camaradul de luptă al Căpitanului cere legionarilor încremeniți în poziție de drepți, să jure că vor lupta până la îndeplinirea idealului care a însângerat trupurile mucenicilor de la Miercurea-Ciuc, pentru ca jertfa lor să nu fie zadarnică: ROMÂNIA LEGIONARĂ Clocote, mulțimea răspunde „JURĂM".

Buna Vestire, 13 Septembrie 1940

Dormitorul 6 de la Ciuc

„Morții cu morții și viii cu viii", grăiește un proverb burghez, expresie desăvârșită a lipsei simțului de continuitate morală și spirituală a generațiilor și tălmăcirea materială a instinctelor greagare, de indivizi care n-au atins încă nivelul unei conștiințe sociale și cu atât mai puțin, istorice.

În antiteză cu această lozincă de nesimțitor petrecăreț al vieții, Virgil Rădulescu a smuls din sensbilitatea lui chinuită, de vizionar al unor tragice destinări, mănunchiul de versuri care ne ardeau buza când le cântam înainte de prigoană:

Cei ce-au căzut răpuși de gloanțele dușmane

Pășesc în rând cu cei ce au rămas.

Camarade și prietene Virgil, îngăduie-mi să-ți întorc slova:

Noi, cei ce am rămas, pășim mereu alături de voi.

Nu ne putem desprinde nicio clipă din atmosfera pe care am respirat-o împreună la Tismana, Ciuc și Vaslui și de-atâtea ori pe zi am vrea să fim alături de voi ca să cântăm, să visăm despre biruința legionară și să povestim despre Căpitan.

În înfrigurarea zilelor de azi, refugiul sentimental în dormitoarele colective ale lagărelor și închisorilor, risipite de-a lungul țării neciuntită pe atunci, pare singura noastră reculegere și singura noastră mângâiere.

Atâta ne înfrățise de bine viața în Legiune, încât moartea n-a reușit să ne despartă.

Dintre redactorii Bunei Vestiri care au fost porniți pe drumul fără întoarcere, se găseau în dormitorul 6 de la Ciuc, prin iunie 1938: Neculai Totu, Mișu Polihroniade și Alecu Tell.

Situat la parter, dormitorul 6 avea un avantaj față de celelalte, dispunea de o chiuvetă unde ne puteam spăla ca acasă atunci când era apă. Căci vara aceea a fost secetoasă la Ciuc, izvoarele de alimentare a lagărului secaseră, țevile se astupaseră cu nămol, iar temnicerii ne aduceau de aiurea apa cu dramul.

Din pricina acestei chiuvete, a acestei mobile inutile, dar râvnite de toate celelalte dormitoare, numărul 6 era supranumit dormitorul boierilor.

Și cum în casele boierești mosafirii nu mai contenesc cu vizitele, dormitorul 6 era suprapopulat de dimineața și până seara. Unde e mulțime, e și multă voie bună. Pe nesimțite, dormitorul 6 a devenit un fel de sală de întruniri sau salon artistic.

Șezătorile literare, discuțiile politice, seratele de muzică vocală și ședințele nocturne de spiritism se țineau lanț. Mai precis, mosafirii nu mai plecau de la noi decât noaptea târziu, după ce noi, locatarii, îi luam la goană, burdușindu-i cu căpătâiele de sub cap.

Niculiță Totu, bolnav încă de la Tismana, stătea totdeauna întins pe pat. Îl botezasem cloșca. Patul lui era lângă fereastră. Foarte popular printre camarazi, pe patul său aflai într-una 5-6 băieți cu care grăia adesea despre adorata lui Vera, sau cărora le spunea, în limbajul său pitoresc de moldovan, povești din copilăria de la Iași. Era un izvor nesecat de snoave nevinovate și naive, de copil răsfățat.

În pat mânca, în pat îi dădeam să bea, iar la ora apelului – în curte – se ridica tot pe pat și spunea Prezent de la fereastra deschisă.

Dimineața se scula devreme, pe la 4, și privea ore întregi – ca și când ar fi căutat îndelung să dezlege o enigmă stăruitoare – ceața mișcătoare de pe Valea Oltului.

Era o priveliște rară această pânză fumurie, ce se înălța la început sfioasă deasupra apei înguste, desenându-i șerpuirile printre sălcii și lanuri, pentru ca apoi să se îngroașe și să se întindă ca o năvală de fum vâscos, acoperind totul, de la canatul ferestrei noastre până la sfârșitul zării, departe, dinspre Ardeal și Moldova.

Cum se lăsa seara, Niculiță se ridica iarăși la fereastră și privea ceasuri întregi Ciucul sub luminile lui timide și în nemișcarea depărtării lui.

Uneori Niculiță ofta pentru sine. Îi ghiceam gândul: acolo e libertate, iar prelungind raza ochiului departe, departe, dai de București. Acolo e Vera!

Când, la 26 Iunie, a plecat pentru a nu-l mai revedea vreodată pe acest pământ, la București, la procesul care l-a dus la Râminc, Niculiță era vesel. Uitase durerea ce-i pricinuia boala. Glumea cu toți și s-a pupat cu întregul lagăr. Era pupăcios, nevoie mare.

Nu știa unde aveau să-l ducă. Dar ce interesa destinația! El pleca dincolo de sârme, acolo unde e libertate, mișcare și omenie, măcar pentru alții. Când toate acestea îți lipsesc ție cu desăvârșire, te mulțumești și numai văzându-le în juru-ți.

Admirabil temperament de erou, nepăsător în fața furtunii, veșnic cu o glumă pe buze și dorind schimbări de situație.

Mișu Polihroniade își lăsase barbeți roșii pe care și-i peria cât e ziulica de mare. Era foarte mândru de barbeții lui, căci nu mai lua ochii din oglindă, ca un copil căruia i-a cumpărat mămica o pălărie nouă. Avea o șapcă de voiajor de care nu se mai despărțea. Cu barbeții roșii, cu șapca aceasta pe cap, cu ochelari de împrumut pe nas, cu mâinile prinse în scobiturile jiletcii și cu bombeul pântecului său provocator înainte, se plimba printre paturi, de la un cap la altul al odăii și cânta:

„Eu sunt Moriț, vestitul bancher vienez"

Cânta fals, dar ținea să-i recunoaștem toți că are o voce minunată.

Cu Alecu Tell, deși era cel mai bun prieten al lui, Mișu se ciondănea adeseori, tocmai din pricina lui Morit, celebrul bancher vienez, care dedându-se prea adeseori la exhibiții, nu-l lăsa pe Alecu să citească.

Mișu Polihroniade avea o adevărată pasiune de a tachina dormitorul 6 și de a-l bombarda cu intrigi gastronomice.

Măi, Alecu Cantacuzino, care e nelipsit de la noi când avem ceva de mâncat, azi s-a învârtit de o cutie de sardine pe care a înghițit-o singur sub pătură.

Sau: Nelu are zahăr și nu ne dă și nouă să ne facem câte un ceai.

Ceea ce te izbea mai mult la Mișu, la acest spirit de neegalată luciditate și claritate, era lipsa de orice pedanterie. Aborda problemele cele mai spinoase de politică externă și le dezlega cu o ușurință de jongleur, într-un limbaj tehnic, dar în același timp plin de nuanțe și de figuri literare, însă cu un aer degajat, parcă ar fi vorbit despre mărunțișurile vieții de toată ziua. Lipsa aceasta de pedanterie este marca perfectului om de societate. Într-adevăr, în societatea lui Polihroniade, frunțile nus e încrețeau niciodată. El găsea totdeauna o vorbă ușoară, un cuvânt de spirit sau o amintire fugară prin care te abătea de la orice gânduri întunecate.

Îi plăceau la nebunie cupletele franțuzești, calambururile și poveștile din viața de student parizian ale lui Crișu Axente care avea drept să intre în dormitorul nostru la orice oră din zi și din noapte, cu condiția să ne spună ceva nou.

Mișu era foarte bun mediu spiritist. Când punea el degetul pe pahar, acesta se învârtea ca o sfârlează pe cartonul cu litere și ne spunea o mulțime de năzbâtii.

Cu o seară înainte de plecarea la marele proces de la București, despre care nici nu visa nimeni, sticla lămpii de deasupra lui Traian Cotigă a plesnit deodată. Nici unul dintre noi nu a dat acestui fapt vreo importanță, înafară de Mișu.

Curios lucru! Acest logician și raționalist era superstițios.

- Să știi că acest dormitor e păscut de o nenorocire, a spus el.

Cu adevărat, din 10 inși câți eram în dormitor, șase au fost duși la proces, dintre cari patru nu mai sunt azi printre noi.

Dar cu toată această prevestire, de dimineață, când cei șase au fost anunțați să-și facă bagajele și până după-amiază, când au fost ridicați de temniceri, Mișu a cântat de o sută de ori:

Căci eu sunt Moriț, celebrul bancher vienez.

Pe Alecu Tell îl caracteriza pasiunea cititului, ca semn al nepăsării de loviturile soartei. Tăcut, serios, darnic până la ultima cămașă de pe el, de o mare putere de sinceritate și de prietenie, Alecu Tell era de o noblețe sufletească și de capacitatea de credință și abnegație a oamenilor de talia lui Puiu Gârcineanu.

Dar toate acestea erau însoțite la el de conștiința că e și urmașul unei străvechi familii românești, cu frumoase fapte crestate pe răbojul istoriei naționale.

Alecu Tell era spiță de Arhanghel, ridicându-se la acea treaptă de curățenie sufletească pe care numai mucenicii predestinați o pot atinge.

Legionar model în timpurile liniștite ale captivității, se strecura printre camarazi cu o discreție și o modestie de ființă neînsemnătoare, pentru ca atunci când credința îi era în joc și îi cerea să se manifeste, să izbucnească în limbi de văpăi și să ardă ca o torță vie.

Îi sărut fruntea înghețată.

I. DIACONESCU

Buna Vestire, 12 Septembrie 1940

Alexandru Tell

Mihail Polihroniade

Neculai Totu

Miercurea Ciucului

Ultima noapte

Ion Enescu

Dimitrie Constantinescu

Gheorghe Pavelescu

Era cam pe la ceasurile două când aparatul nostru de radio, cu multe precauții pus în funcțiune și fabricat piesă cu piesă, ne-a adus singura veste care ar fi plătit toate suferințele legionare de până atunci și toate cele ce aveau ca să mai vie. Armand Călinescu nu mai trăia. Sângeroasa apariție din epoci inchizitoriale își luase plata sub focul răzbunător al echipei legionare din Prahova.

Am încetat o clipă să mai răsuflăm, apoi inimile au început să ne zguduie viguros trupurile. Un fluid straniu alerga prin noi. Simțeam pentru a nu știu câta oară forța misterioasă care protejase Garda de Fier în lungul ei drum de bătălie.

Nu se atingea nimeni de ea fără să cadă. Se umpluse lagărul de zarvă. În rumoarea generală, în manifestările atât de deosebite ale fiecăruia, se ghicea vindecarea unei răni. Și doar toți în clipa când am aflat că Legiunea fusese răzbunată, am știut că vom cădea și noi, victime de dincolo de moarte ale unui spirit însetat de sânge.

Se căsca rânjind groapa la picioarele noastre și nu tremuram. Simțeam giulgiul rece al bulgărilor și nu tresăream. Auzeam zgomot de armă, de cazma și târnăcop și totuși nu ne era frică.

Ne era tot una.

Cândva renunțasem la tot pentru Ceva.

Acel Ceva se apropia.

Cu noi sau fără noi lupta se apropia de final. Și nu noi o pierdeam.

În așteptarea morții

Pe la orele 3 p.m. apare în lagăr comandantul maior D., cu burta-i respectabilă și râsu-i de totdeauna atârnat, crud, în colțul buzelor. Natural, știa de pedepsirea lui Călinescu. Nu ne spune, totuși, nimic. Face apelul, apoi ne anunță cu o oarecare solemnitate în glas, o inspecție. Apoi pleacă. Stăm cu ochii ațintiți după el, petrecându-l peste sârme.

După masă sosește în mare grabă un plutonier de jandarmi într-o motocicletă plină de praf. Era probabil aducătorul ordinului de execuție.

Apoi, până-n seară niciun alt eveniment demn de semnalat. Atmosfera în lagăr, aceeași. O mână de oameni hotărâți să-și aștepte moartea fără crâcnire.

Pe la 8-9 din seară își face apariția în lagăr un căpitan de la legiunea de jandarmi din Miercurea Ciuc. Ne declară că a primit ordin să-l ridice pe Pavelescu și să-l ducă la București, deoarece îl cere pentru cercetări Siguranța. Se încinge discuție mare. Să-l lăsăm să plece sau nu? Pavelescu nu vrea să plece. Bădița Iordache Nicoară intră în dormitorul cu gradați și chibzuiește îndelung cu ei. Unii sunt de părere ca Pavelescu să fie lăsat să plece, fiindcă și așa, tot vom fi cu toții împușcați. Până la urmă a rămas ca bravul șef din prigoană să plece, dar tocmai la 5 dimineața.

După plecarea ofițerului n-a mai fost liniște în lagăr. Toți găseau să spună ceva. În mulți își făcea loc și enervarea. Nu s-a dormit deloc în noaptea aceea. Toată lumea aștepta să se întâmple ceva. Un ceva care însemna moartea...

Pe la orele 1 intră în lagăr sublocotenentul de gardă. Se vede cât de colo că a băut mult, mult de tot. Vrea să ne anunțe o veste importantă. Româ-

Iordache Nicoară

Gheorghe Tiponuț

Vasile Filipov

continuare în pag. 13

MIERCUREA CIUCULUI. ULTIMA NOAPTE

Aurel Nuțiu

Virgil Rădulescu

Vasile Susai

nia a intrat în războiu. Lagărul de la Miercurea Ciuc desființându-se, noi, internații, vom fi împărțiți în două grupe. Prima grupă va pleca la orele 4 cu destinația Vaslui, iar a doua, la 6, spre Bacău, unde s-a înființat un nou domiciliu obligatoriu. Trebuie să ne strângem din pripă bagajele, dar să avem grijă să le etichetăm corect, cu numele și adresa de acasă. Bagajele aveau să fie aduse la gară cu mașina, câtă vreme noi aveam să mergem pe jos.

S-a citit apoi prima listă de plecare spre Vaslui.

Liniştea din urmă

Pe fețele celor citiți se aşternea liniştea. Era liniştea din pragul trecerii din urmă spre limanul cu apă vie. Ultimul tremur al ființei omeneşti din ei dispăruse. Li se înseninaseră frunțile. Şi căutau cu ochii să spargă parcă bolta întunericului de dincolo de sârme, în căutarea ultimului drum.

Şi iarăşi lagărul s-a umplut de zgomot. Băieții îşi făceau bagajele, îşi potriveau pe ei cele mai bune haine, îşi aranjau amintirile lucrate de mâna lor, aici în lagăr, pentru cei de acasă. Alții, aplecați pe o coală de hârtie, zgâriau din peniță ultimul mesaj către cei dragi, din prag de mormânt.

Şi iarăşi se vorbea. Se vorbea de clipa ce venea. „Simt moartea cum mă înfăşoară”, spune unul. „Când om ajunge la cotitura drumului spre oraş, atunci să ştiți că pornesc mitralierele în noi”, zice altul.

S-a dat semnalul de plecare.

Tatăl nostru carele eşti în ceruri

În curte, Iordache Nicoară comandă:

„În genunchi”.

Şi în tăcerea noastră şi a nopții, camaradul Todan a început să spuie „Tatăl nostru”.

De peste sârme, glasul maiorului sfârteca tăcerea. Să nu mai facem pe copiii, că nu se va întâmpla nimic. Apoi a început să strige lista. Treceau băieții câte unul dincolo, unde era imediat legat. Au fost apoi cetluiți doi câte doi, iar o funie groasă a înconjurat toată coloana de marş. Primii doi şi ultimii doi camarazi au fost împiedicați.

În tăcere urmăream mâna destinului. Ne aşteptam şi noi rândul, când sublocotenentul de gardă se apropie şi ne strigă să intrăm înăuntru să ne culcăm, că are el grijă să ne trezească. L-am ascultat. Am intrat în lagăr, apoi, de la fereastră neam urmat cu ochii camarazii.

Să strângă frontul acei ce vor să moară

Coloana se pusese în mers, înconjurată de jandarmi. Un mers încet, greoi, sinistru. Îți făcea impresia că se târa o reptilă.

Şi o beznă de mormânt. Două felinare roşii se luptau macabru cu perdeaua nopții.

Şi convoiul înainta, înainta. Încet, ca şi când moartea nu se grăbea să-l primească, apoi, deodată, la vreo două sute de metri de lagăr, pe şoseaua spre oraş, lângă o pădurice, la o cotitură, l-a primit răpăială plină a mitralierelor.

Sub focul omorâtor, primul rând al coloanei s-a prăbuşit. Cu el, dar neatins, şi bădița Iordache Nicoară.

S-a înălțat atunci dintre camarazii ucişi sau în agonie şi strigătul lui a cutremurat adâncurile viitorului: „Trăiască Legiunea şi Căpitanul!”

Mai mult n-a mai avut glas să spuie. Cu un glonț în inimă, Iordache Nicoară părăsise lumea asta pentru alta mai bună.

Şi focul cotropitor al mitralierelor căsca trupurile tinere din care se înălțau dramatic strigăte; „Trageți, trageți, trageți, canalii”.

A durat măcelul aproape jumătate de oră. Strigătele şi vaietele se amestecau cu răbufnetul detunăturilor.

În jurul lagărului santinele dementizate descărcau şi ele, foc după foc, care încotro vedea.

Apoi s-a lăsat liniştea.

Liniştea morții şi a întunericului.

Să ne rugăm lui Dumnezeu

În lagăr toți îngenunchiasem. Ne rugam. Rugam. Apoi aşa ne-am târât spre camera de rugăciuni unde părintele Glicherie ne-a slujit ultima slujbă, slujba pentru cei ce muriseră, slujba pentru cei ce aveau să moară.

A venit ziua. Moartea, nu. Şi încă o noapte şi încă o zi şi tot aşa înainte. După două săptămâni am început să înțelegem că eram sortiți să aşteptăm nu moartea, ci România legionară.

IRIMIA ŞOCARICIU

Buna Vestire, 22 septembrie 1940

Amintiri despre Aurel Vişovan (VI)

Anul acesta 2022 se împlinesc două decenii de la trecerea în veşnicie a tatălui meu, Aurel Vişovan (1926-2002). Pe lângă biografia sa obiectivă apărută în mai multe rânduri în paginile revistei noastre, există şi imaginea mea subiectivă, aşa cum l-am perceput eu, cu ochi de copil şi cum am înțeles treptat dimensiunile luptei şi jertfei sale. Această reflectare duioasă a personalității sale am cuprins-o în prima mea lucrare, „Mărturii ale rezistenței anticomuniste din Maramureş" (2008) şi o oferim, cu unele completări, cititorilor noştri de azi.

Tata îşi face probleme

Când a auzit tata că am fost trimis în armată la Piatra Neamț, separat de colegii mei care mergeau la Bârlad, şi-a făcut mari probleme de conştiință. Oare ce mă aştepta la Piatra Neamț? Oare va trebui să sufăr şi eu din cauza atitudinii lui de acum 4 decenii? Până unde va mai merge persecuția? S-a străduit timp de 18 ani să-mi ofere tot ce era mai bun şi să mă ferească de suferință şi iată că răul ne-a ajuns din urmă…

Din fericire temerile au fost neîntemeiate. La Piatra Neamț se aflau într-adevăr mai mulți studenți cu probleme politice în familie, dar nu am fost persecutat în niciun fel. Am fost grupați probabil, pentru a fi mai uşor supravegheați şi atât.

Am suferit însă mult din alt punct de vedere. Eram singurul maramureşean din unitate şi, de asemenea, singurul student la matematică. Nu cunoşteam chiar pe nimeni. Mi-a fost foarte greu să mă adaptez. La muncile agricole unde am fost duşi timp de o lună (ziua de muncă era de 14 ore!) condiția mea fizică şi-a arătat limitele. M-am îmbolnăvit de hepatită câteva săptămâni mai târziu şi după o lună de internare în spital mi s-a dat drumul acasă, urmând să-mi completez serviciul militar după terminarea facultății.

Tata a venit să mă ia acasă de la Piatra Neamț. În ciuda sănătății sale foarte precare şi a gerului din decembrie, s-a angajat la acest drum lung şi greu nevrând să mă lase să călătoresc singur, fiind şi eu în convalescență. Având tren doar dimineața, am dormit o noapte la hotel într-o cameră friguroasă. Atunci tata, ca să se încălzească, a băut primele picături de alcool după 20 ani de regim absolut, ficatul său fiind distrus de cele 4 hepatite din închisoare. Am mulțumit lui Dumnezeu că nu i-a căzut rău şi mi-am zis în sinea mea: „Câtă voință a avut omul acesta…."

Un univers nou

Anii studenției m-au făcut să cunosc Clujul, un oraş minunat, adevărată capitală a Ardealului, cu o viață culturală consistentă (teatru, operă, concerte de muzică clasică, dar şi jazz etc) la care am participat intens. Tata însă, care a venit la mine de mai multe ori, mi-a deschis şi un alt orizont. Mi-a arătat tribunalul la care a fost el judecat şi condamnat în 1949, iar despre căminul „Avram Iancu" în care stăteam mi-a spus că era un loc cu mare încărcătură istorică - fusese asediat şi incendiat de comunişti pentru a-i agresa şi intimida pe studenții români, în timpul manifestațiilor din 1946.

Mergeam la liturghie la biserica romano-catolică de lângă Universitate (a ordinului piarist) unde duminica se făcea liturghie în limba română (introdusă recent, cu aprobarea autorităților, care astfel recunoşteau tacit că există şi catolici români în Ardeal). Biserica era arhiplină şi eu eram fericit că înțeleg şi pot participa din tot sufletul. Predicile erau foarte bune şi chiar dacă nu atacau direct comunismul, afirmau cu curaj învățătura lui Cristos ca adevăr suprem, singura aducătoare de fericire autentică.

România şi sfârşitul Europei (56)

Mihail Sturdza (1886-1980) a fost un diplomat de prestigiu, ministru de externe al României în perioada Statului Național-Legionar (1940-1941) şi a Guvernului Național de la Viena (1944-1945). Lucrarea sa „România şi sfârşitul Europei" constituie un izvor documentar de excepție.

Destinele Occidentului nu mai sunt în mâinile lui, ci în ale Golemului pe care l-a lăsat să crească pe malurile Hudsonului, a infiltrațiilor duşmane pe care le-a îngăduit în pozițiile cele mai sensibile ale apărării sale spirituale, morale, politice şi militare, ai sfătuitorilor haini cu care s-au înconjurat conducătorii săi. Occidentul nu se mai poate salva pe el însuşi….

Aceste pagini au fost scrise pentru a limpezi, de prea multe multe şi amare amintiri, calea spre iertarea păcatelor, uitarea duşmăniilor (dintre noi, n.n.) şi unirea sufletelor (în lupta pentru libertate, n.n.), pe care rugăm fierbinte pe Dumnezeul Atotputernic să ni le hărăzească. (pag. 285, finalul lucrării)

Mihail Sturdza îşi încheie cartea cu multă amărăciune, cu concluzii triste, dar autentice, ce au darul de a trezi la realitate, concluzii trase după o viață întreagă pusă în slujba neamului românesc şi a salvării Europei de comunism, cu o pasiune şi dăruire greu de egalat. Un om care a fost decenii la rândul în prima linie a diplomației țării sale, în imediata apropiere a factorilor de decizie şi conectat la cele mai directe surse de informații interne şi internaționale şi care a ținut să lase posterității această mărturie cu convingerea că numai „Adevărul ne va face liberi" (Ioan 8,32).

Analiza sa a rămas valabilă până la victoria prezidențială a lui Ronald Reagan în 1980 (chiar anul când Mihail Sturdza a trecut la cele veşnice), când unele aspecte ale politicii americane s-au radicalizat în direcția combaterii regimurilor comuniste şi care a dus, favorizând lupta de emancipare a popoarelor asuprite, la schimbările din 1989. Multe din urmele comunismului şi ale divizării Europei le trăim însă şi azi, iar adevărul nu prea are loc în istoria oficială, nici în România, nici în alte părți…

Familia Sturdza, cu Comandantul şi soția, 1967

pagină realizată de **Preot prof. MARIUS VIŞOVAN**

DECEMVIRII (21)

Codreanu şi Stelescu la Galaţi

CEZARINA CONDURACHE

Suntem lunile aprilie - mai 1936. Ecourile Congresului de la Târgu Mureş zguduie în continuare viaţa politică, iar consecinţele lui ameninţă Mişcarea Legionară. Liderii studenţilor, organizatori ai Congresului de la Târgu Mureş vor fi arestaţi şi judecaţi începând cu luna mai. În acelaşi timp legionarii arestaţi pentru evenimentele petrecute în gara Sinaia în drum spre Congres, vor fi judecaţi în ceea ce s-a numit „Marele Proces de la Braşov".

Liderii politici se zvârcolesc de teama listelor de la Târgu Mureş. Mihalache, care de la începutul anului ceruse înfiinţarea Gărzilor Ţărăneşti în Maramureş, cere extinderea lor pe tot cuprinsul ţării. Şi nu se va opri aici, vom reveni asupra acţiunilor lui Mihalache.

Se cere iarăşi redeschiderea procesului Duca

În 2 aprilie 1936, înainte că trenul cu studenţii legionari ce mergeau către Congresul de la Târgu Mureş să ajungă pe linia întâi în gara Sinaia şi mii de glasuri să intoneze Cântecul Nicadorilor, la Cameră se cerea redeschiderea cazului Duca.

Deputatul liberal Costel Tătăranu este cel care deschide subiectul în urma scrisorii publicate şi larg mediatizate în care Beza (o găsiţi publicată integral în numărul 12 al serialului nostru) acuza conducerea Mişcării de complicitate în cazul Duca. Tătăranu cere rejudecarea procesului şi pedepsirea „asasinilor morali", referire la Generalul Cantacuzino şi Codreanu. Lui Tătăranu i se alătură şi Radu Polizu Micşuneşti, insistând pe problema autorilor morali rămaşi nepedepsiţi.

În 4 aprilie 1936, Parchetul, care se sesizase din oficiu în urma declaraţiilor din Cameră, îl audiază pe Polizu Micşuneşti care *a făcut comunicări verbale şi scrise, punând la dispoziţia justiţiei toate datele şi elementele ce le deţine asupra organizării şi înfăptuirii asasinatului şefului partidului liberal. Pe baza celor arătate de d. Polizu Micşuneşti, primul procuror a hotărât audierea mai multor persoane, între care figurează d-nii Mihail Stelescu, Sergiu Lecca, Gh. Beza, Ion Vlad şi alţii.* „Adevărul", 5 aprilie 1936.

În 6 aprilie sunt audiaţi Lecca, Stelescu şi Beza. Potrivit informaţiilor din „Adevărul", 7 aprilie 1936, aflăm o sinteză a declaraţiilor celor trei. Lecca susţine că deţine date legate de pregătirea şi înfăptuirea asasinatului şi cere o confruntare cu comisarul regal D. Atanasniu şi cu Alecu Cantacuzino. Beza, care provocase totul prin scrisoarea sa, începe să bată în retragere: *a declarat că nu ştie mai mult decât autorităţile în privinţa amestecului d-lor Corneliu Codreanu şi general Cantacuzino în pregătirea asasinatului. Prin fraza „Nu-ţi arde sufletul că te-ai desolidarizat de Nicadori?" pe care d. Beza a publicat-o în scrisoarea din „Străjerul", d-sa a declarat că a vrut să se înţeleagă că Codreanu era dator să se considere moralmente responsabil de crimă [...] D. Codreanu n-a fost cavaler şi nu numai că nu s-a solidarizat cu cei trei ucigaşi, dar s-a şi ascuns câtă vreme au ţinut cercetările.*

Stelescu cere Parchetului o confruntare cu Căpitanul. Aşa cum se ştie, după excluderea lui Stelescu din Mişcare nu au mai existat întâlniri între cei doi. O confruntare directă în sediul Parchetului ar fi reprezentat pentru Stelescu ocazia de a fi pe poziţie egală cu Codreanu, unu la unu. Într-o asemenea poziţie Codreanu ar fi fost obligat să îl privească în faţă, să discute cu el, să îl contreze şi să îi pună întrebări.

A urmat apoi audierea d-lui Stelescu care a cerut să fie confruntat cu Corneliu Codreanu, căci numai astfel s-ar putea aduce lumină asupra unor puncte nelămurite încă în asasinatul săvârşit de cei trei gardişti care îşi ispăşesc vina în temniţă. D-sa a accentuat asupra intereselor politice care au pregătit crima şi care n-ar putea fi scoasă în evidenţă fară această confruntare. „Adevărul", 7 aprilie 1936

Acum este momentul să ne amintim că în spatele lui Beza se afla nimeni altul decât Ion Mihalache. Aşa cum scriam în episodul 14 al „Decemvirilor", Armand Călinescu primise în audienţă în data de 20 martie 1936 întâi pe Stelescu, apoi, la indicaţia lui Mihalache, pe Tăslăoanu alături de Beza. Toată afacerea Beza este speculată de Mihalache pentru a şicana PNL-ul aflat atunci la guvernare. Totodată, încearcă să-i pună pe liberali în conflict cu Regele. Peste toate acestea situaţia studenţimii în contextul Congresului de la Târgu Mureş slujeşte perfect luptei ţărăniştilor care vor plusa, atât în discurs, cât şi în declaraţiile de la Prefectură, după cum vom vedea.

Listele de la Târgu Mureş, în mijlocul redeschiderii cazului Duca

În 9 aprilie 1936 Sergiu Lecca este confruntat cu Alecu Cantacuzino, fără niciun rezultat. În aceeaşi zi însă Beza şi Tăslăoanu (acelaşi Tăslăoanu despre care era vorba mai sus) se prezintă şefului parchetului cu o două noi plângeri în care atrag atenţia asupra înscrierii numelor Stelescu, Beza şi Tăslăoanu în listele de pedepsire de la Târgu Mureş.

D. Beza în plângerea d-sale roagă să se ia măsurile legale împotriva „individului Alexandru Cantacuzino cu domiciliul în str. Dorobanţi no. 51 k" care „a luat mai multor oameni din solda unchiului său, moşierul Gh. Cantacuzino general pensionar, jurământ pentru a mă ucide".

După ce face istoricul familiei Cantacuzino, arătând că membrii ei „au comis de-a lungul veacurilor monstruoase crime istorice", plângerea continuă:

Dat fiind blestemul care apasă asupra acestei familii de a comite din generaţie în generaţie crime, dat fiind însăşi faptul că indivizii Gheorghe Cantacuzino, general pensionar, şi Alexandru Cantacuzino au jucat un rol dubios în împuşcarea lui Sterie Ciumetti, de o parte şi I.G. Duca, de altă parte [...], va rog să binevoiţi a deschide de îndată cercetări pentru a stabili în folosul cui urmează a se comite asasinarea mea şi cât plăteşte pentru comiterea acestei crime. „Adevărul", 7 aprilie 1936

Plângerea lui Tăslăoanu este şi mai interesantă: *am onoarea de a vă ruga să binevoiţi a dispune deschiderea acţiunii publice contra indivizilor: Alexandru Cantacuzino din Calea Dorobanţi no. 51 k Loco, azi bulevardul Regele Alexandru I al Jugoslaviei şi contra lui Gheorghe Furdui, preşedintele Uniunii Naţionale a Studenţilor Creştini, cu domiciliul în strada General Berthelot nr. 100 Loco, pentru faptul de ameninţare cu moartea împotriva mea, prin constituire în bandă.*

D. Tăslăoanu spune apoi că se consideră în legitimă apărare şi că va răspunde cu focuri de armă la orice gest al legionarilor din fosta Gardă de Fier. D. Tăslăoanu isprăveşte astfel plângerea: Va rog să credeţi că ameninţarea cu moartea referitoare la noi: Beza, Stelescu şi subsemnatul, constituie un adevăr crud, deoarece aceste crime sunt cerute a fi executate de acele persoane care au tot interesul ca procesul de asasinare a regretaţilor I. G. Duca şi Sterie Ciumetti să nu se redeschidă.

Confruntarea Codreanu – Stelescu nu are loc

Aşa cum am mai spus, la începutul lui aprilie Căpitanul se afla la Carmen Sylva. Potrivit mai multor note ale Siguranţei aflate în „Arhiva Corneliu Zelea Codreanu" volumul VIII, disponibilă pentru consultare pe mai multe site-uri de internet, aflăm multe informaţii importante în legătură cu prezentarea Căpitanului la Prefectură.

O notă din 7 aprilie 1936 precizează că în 8 aprilie 1936 Corneliu Codreanu urma să sosească în Bucureşti pentru a se prezenta la Parchet, pentru a da lămuriri asupra acuzaţiilor aduse de Mihail Stelescu.

Într-o altă notă din 8 aprilie 1936 se specifică: *Ieri la amiază a avut loc la sediul central al partidului Totul pentru Ţară o consfătuire a legionarilor aflători în Capitală. [...] În legătură cu chestiunea Stelescu-Beza s-a explicat că Mişcarea Legionară nu va fi atinsă cu nimic şi că situaţia*

continuare în pag. 16

DECEMVIRII

va fi pusă la punct chiar în cursul acestei săptămâni, când Corneliu Codreanu urmează a se prezenta pentru lămuriri în fața Parchetului Tribunalului Ilfov.

În 8 aprilie 1936 sosește la București Horia Codreanu, fratele Căpitanului, care înștiințează pe generalul Cantacuzino că se contramandează sosirea lui Corneliu Codreanu. Nota din 9 aprilie 1936: *În urma acestui fapt Generalul Cantacuzino a plecat ieri la Carmen Sylva spre a da explicații și a se sfătui cu Corneliu Codreanu asupra ultimelor evenimente care privesc Mișcarea Legionară. Este vorba atât de cercetările pe care le face Parchetul Tribunalului Ilfov, cât și de congresul general studențesc.*

Nota din 17 aprilie 1936: *Deși a venit în Capitală, Corneliu Codreanu nu s-a prezentat la Cabinetul de Instrucție unde fusese citat pentru a da lămuriri în legătură cu asasinarea lui I. G. Duca. Partizanilor săi le-a spus că tot ce știe a declarat cu ocazia procesului de la Consiliul de Război și nu înțelege să fie chemat din nou. Dacă totuși va fi dus cu mandat, confruntarea cu Mihail Stelescu nu va putea avea loc, deoarece o echipă de legionari va avea grijă ca în ziua hotărâtă Stelescu să nu poată fi găsit nicăieri.*

Aceste note se găsesc cu toate în vol VIII al Arhivei CZC. Dacă reprezintă 100% adevărul, nu avem cum să știm. Cert este că Mișcarea și Căpitanul nu puteau dori o confruntare directă cu Stelescu. Și asta nu din teamă, ci din principiu, Șeful Legiunii nu putea fi confruntat de la egal la egal cu trădătorul. Confruntarea nu a avut loc până la urmă, deși autoritățile au dorit-o și presa a insistat asupra ei:

După cum se știe, deunăzi urma să se facă de către d. Prim procuror Pricop Dumitrescu o confruntare între d-nii Corneliu Codreanu și Mihail Stelescu în legătură cu împrejurările care au dus la asasinarea lui I. G. Duca. Neprezentându-se decât d. Mihail Stelescu, confruntarea n-a putut avea loc.

Ministerul de Justiție a fost informat prin parchetul general de insubordonarea d-lui Corneliu Codreanu la citarea șefului parchetului de Ilfov. S-a pus chestiunea procedurii de urmat față de această chestiune. În atmosfera actuală, când guvernul este decis să aplice legea și să impună prestigiul, s-a discutat eventualitatea unor mandate de arestare.

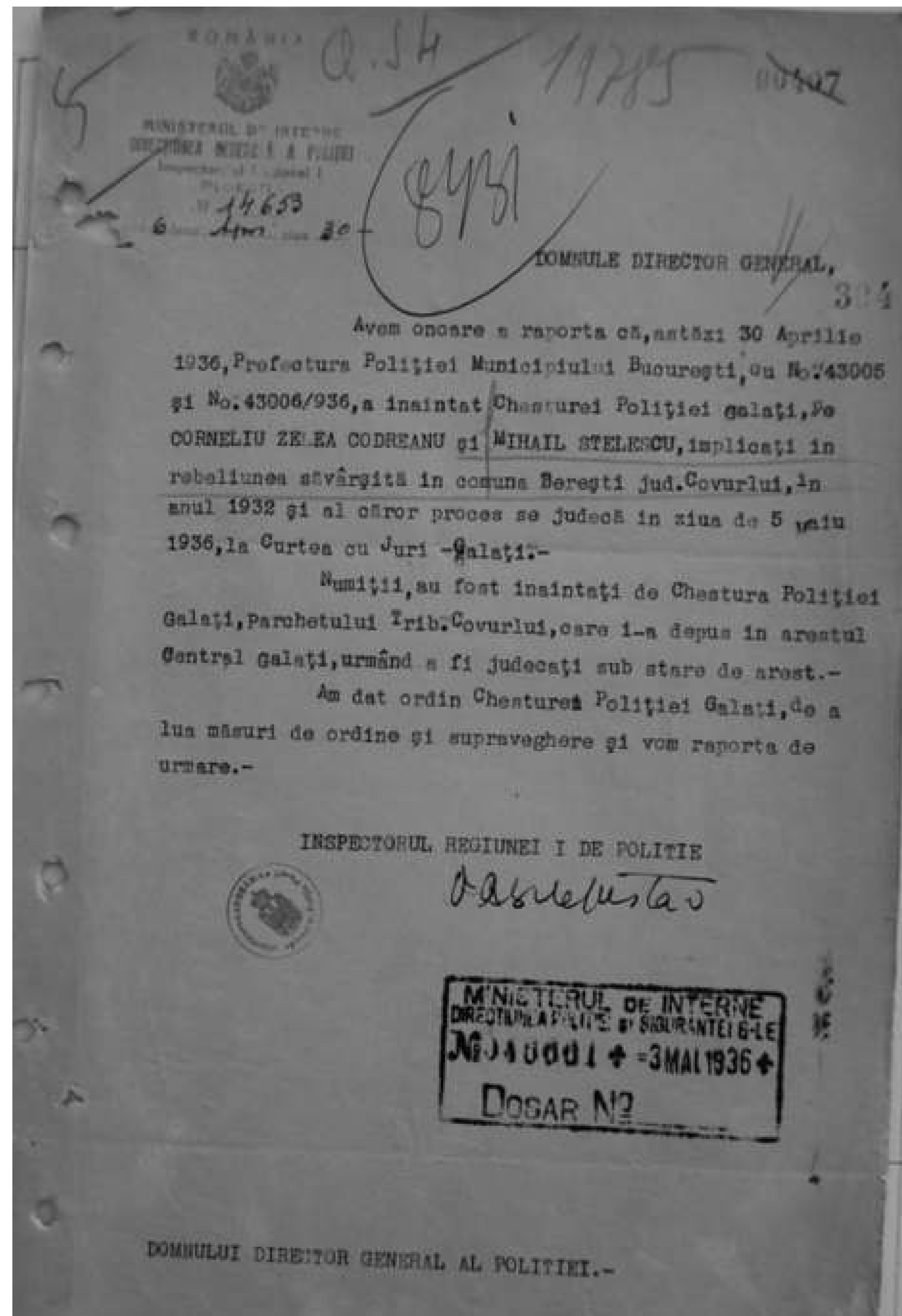
O hotărâre încă nu s-a luat, dar este probabil că d. prim procuror va emite, urmând calea normală, mandat de aducere cu execuție efectivă. Astfel, fiind arestat, d. Corneliu Codreanu va fi silit să se prezinte la cabinet.

În orice caz și pentru a se evita dificultăți pentru găsirea d-lui Codreanu, organele de siguranță au primit instrucțiuni să ia măsuri de supraveghere a șefului dizolvatei gărzi de fier. „Gazeta" 20 aprilie 1936, în „Arhiva Corneliu Zelea Codreanu" volumul VII.

De ce nu au dat autoritățile mandat de aducere sau de arestare pentru forțarea confruntării dintre Codreanu și Stelescu? Nu știm. Posibil să se fi temut de reacția legionară. Nu vor abandona însă planul. Pentru a-i aduce pe cei doi împreună, se urzește o nouă strategie.

Mandat de aducere, dar pentru alt proces

Autoritățile găsesc o nouă strategie de inflamare a spritelor în Mișcare. Codreanu este arestat împreună cu Mihai Stelescu pentru a fi judecat într-un proces la Galați. Subiectul procesului – adunare politică neautorizată într-o comună din Galați în 1932 – era desigur un pretext. Iată ce

ROMÂNIA
MINISTERUL DE INTERNE

No 14653

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

Avem onoare a raporta că, astăzi 30 Aprilie 1936, Prefectura Poliției Municipiului București, cu No. 43005 și No. 43006/936, a inaintat Chesturei Poliției Galați, pe CORNELIU ZELEA CODREANU și MIHAIL STELESCU, implicați in rebeliunea săvârșită in comuna Berești jud. Covurlui, in anul 1932 și al căror proces se judecă in ziua de 5 Maiu 1936, la Curtea cu Juri - Galați.-

Numiții, au fost inaintați de Chestura Poliției Galați, Parchetului Trib. Covurlui, care i-a depus in arestul Central Galați, urmând a fi judecați sub stare de arest.-

Am dat ordin Chesturei Poliției Galați, de a lua măsuri de ordine și supraveghere și vom raporta de urmare.-

INSPECTORUL REGIUNEI I DE POLITIE

MINISTERUL DE INTERNE
No 40001 3 MAI 1936
DOSAR No

DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL POLITIEI.-

nota la cald Constantin Argetoianu:

30 aprilie 1936: Zelea Codreanu (Căpitanul) și Stelescu au fost arestați în baza cererii Parchetului din Covurlui și transportați la Galați, unde urmează să fie judecați de Curtea de jurați, pentru un delict de rebeliune săvârșit la Berești (Covurlui) acum trei ani. Acesta este pretextul. Motivul real este dorința Guvernului de „a face ceva" împotriva propagandiștilor de dreapta, pentru calmarea nervilor lui Titulescu și satisfacerea pretențiilor sale. Titulescu pretinde că i s-au înecat toate corăbiile la Geneva și în Occident din cauza politicii fasciste a Guvernului român! Consecințele arestării — vor fi o îndârjire și mai mare a cercurilor gardiste, și, foarte probabil, o punere mai grăbită în aplicare a hotărârilor de la Târgu Mureș. Ceea ce înfurie mai mult pe gardiști, e că Căpitanul a fost închis în aceeași zi și în aceeași cameră cu spurcatul renegat Stelescu, teribilul agitator de pe vremuri cumpărat de Siguranță. Constantin Argetoianu, „Însemnări Zilnice", Volumul I, 2 februarie 1935-31 decembrie 1936

Căpitanul a fost arestat în noaptea de 29 aprilie 1936, fapt care a pus pe jar Mișcarea Legionară. Desigur că ideea unei posibile suprimari le-a trecut prin cap liderilor. Cum arestarea nocturnă nu era suficient de îngrijorătoare, Căpitanul a fost ridicat împreună cu Mihail Stelescu alături de care a călătorit în mașina poliției până la Galați. Comandantul legionar Virgil Ionescu, martor ocular din acea seară, povestea în cartea sa de memorii „Pe drumul crucilor căzute", Buenos Aires, 1979:

Într-una din seri, poate să fi fost orele 10, ziua și luna nu mi le mai amintesc, de altfel nici nu au importanță în cele ce povestesc, îmi telefonează îngrijorat Generalul Cantacuzino, comunicându-mi că doi agenți ai Prefecturi Poliției îl ridicaseră pe Căpitan și îl duseseră acolo. Generalul îmi dă întâlnire la Prefectură. M-am dus imediat. Curând au mai sosit: Vasile Cristescu, Alecu Cantacuzino și Mișu Polihroniade.

Cum la această oră nu se mai găsea nimeni de importanță la Prefectură, am fost întâmpinați de comisarul Panova, ucigașul lui Ciumetti, care încă nu fusese identificat ca atare. Mieros, și totuși cam ironic, după ce un timp a făcut pe misteriosul, ne comunică primirea unui „Mandat de Aducere" emis de Curtea de Apel Galați, prin care Căpitanul era citat ca martor într-un proces legionar. Pentru executarea mandatului el urma

continuare în pag. 17

să fie transportat cu o mașină a Prefecturii de Poliției. Generalul îi răspunde că noi nu ne vom mișca de acolo până nu îl vom vedea plecat.

După oarecare așteptare, mașina fiind trasă la scară, Căpitanul, pe care nu îl văzusem până atunci, este adus și așezat în fund, cu un agent lângă el. În ultimul moment este adus și Stelescu, împins repede în față și mașină a pornit înainte că noi să fi putut interveni. Protestele ulterioare nu mai serveau la nimic. Panova ne-a spus că și Stelescu, fiind citat în același proces, nu era să întrebuințeze două mașini, numai pentru motivul că cei doi erau supărați. Am plecat de la Prefectură destul de îngrijorați. Procedeul era cu totul anormal, niciodată un „Mandat de Aducere" nu fusese executat în acest fel. Dimineața ni s-a comunicat de la Galați că mașina sosise cu bine. Am respirat ușurați.

Îngrijorarea legionarilor în legătură cu arestarea aceasta atât de atipică apare evidentă din notele făcute de Corpul Detectivilor și Poliția Capitalei, așa cum au fost introduse în „Arhiva Corneliu Zelea Codreanu" volumul VIII, disponibilă pentru consultare pe mai multe site-uri de internet.

De la Poliția Capitalei 30 aprilie 1936: *Aseară orele 23 un grup de studenți legionari au venit la adunarea mediciniștilor unde au comunicat că Corneliu Codreanu a fost arestat de către organele Prefecturii Poliției Capitalei pe baza unui mandat emis de Tribunalul Covurlui.*

În legătură cu această arestare, în cercurile legionare se spune că ea n-a venit pe cale normală, ci că guvernul ar fi determinat Tribunalul Covurlui să ajungă la această măsură.

De la Corpul Detectivilor, 30 aprilie 1936: *Azi dimineață înainte de plecarea trenului accelerat no. 801 ora 6:55 pentru Galați, au venit la Gara de Nord un grup de vreo 100 membri ai partidului „Totul pentru Țară" îmbrăcăți în cămăși verzi în întâmpinarea lui Corneliu Codreanu care, din informațiile lor, urma ca cu acest tren să fie trimis de Prefectura Poliției Municipiului București la Galați. Cum până la plecarea trenului nu a fost adus în Gara de Nord, toți s-au împrăștiat în liniște.*

Procesul de la Galați

Procesul viza fapte petrecute cu aproape 4 ani în urmă, și anume organizarea unei întruniri electorale fară autorizație în comuna Berești din Covurlui. Concret la 3 noiembrie 1932, dată la care Garda de Fier avea stabilită o întrunire în Târgul Berești, autoritățile s-au opus, decretând ad-hoc că este focar de febră aftoasă și că întrunirea nu se poate ține. Căpitanul a încercat să explice jandarmilor că ceea ce se întâmplă este un abuz. Într-un final, legionarii și oamenii sosiți pentru respectivul eveniment au spart cordonul sanitar și întrunirea s-a ținut după cum fusese programată. În cadrul busculadei produse, plutonierul de jandarmi Ciobanu a fost lovit.

Iată cum apărea știrea despre situația de la Berești în presa vremii, ziarul Liberatatea din 10 noiembrie 1932:

La Berești au avut năcaz. Prefectul a dat prin primărie ordin poliției să oprească, ajutată de jandarmi, intrarea în oraș a poporului care venea și călare și pe jos cu steaguri și cu bucurie. Li s-a spus că e „boală de vite" de aceea nu pot intra. Dar poporul acela erau vite? Poporul a stat câtăva vreme oprit la marginea orașului. Aflând despre asta, deputații gardiști Corneliu Codreanu, Stelescu și profesorul Codreanu, au mers la fața locului, au lămurit pe comandantul poliției și jandarmilor despre nelegiuirea ce fac și batjocura ce o aruncă în fața poporului, când îi socot turmă de vite nelăsându-i în oraș, pentru că în oraș ar fi „boală de vite". Acesia s-a făcut că nu înțelege până ce poporul aprins de nemulțumire a rupt cordonul de polițiști și jandarmi și a intrat cu atât mai îndârjit în oraș. S-a ținut o adunare mai însuflețită de zece ori decât dacă neînțelepții potrivnici nu-i puneau piedici netrebnice.

Interesant este faptul că pentru respectiva situație existase deja un proces în octombrie 1934 în care fuseseră implicate aceleași persoane care acum erau arestate și duse la Galați pentru noul proces. Acesta era motivul atât de urgent și important încât necesita arestarea Căpitanului noaptea.

Iată ce aflăm din ziarul „Știrea", 7 mai 1936, despre măsurile luate de autorități pentru buna desfășurare a procesului:

Raporturile de adversitate între cei doi acuzați principali au dat acestui proces o amploare exagerată. În special partizanii lui Codreanu au ținut să asiste în număr mare. Autoritățile au luat întinse măsuri. Intrarea Palatului de Justiție a fost barată de puternice cordoane de jandarmi și soldați cu baionetă la armă. Pe stradă circulau patrule. Au fost concentrați toți jandarmii din județ, gardenii publici și ofițerii de poliție. Regimentul nr. 11 a pus la dispoziție o companie de soldați. Marina a mărit garda interioară. De la Iași s-au adus 300 jandarmi, iar pe sala pașilor pierduți a Palatului de Justiție au fost postați numeroși sergenți și jandarmi. Nu s-a permis decât magistraților, avocaților, ziariștilor și martorilor intrarea, dar și aceștia au fost riguros percheziționați. Inculpații au fost aduși de la închisoare încă de pe la orele 4 dimineața. La ora 9 începe procesul.

FACLA
Nr. 1002 din 21-IX 1934
OPERAT LA

Curtea cu Juri din Galați
va judeca pe Corneliu Codreanu
pentru rebeliune

GALAȚI. — La 1 Octoumbrie se deschide sesiunea de toamnă a Curții cu juri. Intre 1 și 13 Octombrie au fost sorocite diferite proces de omor, tâlhărie și delicte electorale.

Cel mai interesant proces promite să fie cel de rebeliune care se va judeca la 13 Octombrie și în care vor compare: Corneliu Zelea Codreanu, Mihail Stelescu, Pandița Patriche, Tănase Antohi, St. Boureanu, D. Potolea și D. Cristea.

Deasemeni s'au tras la sorți și jurații pentru actuala sesiune.

Așa cum spunea și Argetoianu, autoritățile aveau nevoie să etaleze o manifestare de forță menită să asigure în primul rând pe liderii politici că situația e sub control și că amenințările de la Târgu Mureș nu se pot pune în practică. Statul este capabil să asigurare siguranța și ordinea, pe care, evident, nu le amenința nimeni. Procesul s-a judecat în data de 5 mai 1936 în fața unei Curți cu Jurați, terminându-se extrem de rapid.

După cum aflăm din ziarul „Știrea" citat mai sus, apărarea a fost asigurată de avocații legionari gălățeni Lefter și Ibrăileanu, alături de Ionel Moța. Deși avocații au cerut excluderea juraților evrei, aceștia, doi la număr, Kaplanschi și Fishel, au rămas mai departe ca membri ai Curții de Jurați. Codreanu, Stelescu, alături de legionarii Dumitru Amzar, Gheorghe Potolea, Tănase Antohi, Ștefan Bourceanu și Pândiță Petrache au fost acuzați de încercare de răsculare a populației, aducându-se argumentul că a existat o îmbrânceală între legionari și jandarmi-polițiști în urma căreia plutonierul Ciobanu a fost vătămat. În timpul procesului acesta a susținut că, înainte de toți, Codreanu a fost cel care l-a lovit. Iată ce a declarat Corneliu Codreanu la proces:

După cetirea actului de acuzare se dă cuvântul lui Codreanu care arată că la intrarea în Târgul Berești, care era înconjurat de cordoane de jandarmi, plutonierul Ciobanu a interzis lui Stelescu intrarea în comună. Atitudinea plutonierului a provocat o scurtă busculadă, în urma căreia el a fost aruncat în șanț. Alți jandarmi au vrut să tragă în Stelescu și el, intervenind, le-a dat arma la o parte. Ceilalți acuzați fac declarații în același sens. „Știrea", 7 mai 1936

Atunci Președintele l-a întrebat:

- Dar d-ta, ca ales al națiunii (deputat), se poate să calci legea pe care jandarmul o apăra?

Și dl. Codreanu a răspuns îndată și tăios:

- Să calc legea, nu, ci eram și sunt dator s-o apăr. Și eu chiar o făceam: apăram legea pe care jandarmul o încălca. „Libertatea", 24 mai 1936

Jurații au dat verdict de achitare după deliberări care au durat 15 minute, acuzații fiind imediat puși în libertate.

După proces Căpitanul eliberat s-a întors cu trenul la București. Ne-a spus că tot drumul nu scosese o vorbă, lăsând fără răspuns întrebările agentului. Totul se rezumase la o farsă de prost gust, făcută de cei de la poliție. Virgil Ionescu, „Pe drumul crucilor căzute", Buenos Aires, 1979

Dacă nu a fost posibilă confruntarea dorită în cazul Duca, autoritățile au reușit să aducă la un loc pe Codreanu și Stelescu pentru un proces inventat. Toate costurile acelei uriașe desfășurări de forțe au fost suportate de popor...

În numărul viitor al serialului nostru vom vedea ce s-a mai întâmplat în ultimele două luni dinainte pedepsirii lui Stelescu. Vom trece în revistă și atitudinea lui Ion Mihalache și a țărăniștilor față de legionari, nescăpându-l din ochi nici pe Armand Călinescu.

CEZARINA CONDURACHE

„Fericiți cei prigoniți” - Arhiepiscopul Valerian Trifa

MARIAN COSTACHE

Fragmente din prezentarea **Arhiepiscopul Valerian Trifa «sfântul exilului»,** ținută miercuri, 13 iulie 2022, la Săptămâna Culturală de la Câmpul Românesc din Hamilton, Ontario, Canada

Introducere și/sau de la «sfântul închisorilor» la «sfântul exilului»

În România, țara noastră de origine, de 32 de ani, după evenimentele din decembrie 89, s-a auzit și se aude din ce în ce mai mult despre «sfinții închisorilor comuniste», despre opozanții regimului comunist, despre eroi, martiri, și chiar sfinți ai secolului trecut, despre sfinții români ai secolului 20. Din mărturiile foștilor deținuți politici am aflat și noi, cei care nu am trăit timpurile marilor persecuții creștine ale secolului trecut că, încă înainte de marea eliberare a deținuților politici din anul 1964, Valeriu Gafencu, pentru a cita doar un singur exemplu, a fost numit și supranumit «sfântul închisorilor».

Aceasta a fost, foarte pe scurt, situația în țară. În exil, în afara hotarelor țării noastre, și în mod special în America de Nord, situația a fost cu totul alta. Iar când spun «alta», trebuie specificat faptul că, pe cât a fost de diferită, pe atât a fost de asemănătoare. Mai precis, opozanții regimului comunist, cei care au continuat să lupte și să reziste împotriva regimului comunist care ne ocupase teritoriul național, nici aici, în străinătate, în exil, pe teritoriul nord-american, n-au avut parte de liniște și de un trai lipsit de griji din partea comuniștilor români. Mai mult, mai grav, din păcate, exilații români nu întotdeauna au avut parte de ajutor, de protecție și de suport moral din partea autorităților americane sau canadiene care, în mod normal, ar fi trebuit să-i ajute și să-i protejeze. Dacă, în țară, opoziția și rezistența împotriva comunismului i-a dus pe unii din semenii noștri la sfințenie, și lucrul acesta se va dovedi în câtiva ani când ÎN SFÂRȘIT BOR-ul (Biserica Ortodoxă Română) va canoniza mai mulți mărturisitori români ai secolului 20, același lucru îl putem spune și despre unii din semenii noștri din exil și care au fost opozanți ai regimului de ocupație din țara noastră. Așa a fost și este cazul Episcopului Valerian Trifa de la Episcopia Vatra din SUA pe care, cu siguranță, îl putem numi și supranumi «sfântul exilului românesc».

În calendarul nostru creștin ortodox avem prezentate zeci, sute, poate chiar mii, de martiri ai credinței noastre strămoșești, iar din cărțile despre viețile sfinților aflăm cum aceștia nu au făcut compromisuri cu lumea aceasta coruptă și cum au urmat sfatul Mântuitorului care spune: *«Împărăția Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar acum împărăția Mea nu este de aici.»* (Ioan 18, 36).

Când citești și studiezi cu mare atenție viețile sfinților realizezi cât au avut de suferit și cât de multe nedreptăți au îndurat toți aceștia în numele credinței lor, în numele Domnului Nostru Iisus Hristos. La rândul lor, asemenea Mântuitorului, și sfinții au fost mereu calomniați și defăimați în fața oamenilor. Iar când vorbim de calomniere, defăimare, denigrare, nu cred că există multe exemple de genul «cazul Valerian Trifa».

«Vendeta împotriva arhiepiscopului» de Ion Mihai Pacepa

«Ceaușescu îl mai înjura încă pe Trifa când a sosit un ofițer din garda personală să raporteze că Elena și-a terminat masajul și că îl așteaptă.

- Trebe să-l strivim ca p-un vierme, a spus Ceaușescu, frecându-și talpa de podea, înainte să plece. Ca p-un vierme!

Valerian Trifa, cetățean american naturalizat, era arhiepiscopul Episcopiei Ortodoxe Române din America, cuprinzând cele mai mari biserici ale emigranților, din Statele Unite și Canada. Mai exista o episcopie română în America – mult mai mică -, controlată de DIE. Era condusă de DIE, printr-un ofițer deplin conspirat, și i se dăduse numele pompos de Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada. Ceaușescu voia ca aceasta să preia episcopia condusă de Trifa, care, în ciuda presiunilor exercitate asupra lui de-a lungul anilor, a refuzat să se subordoneze Bucureștiului.

Trifa a intrat în atenția lui Ceaușescu în februarie 1972, când el a luat DIE sub controlul său. Generalul Gheorghe Bolânu, pe atunci la comanda operațiunilor împotriva emigranților, s-a plâns vehement de incapacitatea autorităților românești de a-l subordona canonic și politic pe Trifa.

- Recrutați-l ca agent! a întrerupt Ceaușescu raportul lui Bolanu.

- Am încercat. Dar e încăpățânat ca un catâr.

- N-aveți nimic compromițător contra lui?

- Avem, tovarășe Ceaușescu. În 1955, când Trifa a emigrat în Statele Unite, nu a declarat că în timpul studenției a fost membru al organizației fasciste Garda de Fier. Avem dovezi de neclintit despre asta.

- Șantajați-l! Spuneți-i că veți informa autoritățile americane, dacă nu va coopera cu noi, a spus Ceaușescu.

- Am făcut și asta. Dar Trifa refuză cu încăpățânare, a replicat Bolânu, care este el însuși destul de încăpățânat.

- Ce fel de DIE avem dacă nu poate recruta măcar un nenorocit de popă?! Cum o să poată recruta un prim-ministru? s-a răstit Ceaușescu.

A doua zi, Ceaușescu ne-a chemat la el pe Bolânu și pe mine și ne-a cerut să-i prezentăm tot ce se știe în legătură cu activitatea lui Trifa ca membru al Gărzii de Fier. Bolânu i-a raportat că investigațiile DIE au revelat că la mijlocul anilor '30, când era student, Trifa a aderat la Garda de Fier, devenind legionar – cum se numeau membrii acestei organizații. Investigațiile au mai stabilit că Garda de Fier l-a sprijinit, inclusiv financiar, să devină președinte a două organizații studențești, cu intenția de a le transforma în organizații prolegionare, și că în 1940 a devenit, pentru o scurtă vreme, editorul oficiosului Gărzii de Fier. O sursă a securității a afirmat că, în seara de 20 ianuarie 1940, Trifa a ținut o cuvântare incendiară în fața mai multor mii de studenți adunați în fața Universității din București și că, în dimineața următoare, Garda de Fier a pornit o rebeliune armată pentru a prelua puterea politică în România. Documentele de arhivă referitoare la această rebeliune, care a avut puternice accente antisemite, au furnizat detalii despre : pogromul organizat de „Echipele morții” în cartierul evreiesc din București; zdrobirea rebeliunii de către trupele guvernamentale; ajutorul dat guvernului de către conducerea de la Berlin, care considera că Garda de Fier – deși organizație nazistă – era prea anarhică. Documentele de arhivă mai arătau că guvernul i-a arestat și condamnat pe aproape toți membrii Gărzii de Fier; unii dintre capii organizației au reușit să fugă în Germania, unde au primit azil. Printre aceștia se afla și Trifa, care a fost condamnat la București în contumacie. Rapoartele recente ale DIE arătau că, după cel de-al Doilea Război Mondial, Trifa a rupt contactele cu Garda de Fier și că după 1955, când a ajuns în Statele Unite, și-a dedicat viața preoției. Din ele mai reieșea că aversiunea pe care o avea față de comunism a fost principala cauză care a determinat refuzul lui categoric și încăpățânat de a coopera, sub orice formă, cu Bucureștiul.

- A fost implicat în pogromul Gărzii de Fier împotriva evreilor? a întrerupt Ceaușescu raportul lui Bolânu.

- Potrivit documentelor, nu.

- Nu putem cere extrădarea lui Trifa din America doar pentru că a fost membru al Gărzii de Fier. Trebuie să-l facem criminal nazist. Continuați să scotociți, a conclus Ceaușescu.

Rezultatul investigațiilor efectuate de DIE a fost fără echivoc: Trifa nu a fost implicat personal în crime, asasinate sau atentate. Ceaușescu a refuzat să accepte concluzia și a ordonat Securității interne să întreprindă noi investigații. Rezultatul a fost același.

Ajuns în acest punct, Ceaușescu s-a implicat personal în evoluția cazului. El a început prin a-i ordona lui Bolânu să inventeze și să documenteze acuzații potrivit cărora Trifa ar fi comis personal asasinate, pentru a putea determina autoritățile americane să-l expulzeze din SUA pe temeiul că este criminal nazist. Ceaușescu a mai ordonat ca ofițerii de informații și agenți să fie trimiși în Statele Unite și Canada sub acoperirea de clerici, pentru a prelua treptat episcopatul lui Trifa și bisericile sale.

Înscenarea unui proces împotriva lui Trifa sub acuzația că ar fi un criminal nazist a urmat întru totul instrucțiunile primite de la KGB. În primul rând, trebuia descrise oribilele scene ale crimelor comise în acei ani de Garda de Fier, pentru a le readuce cât mai vii în mințile supraviețuitorilor. Apoi urma să fie ales unul dintre adevărații călăi, unul care nu era în viață, dar al cărui stil de a ucide era cu totul diferit, astfel încât cei ce au fost martori ai acelor evenimente să-și aducă aminte de el. Apoi crimele acestuia trebuiau atribuite obiectivului DIE ce trebuie compromis.

În cazul lui Trifa, DIE a ales un asasin al Gărzii de Fier care și-a împușcat victimele instalat în atașul unei motociclete. Într-un fotomontaj creat în laboratorul DIE, trucat, capul asasinului din motocicletă a fost înlocuit cu capul lui Trifa, iar fotografia rezultată a fost publicată în Israel și preluată apoi de o gazetă a emigrației din SUA, controlată de DIE. Ea a constituit prima „dovadă” a crimelor comise de Trifa. Apoi psihologii DIE au compus scrisori și declarații scrise semnate fictiv de oameni ce muriseră de mult timp – unii chiar în închisorile comuniste – sau semnate cu adevărat, de agenți ai Securității ce trăiau în România, dintre care câtorva li s-a permis apoi să „emigreze” pentru a depune mărturie verbală în SUA. Toate acestea îl zugrăveau pe Trifa ca pe un monstru vicios și ofereau detalii convingătoare asupra felului în care el a ordonat să fie incendiate casele evreilor, magazinele și sinagogile lor. Altele atestau că Trifa însuși a fost văzut omorând evrei. Dispozițiile erau construite în așa fel încât să-i determine pe supraviețuitorii care trăiau în Occident să își amintească o parte din detaliile acestor scene, petrecute cu 30 de ani în urmă și să creadă că Trifa a fost autor al crimelor respective.

La sfârșitul anului 1972, DIE l-a informat pe Trifa că Statele Unite și Israelul au cerut dovezi referitoare la „crimele” sale și i-a oferit protecție în schimbul cooperării cu Bucureștiul. Trifa a refuzat din nou.

La începutul anului 1973, Ceaușescu a ordonat ca DIE să treacă la atac indirect împotriva lui Trifa prin intermediul unor emigranți din SUA ce lucrau pentru DIE.

- Nu vreau să fiu prins cu mâța'n sac, dacă SUA va pune lupa pă cazu'Trifa.

Un agent plătit al DIE care trăia în SUA, dr. Charles Kremmer, a fost ales să lanseze acțiunea pe teritoriul Statelor Unite. Agentul a primit de la DIE fotografia contrafăcută arătându-l, chipurile, pe Trifa în atașul unei motociclete cu un pistol în mână, precum și un număr de declarații falsificate din care reieșea că Trifa ar fi fost criminal nazist. Agentul a publicat aceste documente într-un ziar al emigrației din New York (Dreptatea), finanțat în secret de DIE și condus de un alt agent plătit al DIE (Dean Milhovan).

continuare în pag. 19

FERICIȚI CEI PRIGONIȚI
ARHIEPISCOPUL VALERIAN TRIFA

(...)

Eforturile lui Ceaușescu au început să dea roade în 1975, când a fost deschisă o acțiune judiciară de denaturalizare a lui Trifa în Statele Unite, la Curtea Districtuală din Detroit. Washingtonul i-a cerut Bucureștiului să coopereze în cursul procesului; Ceaușescu și-a respectat însă hotărârea inițială. El a aprobat ca autorităților americane să li se dea doar câteva documente datate înainte de luarea puterii de către comuniști în România (contrafăcute de DIE) pentru a evita să fie „prins cu mâța'n sac".

În 1976, Ceaușescu a ordonat să fie făcute noi încercări de a-l recruta pe Trifa, de data aceasta însă sub presiunea făcută asupra lui de acțiunea juridică. Șeful Brigăzii de Emigrare a DIE, colonelul Constantin Afrim, fost consul în Statele Unite, și adjunctul său, colonelul Nicolae Sporiș, alias Spătaru, au fost implicați direct. Discuțiile lor cu Trifa nu au avut succes și Ceaușescu s-a decis în cele din urmă să pună în mișcare operațiunea menită să obțină expulzarea lui Trifa din Statele Unite.

După ce am obținut azil politic în Statele Unite, am raportat autorităților americane tot ce știam atât despre vendeta lui Ceaușescu împotriva lui Valerian Trifa, determinată de refuzul acestuia de a-și subordona episcopia Bucureștiului, cât și despre falsele dovezi fabricate împotriva lui create de DIE. Analizele de laborator făcute de FBI au dovedit că fotografia reprezentându-l pe Trifa în atașul unei motociclete a fost trucată. Totuși, în 1979, noucreatul Birou pentru Investigații Speciale al Departamentului Justiției a ajuns la concluzia că are destule dovezi că Trifa ar fi fost criminal nazist și un an mai târziu a declanșat o acțiune penală împotriva lui. În cele din urmă, Trifa și-a predat voluntar pașaportul, iar în august 1984 a fost expulzat din Statele Unite. A murit în ianuarie 1987, de pe urma unui atac de inimă, în Cascais, Portugalia, unde își găsise refugiul.»[1]

Iată, deci, ceea ce a scris fostul general de securitate Ion Mihai Pacepa în cartea sa despre Episcopul Valerian Trifa unde, din păcate, intenționat sau nu, comite mai multe greșeli, unele mai mici, altele mai mari. Așa este cazul când spune că tânărul de atunci, Viorel Trifa, a ajuns în SUA în anul 1955. În realitate a ajuns în anul 1950, dar acesta este doar un exemplu de o mică greșeală fără prea mare importanță. O mare și aberantă «greșeală» este atunci când spune că : *«În cazul lui Trifa, DIE a ales un asasin al Gărzii de Fier care și-a împușcat victimele instalat în atașul unei motociclete.»* Or, o asemenea monstruozitate nici în cărțile holocaustului românesc nu există și n-a existat niciodată în istoria țării noastre. Chiar dacă, în principiu, IM Pacepa pare să ia apărarea lui Valerian Trifa, se vede clar că nu s-a delăsat de metodele și minciunile comuniștilor.

Dar, trecând peste aceste «detalii» mai mult sau mai puțin semnificative, rămâne totuși ideea că un înalt șef al poliției criminale din România recunoaște în mod oficial complotul bine gândit, bine organizat, bine pus la cale și bine manipulat din culise chiar de dictatorul Nicolae Ceaușescu. Iar această «mărturie și spovedanie» nu-i deloc de neglijat pentru că vine din partea unui fost demnitar comunist care, zice el, «a rupt-o» cu sistemul din care a făcut parte.

Ceea ce nu spune IM Pacepa este faptul că în SUA, dar și în Canada, a urmat o adevărată campanie de minciuni și calomnii la adresa Episcopului Trifa și a celor care au refuzat să colaboreze cu Ceaușescu și criminala lui securitate. Și, ceea ce mi se pare și mai groaznic este faptul că aceste înfiorătoare și groaznice mașinații se pot găsi și în ziua de astăzi pe unele situri sau în unele cărți. Așa este cazul lucrării «RAPORT FINAL[2]» unde se repetă exact aceleași neadevăruri și pure invenții ale lui Ceaușescu.

Chiar dacă și IM Pacepa spune că episcopul Valerian a fost expulzat din Statele Unite, adevărul este că a plecat de bună voie, scârbit și întristat de toată propaganda mincinoasă pe care mass-media americană nu înceta s-o mai ducă la adresa sa. În schimb, este adevărat faptul că autoritățile americane, bine mințite și manipulate de oamenii securității, pe baza unor false dovezi și mărturii, i-au fabricat un simulacru de proces unde era acuzat de comiterea unor așa zise «crime de război». Or, Ion Halmaghi, născut în America și unul din puținii foști deținuți politici români care a reușit după închisoare să ajungă în Statele Unite și să devină o voce puternică a exilului românesc, într-o carte de dialoguri cu Mihai Posada din Sibiu, recunoaște că l-a sfătuit pe Episcopul Valerian Trifa să facă acest proces și să aibă încredere în justiția americană[3]. Iar mie personal, în una din discuțiile avute la Câmpul Românesc din Hamilton, mi-a povestit cum el era ferm convins că detractorii, mincinoșii și falsificatorii nu vor avea nici-o șansă de câștig. În schimb, așa cum scrie în Evanghelia de la Matei 5, 20 și 5, 25 : «*Dacă dreptatea voastră n'o va întrece pe a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor.*» și «*Împacă-te cu pârâșul tău degrabă, cât încă mai ești cu el pe cale, ca nu cumva pârâșul tău să te dea pe mâna judecătorului, iar judecătorul pe aceea a slujbașului și să fii aruncat în temniță*», Episcopul Valerian a dorit să pună capăt la această mascaradă și a părăsit America exilându-se în Portugalia. Tot de la Ion Halmaghi mai știu și faptul că Episcopul Valerian n-a vrut să cheltuie banii episcopiei. El, săracul, n-ar fi avut atâția bani încât să poată plăti avocați care să se bată și să se zbată pentru el, avocați care să înfrunte procurori plătiți cu bani grei din banii publici și bine îndoctrinați de propaganda anti-Trifa.

Așa cum I s-a întâmplat și Domnului Nostru Iisus Hristos, tot astfel i s-a întâmplat și Episcopului Valerian Trifa. Mai exact, prin dorința oarbă de răzbunare a unor oameni «sus puși», dar total lipsiți de omenie și credință, și Valerian Trifa a avut de dus în spate o cruce imensă, o cruce mare și grea. Nu degeaba spune Mântuitorul: *«Dar mai înainte de toate acestea își vor pune mâinile pe voi și vă vor prigoni, predându-vă sinagogilor și temnițelor, cu de-a sila ducându-vă la'mpărați și la dregători din pricina numelui Meu»*, la Luca 21, 12 și la Ioan 15, 20-21: *«Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M'au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Dar pe toate acestea vi le vor face din pricina numelui Meu, pentru că ei nu-L cunosc pe Cel ce M'a trimis.»* În plus, ceea ce mai știa Episcopul Valerian, era și faptul că toate aceste jigniri și loviri nedrepte nu loveau doar în obrazul său personal, ci ele afectau foarte grav imaginea episcopiei în întregime, atât în fața opiniei publice românești, cât și americane.

Toate acestea, doar pentru faptul că n-a vrut și n-a acceptat să se prosterneze în fața dictatorului Nicolae Ceaușescu. De-ar fi acceptat să fie sub papucul lui Ceaușescu, la orice moment când i s-a propus, toate aceste ofense și procese ar fi luat sfârșit. Exact, dar exact, ca în dialogul dintre Fiul Lui Dumnezeu și Mamona: *«Diavolul L-a mai dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor și I-a zis: „Pe acestea toate ți le voi da ție dacă vei cădea înaintea mea și mi te vei închina". Atunci Iisus i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini și numai Lui să-I slujești!"»* (Matei 4, 8-10).

Spre final

La începutul expunerii am amintit de Valeriu Gafencu «sfântul închisorilor». Pe coperta-4-a unei cărți dedicate lui stă menționat un pasaj al Părintelui Arsenie Papacioc care spune: *«Pe oamenii aceștia, pe Gafencu, pe Trifan, pe Marian, pe ăștia toți, Maxim, Pascu, și ceilalți, pe toți i-aș sfinți (canoniza). Era, oare, unul mai bun ca altul? Toți erau gata de moarte. Contează maniera în care primești suferința. Pe toți i-aș sfinți, pentru că au fost sinceri și pentru că nu au ezitat a se jerfi. Toți jertfeau. S-au dus cu toții, rând pe rând. Cu o bucurie greu de explicat. La proscomidie îi amintesc pe toți ca pe niște luptători, alături de marii voievozi ai țării.»*

Asemenea Părintelui Papacioc aș îndrăzni și eu astăzi să zic: *«Pe Valerian Trifa, pe Nicu Naum, pe Stelain Stănicel, pe Eugen Bârsan, pe George Bălașu, pe ăștia toți i-aș sfinți (canoniza). Cu toții au acceptat o suferință nemaiîntânită în viețile sfinților. Au acceptat să fie terfeliți și batjocoriți în fel și chip de dușmanii Lui Hristos care au controlat și controlează întreaga mass-medie și efectele ei. În plus, durerea lor a fost și mai mare, și mai groaznică, când au avut de suferit și alții în urma lor, cei apropiați lor: soții, copii, nepoți, rude, prieteni, etc. Da, aceștia toți au jertfit, s-au jerfit. Dar, fără voia lor, le-au creat necazuri și celor din jurul lor.»*

La moartea Episcopului Valerian ziaristul George Bălașu a scris: *«Arhiepiscopul Valerian i-a iertat pe toți cei ce l-au nedreptățit, pentru că a fost chivernisitorul legii creștine de viață care este întemeiată pe dragoste și adevăr.»* Am ferma convingere că acesta a fost și este adevărul : Arhiepiscopul Valerian i-a iertat pe toți cei ce l-au nedreptățit. Din scrisorile și textele lăsate de el și publicate de cei care l-au ajutat și l-au susținut în aceste grele încercări, asta reiesa foarte clar : i-a iertat pe toți!

Concluzie

De fiecare dată când ascult cântându-se fericirile la Sfânta Liturghie unde se spune: *«Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor. Fericiți veți fi când din pricina Mea vă vor ocărî și vă vor prigoni și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri, că așa i-au prigonit pe profeții de dinaintea voastră.»* (Matei 5, 10-12); la fiecare cântare, în fiecare duminică și în zi de sărbătoare, stau și mă gândesc la ce oare a vrut să spună Mântuitorul prin aceste vorbe? Până unde poate să ajungă minciuna și cuvântul rău? Cât poate să fie de mare această scară a minciunilor? Oare cât timp o poate accepta și tolera Bunul Dumnezeu? Numai El știe.

Timp de secole Biserica Ortodoxă a dat sfinți. Așa cum spune Părintele Selafiil de la Noul Neamț: *«Dumnezeu a vrut să facă sfinți cu comunismul ista, mulți sfinți o făcut Dumnezeu printr-înșii...»*; tot astfel am ferma convingere că Dumnezeu a vrut ca să-și facă sfinți și prin cei din exilul românesc și anticomunist, iar Valerian Trifa, dacă nu-i primul, este printre primii dintre ei.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

MARIAN COSTACHE, Canada

Note:

[1] Întregul pasaj a fost reprodus din cartea «ORIZONTURI ROȘII», ediție adăugită, crimele, corupția și moștenirea ceaușeștilor, editată de Editura Humanitas din București în anul 2010. Întregul capitol, care poartă același titlu: «Vendeta împotriva arhiepiscopului», se găsește la paginile 345-351.

[2] Este vorba de lucrarea cu titlul: «RAPORT FINAL», Comisia Internațională pentru studierea Holocaustului în România, editată la Editura Polirom din București în anul 2005. Pasajele cu referire la Arhiepiscopul Valerian Trifa se găses la paginile 35, 53 și 108.

[3] «Cu Ion Halmaghi, prin istoria asumată – o carte dialog realizată de Mihai Posada», Editura TipoMoldova, Iași, 2013, pagina 135.

30 de ani de la sfințirea monumentului de la Târgşor

Comemorarea de anul acesta de la închisoarea Târgşor, desfăşurată la 18 august a.c. a avut şi o dimensiune aniversară - împlinirea a 30 de ani de la sfințirea crucii monument din curtea bisericii de lângă penitenciar, în memoria elevilor deținuți politici (80% tineri legionari din Frățiile de Cruce, elita liceelor țării) care au pătimit aici în anii prigoanei comuniste. Au participat membri şi simpatizanți ai Fundației „Profesor George Manu" din diverse colțuri ale țării, singurul camarad senior prezent, supraviețuitor al Târgşorului, fiind domnul Petru Codrea din Sighetu Marmației (unul dintre cei 30 de elevi maramureşeni care constituiau în perioada 1949-1950 cel mai numeros grup de deținuți la Târgşor).

După rugăciunea scurtă a părintelui Marius Vişovan a urmat parastasul celebrat de părintele paroh Titus Ciobanu, cu pomenirea numelor tuturor celor trecuți la Domnul, apoi s-a citit o evocare a fazei de început a comemorărilor, acum peste 30 ani, consemnată atunci de deținutul politic Adrian Brişcă. După o prezentare generală a rezistenței anticomuniste şi a istoriei închisorii Târgşor, autorul descrie atmosfera primei întâlniri din 1991 când s-a hotărât construirea unui monument al elevilor deținuți politici.

„În luna iulie 1991, copiii Târgşorului s-au revăzut după 40 de ani! Suferințele închisorii i-au unit, realizând o comuniune sufletească greu de imaginat. De aceea revederea a fost înălțătoare şi încărcată de emoție. Copiii de ieri erau acum sexagenari cu părul alb şi gârboviți de povara anilor dar mai ales de suferințele îndurate. Mulți n-au venit şi nu vor mai veni niciodată. Lista lor e lungă, dureros de lungă. Numele lor au fost pomenite la slujba religioasă oficiată la biserica din Târgşor. La sfârşitul listei, două nume - Dumitru şi Gheorghe, ale foştilor gardieni Dumitrache şi Vițel, care au făcut serviciul la penitenciarul Târgşor. Nu este nicio greşeală, pentru ca aceştia, spre deosebire de ceilalți gardieni întâlniți pe drumul suferinței, au fost mult mai omenoşi. Aşa se explică de ce parastasul elevilor morți a fost şi parastasul celor doi gardieni…"

Domnul Petru Codrea, participant direct şi în 1992 şi acum, îşi aminteşte şi el frânturi din atmosfera de emoție şi bucurie de atunci. „Gara din Ploieşti era plină de foşti deținuți politici care coborau din trenurile ce soseau din toate colțurile țării, nu cred că s-a mai văzut vreodată o asemenea aglomerație pe peroanele Ploieştiului… din Maramureş am fost majoritatea celor care mai erau în viață la ora aceea… Apoi am fost urcați în autocare, după părerea mea eram cel puțin 300 de persoane, plus cei veniți cu maşini particulare. Ajunşi la Târgşor am fost introduşi să vizităm penitenciarul, am recunoscut o parte din clădirile vechi, inclusiv bazinul cu apă, dar erau şi amenajări mai recente. Cine ar fi crezut că vom ajunge, după 4 decenii să vizitam aceste locuri ca oameni liberi… Bucuria întâlnirii cu camarazi pe care nu i-am văzut de atâta vreme este de nedescris!... Apoi ne-am mutat în curtea bisericii unde am participat la sfințirea crucii şi la pomenirea celor trecuți la cele veşnice, atmosfera era atât de emoționantă încât unii aveau lacrimi pe obraji… La terminarea ceremoniei, camaradul Gheorghe Dipşe din Baia Mare, devenit între timp preot greco-catolic, m-a luat şi m-a dus la mormântul lui moş Dumitrache, gardianul omenos care s-a purtat foarte bine cu noi şi am făcut o rugăciune cu multă recunoştință…"

PERMANENȚE

Comemorare Miercurea Ciuc 2022

20 de ani de la mutarea la Domnul a lui Aurel Vişovan

În primul weekend al lunii august, sub semnul Schimbării la Față a Domnului, am participat anul acesta la două evenimente importante dedicate celor care au pătimit în temnițele comuniste pentru transfigurarea neamului românesc.

Primul dintre acestea, comemorarea anuală dedicată femeilor pătrimitoare în închisoarea de la Miercurea Ciuc a avut loc în prima sâmbătă a lunii, care anul acesta a căzut pe data de 6 august, chiar în ziua minunii de pe Muntele Tabor, aşa cum fusese stabilită inițial de către cele care au trecut prin această închisoare.

Ca în fiecare an, evenimentul a început la Catedrala Ortodoxă Sfântul Nicolae din Miercurea Ciuc unde am participat la Sfânta Liturghie în cadrul căreia mărturisitoarele de la Ciuc au fost pomenite, atât în ectenii, cât şi în predică. După Liturghie, slujitorii catedralei au săvârşit slujba de parastas pentru martirele şi mărturisitoarele care au trecut prin închisoarea de la Miercurea Ciuc

De la catedrală ne-am deplasat spre cimitirul catolic al oraşului. Aici, în fața Monumentului ridicat în apropierea gropii comune unde erau aruncate trupurile celor care au trecut la Domnul din nemiloasa temniță a Ciucului, am înălțat rugăciuni întru veşnica pomenire a acestora, precum şi a celor trecute la Domnul după detenție.

La final am cântat „Imnul legionarului căzut" pentru cele care, ca de fiecare dată, au răspuns „Prezent!" la apelul nostru de peste timp şi moarte.

De la Miecurea Ciuc am pornit spre Sighetu Marmației. A doua zi, duminică, 7 august, se împlineau 20 de ani de la mutarea la Domnul a luptătorului ancomunist maramureşean, Aurel Vişovan, eveniment care avea să fie marcat la Parohia Greco-Catolică, cu hramul Schimbarea la Față a Domnului, din Şugău, Sighetu Marmației.

Aici, după Sfânta Liturghie, a avut loc o slujbă de parastas oficiată de părintele paroh Marius Vişovan, alături de părintele Cornel Ardelean de la parohia Sarasău.

La final, părintele Ardelean a rostit un scurt discurs despre personalitatea lui Aurel Vişovan, pe care l-a evocat ca pe un adevărat model moral şi creştin, un om pe care a avut onorea şi binecuvântarea de a-l cunoaşte.

La parastas, alături de creştinii din parohie şi membrii familiei lui Aurel Vişovan, a participat şi fostul deținut politic Petru Codrea, unul dintre ultimii supraviețuitori ai „lotului Vişovan", urmaşi ai luptătorilor anticomunişti maramureşeni, şi noi, membrii Fundației Profesor George Manu, veniți de la Bucureşti şi Cluj.

De la biserică am plecat spre cimitir, la mormântul lui Aurel Vişovan unde ne-am rugat pentru veşnica sa pomenire şi am cântat „Imnul legionarului căzut" .

După o scurtă vizită la Colegiul Național „Dragoş Vodă" din Sighet (unde am văzut placa memorială care marchează locul de unde a pornit calvarul „lotului Vişovan"), ne-am deplasat la Memorialul Victimelor Comunismului şi al Rezistenței pentru a aprinde o candelă în sala dedicată rezistenței anticomuniste din Maramureş.

Aşa s-a încheiat un sfârşit de săptămână plin de har în care ne-am întâlnit din nou, în mod tainic, cu cei care au înțeles că drumul spre Tabor trece prin Golgota şi au ales să-şi jertfească tinerețea şi viața pentru Schimbarea la Față a Neamului Românesc.

ALINA IOANA DEAC

Comemorare Aiud – 2022

Ca în fiecare an, la data de 14 septembrie, în ziua sărbătorii Înălțării Sfintei Cruci, a avut loc la Aiud comemorarea martirilor și mărturisitorilor anticomuniști din temnița Aiudului. Ca și în alți ani am participat la Sfânta Liturghie și la această comemorare alături de Fundația „Profesor George Manu”. A fost un prilej bun de a revedea vechi prieteni, de a întâlni foști deținuți și membri ai familiilor foștilor deținuți și de a achiziționa cărți care ajută la înțelegerea celor întâmplate la Aiud și nu numai.

Ca multe alte localități din România, Aiudul a fost „pus pe hartă”, adică a căpătat o semnificație mai mare, nu datorită vreunui motiv de sărbătoare, nu datorită vreunei încoronări, nu datorită încheierii vreunei păci, nu datorită vreunei administrații exemplare și nu datorită vreunei remarcabile echipe de fotbal, ci din cauza acelei închisori blestemate și în urma unei mari suferințe. Aiudul se remarcă prin destine frânte, prin morți premature și chinuri acumulate. Aici au suferit mii de tineri români, care s-au luptat cu comunismul cu prețul libertății și al vieții lor. Aici oameni de o înaltă cultură și credință au oferit cea mai mare jertfă. Și tot aici s-au născut sfinți.

Printre cei trecuți la Domnul pe calea Aiudului se numără foști demnitari, preoți și intelectuali, între aceștia îi remarcăm, printre alții, pe profesorul George Manu, sociologul Traian Brăileanu, generalul Constantin Petrovicescu, filosoful Mircea Vulcănescu, preotul Ilarion Felea și Constantin Gane.

Din păcate, această comemorare, acest prilej de a face cunoștință cu trecutul dureros, cu exemplele de rezistență și luptă împotriva comunismului, cu eroismul și sfințenia celor ce au fost forțați să își trăiască cei mai frumoși ani între zidurile închisorii, a strâns doar puțni oameni în acest an.

În timp ce alte popoare, chiar pe teritoriul nostru, își înființează instituții, organizații și ridică monumente prin care să își rememoreze suferințele, unele reale, altele doar pretinse, românii ignoră acest aspect. Ei refuză să își cunoască trecutul, nu foarte îndepărtat. Acest lucru se întâmplă nu datorită vreunei înalte demnități care să refuze orice fel de statut de victimă, ci mai de graba din cauza unei ignoranțe inexplicabile. Noi nu doar că nu facem nimic în această direcție, ca popor, sau națiune, dar nici măcar nu ne bucurăm de ceea ce există deja, adică de nenumăratele monumente și mărturii.

Acei puțini prezenți la această comemorare au avut ocazia ca într-un cadru solemn să se roage, să își amintească de acei sfinți martiri și să îi asculte pe Demostene Andronescu și Vasile Jacques Iamandi, foști deținuți, care au fost închiși și la Aiud și care în ciuda vârstei foarte înaintate refuză să ne părăsească și vin în continuare la astfel de evenimente, pentru că mai au încă ceva de zis și noi mai avem încă ceva de învățat. Printre vorbitori s-a numărat și Maria Trifan, fiica fostului deținut Traian Trifan.

Nădăjduim ca în viitor mai mulți români să înceapă să se regăsească în astfel de evenimente, fiind puține locuri și ocazii în care dragostea de țară și de istorie se mai pot manifesta public și ar fi păcat ca astfel de moșteniri să se piardă.

Veșnică pomenire!

PREZENT!

DIETER MIHAIL MAURER

Cinstite fețe bisericești, onorați oaspeți, dragi camarazi,

Iată-ne ca în fiecare an veniți aici să cinstim memoria celor care au fost și cărora le-am fost camarazi de ideal și credință. Însă, așa cum spune poetul Radu Gyr în creația sa *Mormântul căpitanului:*

Dar de-or veni, cândva, cu pași ușarnici
la groapă ta, mișeii și viclenii,
și se vor bate'n piept cu pumni fățarnici,
slăvind lumina sfintelor vedenii,

Mormântul tău, gemând, să se ridice
și duhul tău, țâsnind din veșnicie,
într'un năpraznic fulger să despice
pângăritoarea lor nimicnicie!

Încep cu sfintele cuvinte ale părintelui Iustin Pârvu, starețul și duhovnicul neamului care a slujit și ridicat mănăstirea Petru Vodă:

„Toată ideologia generației luptătoare interbelice s-a bazat pe teologia jertfei unei generații de tineri luptători români care au înfruntat iadul”.

Sub amenințarea legilor fără de lege și antistatale ne-au obligat să ridicăm case memoriale și să omagiem victimele nevinovate ale unui holocaust fascist, pe care le compătimim, dar cu care nu avem nimic în comun și nicio vină. Poate doar vina că nu am reușit un proces, un Nurenberg în care să tragem la răspundere comunismul ca cea mai criminală doctrină care a depășit fascismul, lăsând moștenire umanității oarbe și mute un holocaust de 200 de milioane de victime tot atât de nevinovate, dar trecute la rubrica nepăsării și a convingerii că creștinii vor întoarce și celălalt obraz, ca de obicei. Uităm însă că atunci când a fost cazul, și Mântuitorul însuși a pus mâna pe joardă pentru a goni samsarii din templu.

Îngenunchem și ne închinăm rugându-ne pentru sfinții eroi, pentru o Biserică și o țară pe care o voiau ca *„soarele sfânt de pe cer”*. Cei închiși au fost aleșii Domnului și nicio lege din lume nu le poate întina memoria pentru că ei sunt eroii acestui neam, care și-au dat sângele cu care s-a scris istoria noastră.

Azi, politica aparține bandiților și codoșilor care o sucesc precum porcul, bostanul. Cei care ne-au ucis în gulaguri sunt cei care ne conduc, se bucură de libertate și se numesc democrați.

Ei vorbesc în numele tuturor, renegându-ne martirii și sfinții care au căzut pentru grădina Maicii Domnului râvnită de toți veneticii, grădina pe care noi am apărat-o cu fapta, cu arma în mână și cu viața.

Astăzi asta este istoria: o istorie a unui occident al cărui scut ne-a abandonat fără regrete de câte ori interesele i-au cerut-o. O istorie a unei țărișoare al cărei suflet îi depășește hotarele, cum spunea părintele Calciu.

Așa să ne ajute Dumnezeu, să luăm îndemn și curaj de la eroii noștri și să înviem, precum spune poetul Vasile Alecsandri în poezia: *„Cristos a înviat!”:*

„Cristos mântuitorul din morți a înviat,
Și fruntea-i ca un soare,
Lucind peste popoare,
Fiori de nemurire în lume a-mprăștiat.

Cristos, zeul credinței, ieșit-a din mormânt!
Ș-a Sa reînviere
Ne-arată că nu piere
Dreptatea, și credința, și adevărul sfânt!

Cristos e viu! Ca dânsul, o! voi ce suferiți
În lanțuri de robie,
Curând la viața vie
Din umbră tristă-a morții veți fi cu toți ieșiți!”

Vom învia, ne vom întoarce într-o zi, neapărat, nu pentru ură sau răzbunare. Ne vom întoarce pentru a cere iertare Celui a toate iertător din ceruri pentru tot ce am greșit.

VASILE JACQUES IAMANDI

DE LA CAPĂT, COPII

Celule, oameni...

(Penitenciar Satu Mare)

ION DUNCA

Când, după proces, am devenit locatarii acestei celule, nu toate locurile au fost ocupate. Nu bănuiam atunci că erau rezervate. Doar când au revenit, pe rând, la intervale de câteva zile (zece), cei ce purtaseră cele mai grele lanțuri care au fost găsite în inventarul închisorii Satu Mare, din toana, capriciul sau răutatea firească a securității, am înțeles.

Primul scăpat care a venit la noi, Ghiță Nan. Slab a fost el totdeauna, dar acum era o umbră, vânăt de frigul şi fierul atârnat de mâini şi de picioare, foamea crâncenă – mai rea decât a noastră – dârz, încăpățânat şi tăcut. Băiatul acesta căzuse printre noi aiurea, prin prostia sau laşitatea lui Vasile Dunca, deoarece nu mai făcuse închisoare, dar se comporta ca un veteran cu state vechi de serviciu. Nu se plângea, cred că mai degrabă ar fi murit decât să scape fie şi doar un oftat. Deşi căzut prin eroare printre noi, era pe deplin de-al nostru. Abia acum şi de la el am aflat ticăloşia ilegală şi nereglementară, pusă la cale şi aplicată fără scrupul celor trei.

Când am auzit sunetul fierului izbit de fier – atât de specific şi oarecum familiar – am bănuit şi s-a confirmat:a scăpat Fănică Deac. L-am primit cu toată căldura de care eram în stare. Arăta cum era de aşteptat. Tot aşa de tăcut, îndârjit şi nu ştiu prin ce resurse, rezistent. Prin puține cuvinte ne-a relatat ceea ce ştiam deja de la consăteanul său, Ghiță Nan.

Amândoi din **Cuhea** istorică (acum **Bogdan Vodă**), nu-şi desmințeau originea. Cuherii aveau prin vecinătăți faima că ar fi oameni dosnici, ascunşi. Eu cred că mai degrabă sunt excesiv de prudenți, bănuiori cu cei pe care nu-i cunosc şi dotați cu o tenacitate încăpățânată în exces comparativ cu restul lumii. Pot să dau toate asigurările că plecând la drum cu un astfel de om, nu vei fi părăsit pe cale, chiar dacă ar crăpa şi el odată cu tine.

În sfârşit, la data presupusă, a fost eliberat din lanțuri şi izolare şi Nistor Man, dar nu l-au adus la noi – toate locurile fiind ocupate – ci într-o celulă unde era aşteptat de Aurel Vişovan şi Ştefan Minică. Presupuneam că scopul era de a-i contamina pe toți cu TBC. Înalt şi deşirat cum era acum, numai piele şi os, tăios ca o sabie şi cu ochii ca oțelul, purta pe umeri povara celor şapte ani de temniță pe care-i executase în prima perioadă de detenție, în loc de cinci ani corecțională cât fusese condamnat. Mai mult prin izolări, lanțuri, mutări disciplinare de colo-colo, neadaptat şi neadaptabil. Încă de la Târgşor a intrat între intransigenți. Nici nu a făcut prea mulți purici pe acolo, că a fost trimis la Jilava cu primul lot disciplinar şi a ținut-o tot aşa, până ce pur şi simplu l-au dat afară, după ce executase doi ani în plus față de condamnare. Apoi, fost coleg de facultate cu Ghiță Andreica şi exmatriculați împreună în anul II-, s-au regăsit. Ne-am regăsit. Acolo unde nu ştiu cine a decis că ne-ar fi locul. A supraviețuit şi de data asta, în ciuda celor ce voiau să scape de el. Ca de noi toți, dar de el mai urgent. Nu l-au învins. Anticipez: a supraviețuit, şi-a terminat facultatea reluînd-o de la început – cu note maxime pe tot parcursul facultății – şi a fost până la pensionare profesor de franceză-engleză la Târgu Mureş, unde trăieşte şi astăzi. A sărit mult peste 8O de ani şi nu arată nici 50! Ce s-a ales de cei ce au vrut să-l distrugă? Din câte ştiu, nici unul nu mai e în viață. (2014) Nistor, da!

Ceea ce ar putea fi de mirare – cel puțin – pentru oricine trăieşte în normalitate, s-a petrecut şi cu cei trei scăpați de izolare:înafara faptului că nu erau decât nişte saci cu oase, pielea părând a avea unicul rost de a nu lăsa ciolanele să se risipească, erau perfect sănătoşi. Sau pe aproape, căci Fănică Deac era mare colecționar de maladii, dintre care una reală şi afurisită, piatră la rinichi, fiind unicul vătămat. Dar nu din cauza izolării.

*

Ne-am regăsit vechile năravuri, ca şi cum nu ar fi trecut un timp de presupusă libertate, ironiile şi înțepăturile fulgerau în micul spațiu şi, cu tot necazul produs de reîntemnițarea cumplit de nedreaptă, nu permiteam ca lâncezeala şi tristețea să ne copleşească. Da, trebuia să ne apărăm din toate puterile şi sub nici un motiv, nu trebuia să ne lăsăm încovoiați. Nu puteam mare lucru împotriva nedrepților stăpâni, dar nici nu eram dispuşi să ne lăsăm învinşi, cu propriul consimțământ. Acesta nu era un program, făcea parte din noi şi, dacă parțial o mai fi amorțit pe ici pe acolo, şocul ne-a redeşteptat: chiar dacă atunci când am început lupta împotriva tiraniei comuniste eram doar nişte copilandri, **am avut dreptate!** Monstruosul sistem împotriva căruia am luptat după puterile nostre reduse, era un sistem criminal la cele mai înalte cote. Acum se ştie, dar se tace în mod vinovat.

Ironiile şi înțepăturile de care vorbeam mai sus, nu erau răutăți, cum ar părea la prima vedere. Era doar modul nostru nu prea delicat, de a ne zgâlțâi reciproc, preferabil plânsului de propria milă. Aparentele răutăți se încrucişau în mica celulă precum fulgerele în furtună, stârnind în loc de supărare, hohote de râs. Admonestate de gardieni atunci când intensitatea depăşea limitele regulamentare, aceştia nepricepând nicicum, de unde veselia asta într-un asemenea loc, destinat unor simțăminte mai degrabă inverse?

Fănică Deac doar mustăcea, înțelept şi matur, la copilăriile noastre de puşti întârziați. El era între noi un înțelept cu tabieturi de boşorog, ziceam noi. De ex. atunci când se **servea masa**, ni se dădea o singură lingură/ celulă, pentru întregul efectiv, dar noi nu ne aşteptam rândul, căci fiecare-şi confecționase dintr-o surcea de lemn găsită prin curte când eram scoşi la plimbare – destul de rar – şi un ciob de sticlă din aceeaşi sursă, un fel de lopățică semănând cu un făraş minuscul, cu care adunam zeama rămasă pe fundul castronului din aluminiu. Care zeamă era o idee mai **deasă**, după ce am băut conținutul, un lichid oarecum limpede, hrana noastră cea de toate zilele, direct din castron. Cam necivilizată metoda, dar… La percheziții1e frecvente care se efectuau prin celule, aceste ustensile primitive erau confiscate şi totul era reluat cu răbdare de puşcăriaş de la început. Numai Fănică nu renunța şi ar fi fost în stare să restitue castronul neatins, dacă nu-l golea cu lingura, pe măsuța de ½ m.p. din colțul celulei. Aşa că, automat, lingura-i revenea lui Fănică de la prima mişcare. Acord tacit şi respectat. La urma urmei, Chiaburul dovedea un respect de sine superior nouă, care nu ne sinchiseam cine ştie ce de asemenea mofturi.

Îmbrăcămintea penală cu care ne-au înzestrat era jalnică, numai petice şi găuri. Le-am fi cârpit noi, dar acul era un obiect strict interzis. S-a găsit remediu şi la asta. Tot prin curte se mai găseau aruncate şi din fericire neluate în seamă, bucățele de sârmă de cupru (era acolo un fel de atelier mecanic) din care, cu răbdare, se puteau confecționa un fel de ace, treabă la care era mare meşter acelaşi Fănică. La Târgşor şi apoi pe Canal, tot Fănică Deac era cel care ne cârpea sau recondiționa țoalele uzate, din fire recuperate din te miri ce, confecționa şosete sau chiar pulovere, transformând deşeurile în obiecte folosibile. Acolo! Acum îşi reluase vechile îndeletniciri cu aceeaşi

îndemănare dintotdeauna şi cu aceeaşi nesfârşită răbdare. Secondat la treburile mai mari de un alt îndemânatic, Gicu Bulacu. Care nu avea astâmpăr, ar fi făcut orice, numai să nu stea locului.

El curăța cu cârpa duşumeaua (din scândură), iar când ni se dădeau găleata şi cârpa pentru spălat pe jos, era imposibil să i le iei din mână. Ceea ce era bine la urma urmei, Gicu fiind un perfecționist de felul lui, iar rezultatul era absolut fabulos: lună şi bec, ca la armată. Sau încă şi mai şi! Fiind la fel de adevărat că noi, restul de trândavi fără voie, nu ne înghesuiam să-l păgubim de plăcerea muncii, făcându-i favoarea – ziceam noi – de a-şi putea demonstra talentele.

Pentru mine era o adevărată plăcere să-i urmăresc degetele în mişcare, când făcea ceva meticulos şi aparent imposibil. Dar nu şi pentru Gicu, având el şi năravul – atunci când era foarte concentrat – să-şi scoată vârful limbii şi să-l tot agite între buze, spre amuzamentul nostru veninos, prilej de bălăcăreală. De care Gicu se sinchisea **exact nu**, după propria-i expresie absolut negramaticală. Această apreciere aparținând Şerifului, care, filolog fiind – chiar dacă neterminat –, făcea mare caz de greşelile altora, ignorându-le voit pe ale sale.

*

Astfel, fiind noi asasini de timp calificați, vremea trecea. Se apropia termenul de trei luni şi deja ştiam cât de tipicari sunt şefii, când e vorba de forme. Nu ne-am înşelat. Exact la data prevăzută, grefierul închisorii şi-a arătat o parte din figură în cadrul vizetei, strigându-şi sinistrul catalog în ordine alfabetică.

- Andreica Gheorghe! Şeriful s-a prezentat vizibil încordat.

- 16 ani muncă silnică,… ani degradare civică,… lei cheltuieli de judecată… Semnează aici că declari recurs. Pe o treime de foaie de hârtie, un formular tip. Gata!

- Dunca Ioan zis Nelu, 16 ani muncă silnică, … degradare civivă,… cheltuieli… Am explodat într-un râs nestăpânit. Grefierul a făcut ochii mari, presupunând probabil că mi-am pierdut subit mințile, la aflarea condamnării.

- Ce te-a apucat?

- Nimic domnule! Dar nici nu pot lua în serios sentința asta.

- Treaba ta. Semnează aici că declari recurs. Am semnat, fără să citesc formularul.

Tot aşa, până la ultimul. Între 2 şi 25 de ani, oferiți cu generozitate.

continuare în pag. 23

DE LA CAPĂT, COPII

Comentariile nu au început imediat. Ne trebuia un respiro. Apoi s-a rupt zăgazul şi au năvălit grămadă. Nu-mi amintesc ce au spus ceilalți, unii mai surprinşi, alții mai puțin. Ştiu doar că după ce mi-am făcut la repezeală nişte socoteli, am făcut remarca:

- Nu voi face 16 ani de puşcărie. Ori mor pe parcurs, ori se întâmplă ceva, nu ştiu ce anume, dar nu-i fac! Iar dacă totuşi îi fac, – ceea ce nu prea cred – şi după 45 de ani mai rămâne un rest de viață. Cum o fi ea! Ceea ce mă deranjează deocamdată este faptul că trebuie să mai aşteptăm cine ştie cât, până se judecă recursul, alte trei luni până la reconfirmarea sentinței, timp în care ăştia pot să ne termine. Ce-o fi, o fi! am concluzionat, fatalist.

- De la capăt copii! A clamat Şeriful, în chip de dirijor ad-hoc.

- De la capăt să fie! s-a auzit acordul unanim.

De la capăt au fost reluate doar discuțiile, deocamdată. Reanalizate anchetele, vorbele scăpate, greşelile şi ticăloşiile. Prostiile naivilor sau fricoşilor – aducătoare de mari belele – dar nedeterminante din fericire, deoarece nu se legau logic între ele. Cu toată truda lor, anchetatorii nu au reuşit să încropească o argumentare cât de cât logică şi solidă, pentru a dovedi că am alcătuit o organizație. Posibil că nici nu le păsa prea mult, având ei pâinea şi cuțitul. Însă noi ne agățam de fiecare amănunt, care ar fi putut dovedi nedreptatea monstruoasă care ni se făcea.

Acum puteam să aşteptăm liniştiți trecerea celor trei luni, până la comunicarea respingerii recursului. Dacă putea fi numit astfel peticul de hârtie semnat la repezeală, fără posibilitatea vreunei contraargumentări împotriva sentinței.

- „Lung prilej de vorbe şi de ipoteze”… Doar că aici nu era vorba de Mişu St. Popescu şi nici de ipoteticul său divorț, ci de soarta unor tineri, cu ani de puşcărie executată în cârcă. Frământările noastre erau explicabile, omeneşte vorbind.

Şeriful avea o idee fixă: procesul se va rejudeca. Afirmație combătută vehement, argumentul forte fiind că, stăpânii, ştiind ei cât se poate de precis că au comis o mare ticăloşie, la ordin, desigur şi tocmai de aceea, nu vor accepta pentru nimic în lume să fie dați de ruşine, obligați fiind în acest caz, să accepte o înfrângere intolerabilă din punctul lor de vedere. Aşa se face că ideea fixă a Şerifului, a avut succes = 0. (Zero).

Prilej exploatat din plin, declanşând o băşcălie spumoasă la adresa acestuia. Dar Şeriful se ținea tare pe poziție, împotriva tuturor. Mi-a spus în particular şi înafara băşcăliei.

- Voi faceți băşcălie, dar să ştii că eu chiar cred în chestia asta – oricât de tâmpită pare – şi n-aveți decât să vă distrați cât vreți. O să vedeți că am dreptate şi atunci, sunt curios ce o să mai ziceți!?!

- Chiar tu recunoşti că nu ai argumente, iar cum noi suntem agățați de logică precum scaiul de coada oii…

- Logică spui? Dar în faptul că suntem aici fără nici o vină, ce logică încape? Lasă logica băiete pe seama oamenilor normali, într-o stare normală. Eu voi continua să cred în treaba asta – ilogică, după capul tău cel deştept –, iar tu n-ai decât să te legeni în raționamente logice, care, rămână între noi, pleacă de la premize false.

- Păi fals e totul, începând cu sistemul!...

- Aşa-i! Deci eu continui să cred ce vreau şi, suplimentar, voi face pe nebunul cum am decis, deşi nu sunt nebun.

- Asta se mai poate discuta…

Cu acest dubiu privitor la integritatea mintală a Şerifului, am alunecat spre normalitate. Normalitatea noastră. Aiurită, zeflemistă, băşcălioasă, plină de săgeți şi înțepături. Făceau parte din viața noastră de fiecare zi, ceas cu ceas. Timpul, atât de prețios pentru orice om întreg la minte, trebuia să treacă peste noi cât mai pe nesimțite posibil, să se ducă pe pustii cât mai repede posibil. Să primim sentința definitivă şi să plecăm uindeva, oriunde, poate la niscaiva munci. Anchetatorul meu a făcut odată o referire la posibila redeschidere a lucrărilor Canalului, ceea ce mi-a cam dat fiori, ca şi gândul că nevoia brațelor de muncă gratuite ar fi explicația valului de arestări. Doar se ştia că toate mărețele obiective ale statului socialist au fost realizate cu sclavi. Ca noi! Chiar şi perspectiva sinistră a Canalului părea mai bună – sau mai puțin rea –, decât regimul barbar al închisorii din Satu Mare. Rău era oricum. Alternativa era între două rele, iar următoarea, chiar necunoscută, era preferată.

Am reinventat tehnica srisului pe săpun, mult îmbunătățită. În sensul că nu scriam direct pe foița de săpun, ci pe… sticle. Cu sirop tonic, pe care unii îl mai primeau în chip de asistență medicală. Cele mai convenabile fiind cele în culoare maro. Tehnica era simplă şi eficientă. Pe sticla udată în exterior, se freca cu grijă săpun. După uscarea – care dura puțin –, pe această peliculă mată se putea scrie cu o sârmuliță sau un bețigaş şi, ținută sticluța într-un anumit unghi față de lumină, se citea perfect. După folosință se spăla şi procedeul se relua. Curios mi se pare şi acum faptul că eu, care am un scris de mână detestabil, pe sticla săpunită scriam clar şi chiar caligrafic. Pe un colț al măsuței, sticluțele stăteau cuminți şi nevinovate, neobservate atunci când cerberii făceau controale, verificau zăbrelele cu ciocanele lor de lemn, sau chiar când făceau pasionantele – pentru ei – percheziții, căutând nu se ştie ce. Nu e de imaginat cât text încape pe o suprafață atât de redusă. Probabil voi reveni la acest subiect, scrisul şi învățatul fiind o ocupație extrem de importantă. Şi… interzisă!

Ne-a fost de mare folos şmecheria, deoarece, atunci când preocupările legate de proces s-au mai estompat, au făcut loc altora, legate de data asta de minte şi preocupări de altă natură, pentru a asasina timpul cu oarece folos.

Eram stabili cei din lotul nostru, dar mai treceau pe acolo – temporar – şi câte unul îmbrăcat în haine civile, răzleț şi prin deducție simplă, încă nejudecat.

Uşa celulei se deschide şi e întrodus un domn în vârstă, îmbrăcat într-um costum care fusese elegant cândva şi încă era, chiar aşa, mototolit după cine ştie cât timp de stat prin celule, pantofi de modă veche, dar în stare bună, se vedea că era marfă de calitate, din alte vremuri. După ce uşa s-a închis în urma lui, a rămas în mijlocul celulei, privind rătăcit şi nedumerit, adunătura peticită care popula locul în care nimerise. Unora dintre noi figura ni se părea cunoscută. Fiind om în etate, i s-a „alocat” un loc la parter, urmat de fireştile întrebări.

Se numea **Rozentahl, farmacist în Sighet şi, ciudat, evreu.** Ciudățenia constând în faptul că nu se întâlneau prea mulți din etnia lui în puşcăriile patriei. Mai degrabă prin funcțiile înalte de partid şi de stat, ca şi în cadrele superioare ale securității. Prudent, nu a spus prea multe despre învinuirile care i se aduceau, se pare că era asemenea multora, victima lui a zis ăla că am zis eu. Ca noi toți dealtfel, mai mult sau mai puțin. Era tare bolnav sărmanul om, pierduse un rinichi şi cel rămas era şi acesta bolnav. Ce le-o fi venit să-l chinuiască pe acest muribund?

La securitate a stat în celulă cu Nistor şi a vorbit cu recunoştință despre el, acesta ajutându-l din toate puterile, atât fizic cât şi moral. Avea nevoie de ambele. Mai mult, i-a atras atenția să nu facă greşeala de a recunoaşte învinuirile care i se aduc – cum era înclinat bietul om –, considerând că nu erau cine ştie ce. (Nici nu erau, dar atunci, orice fleac putea fi metamorfozat în crimă). L-a ascultat, iar după ce Nistor l-a lămurit cu ce fel de autorități are de-a face, l-a luat pe **NU** în brațe.

Era cu adevărat un **domn**, de modă veche, cu studiile universitare la Viena, purtând cu el patina eleganței şi culturii acelei cetăți. Văzând că-l tratăm cu respect şi considerație, susținându-l şi moral şi fizic – căci se deplasa foarte greu –, s-a mai deschis cumva şi am descoperit că are şi simțul umorului, acel umor discret şi plin de semne de întrebare, specific neamului său. Era pentru noi o sursă de poveşti despre o lume pe care o ştiam doar de prin cărțile citite cândva, o lume inexistentă în realitatea noastră.

Din vorbă-n vorbă, am aflat că-l cunoştea pe bunicul meu dinspre mama – între timp plecat în eternitate –, despre care spunea că vorbea o germană vieneză de cea mai bună calitate. Ştiam că bunicul meu **-Moşucu-** făcuse armata la Viena, şapte ani! şi că fusese sergent în nu mai ştiu ce unitate de elită. Spunea că ar mai fi avut şi posibilitatea unei reangajări pe încă şapte ani, după care i s-ar fi asigurat un serviciu acolo, în capitala Habsburgilor, până la pensie. Nu a făcut-o, a revenit la vatră, unde, înafara casei şi grădinii adiacente nu a mai găsit nimic: tatăl său prăpădise tot. A luat-o de la capăt, refăcându-şi avutul, predându-l statului socialist, după ce la vârsta de 80 de ani fusese arestat. A murit la 86 de ani, fără să regrete averea pierdută din nou, după ce o refăcuse din mai nimic. Era un mare înțelept Moşucu!

A observat d-l Rozentahl că, mai ales dimineața şi seara, ne rugăm. Fiecare pe unde putea, rezemați de paturi, prin colțuri. Aceste momente de reculegere erau respectate de toți. M-a întrebat discret – cum îi era felul – pe unde-i răsăritul? I-am indicat direcția aproximativă. De atunci l-am observat rugându-se, orientat spre răsărit, odată cu noi. Nimeni nu l-a tulburat şi nimeni nu a avut fața de d-lui nici cel mai infim semn de desconsiderație sau impolitețe. Era un biet om căzut în necaz, ca noi toți cei „cazați” aici, la nivelele trei şi patru ale închisorii din Satu Mare. Mai necăjit decât alții, prin vârstă şi boală, şi doar asta conta.

Nu a stat mult la noi, a fost luat şi dus. Nu l-am revăzut niciodată. Presupuneam că l-au eliberat, era prea bolnav pentru a mai trăi cine ştie cât. Încă o victimă a barbariilor de partid şi de stat. Ciudățenia consta în faptul că era evreu, cosângenii lui aflându-se prin alte sfere. Totuşi au mai fost şi despre cei puțini cunoscuți pe acolo ca deținuți, nu am de spus **vorbe slabe**. Unii chiar s-au distins prin curaj şi demnitate. L-am reamintit pe Iancu Labiş.

Am fost mereu acuzați de antisemitism, termen impropriu dacă se referă exclusiv la evrei. A.C. Cuza a dejucat cu umor inadvertența.

- Lumea zice că sunt antisemit. Dar ce am eu cu arabii? (Sau armenii, sau… adăugăm noi).

Nu am văzut în închisori **niciodată,** nici cea mai vagă urmă de manifestare antievreiască şi este suficient să-l citiți pe Steinhardt, Max Bănuş şi alții, fiind mai credibili prin faptul că sunt evrei. Pentru cei mai mulți prezența evreilor în puşcării era mai degrabă o ciudățenie, fiind apariții rarissime prin zonă.

Fără să intenționez să jignesc neamul evreiesc, fapt este că atunci, la începutul instaurării regimului comunist, evreii erau cocoțați în cele mai înalte funcții de partid şi de stat, aducându-şi o sinistră contribuție la întemeierea şi consolidarea acestui regim. După care au şters-o frumuşel **acasă**, în Israel.

(va urma)

ION DUNCA

Dreptul la Memorie:

Abonați-vă la revista „PERMANENȚE”

Dragi prieteni, Revista noastră, „Permanențe”, va intra în 2022 în al 25-lea an de existență. Înființată în 1998 de supraviețuitorii temnițelor carliste, antonesciene și comuniste, cu apariție lunară neîntreruptă, „Permanențe” a rămas singura revistă național-creștină care mai apare în România, în format fizic, în mod constant. Avem dreptul la memorie, la adevăr, la istorie, la demnitate. Avem obligația să ducem mai departe moștenirea primită de la seniorii pătimitori în temnițele carliste, antonesciene, comuniste.

Revista „Permanențe” face parte din această moștenire. Costurile tot mai mari generate de tipărirea și distribuirea unei reviste de acest fel au cauzat dispariția multor publicații de gen apărute după 1990. Și noi ne confruntăm cu aceeași problemă, dar suntem hotărâți să continuăm. Pentru a face asta, avem nevoie și de ajutorul vostru.

Vă rog - pe toți cei care puteți și doriți - să ne sprijiniți, abonându-vă, reînnoind abonamentul pe care îl aveți deja la revista „Permanențe” sau făcând donații. Prețul abonamentului este de 100 lei/ an pentru abonații din România, respectiv 50 euro/ 60 dolari/ an pentru abonații din străinătate.

Revista apare lunar și se expediază prin poștă pe adresa abonaților.

Contravaloarea abonamentului sau donațiile se pot achita prin mandat poștal pe adresa:

Militaru Carmen Daniela, O.P. 37 Ghișeul 2 – C.P. 14, 024280 București

sau prin virament bancar pe coordonatele următoare:

Fundația „Profesor George Manu”,

Banca Transilvania,

swift code: BTRLRO22XXX

USD - IBAN:

RO17BTRL04102205797941XX

EUR - IBAN:

RO80BTRL04104205797941XX

LEI - IBAN:

RO34BTRL04101205797941XX

Vă invit să mergem înainte, împreună!

Cezarina Condurache,

Președinte Fundația „Profesor George Manu”

- Redacția își păstrează distanța față de conținutul articolelor; responsabilitatea revine exclusiv autorilor.

PERMANENȚE

ISSN 1453 – 9551

Editor: Fundația Culturală „Profesor George Manu”

Str. Austrului nr. 12, Bl. 3, Sc. C, Ap. 32, 024073, Sector 2; București

e-mail: fgmanu@gmail.com

Internet: http://www.fgmanu.ro

tel. 021-252-20-41; 0746 548 305

REDACTOR ȘEF:

BOGDAN MUNTEANU

REDACTORI:

PR. MARIUS VIȘOVAN, PR. VASILE GORDON, CIPRIAN VOICILĂ, CEZARINA CONDURACHE

CORESPONDENȚI STRĂINĂTATE:

CĂLIN GABOR, NICOLAE OPRESCU

DANIELA MILITARU - TEHNOREDACTOR

ADMINISTRAȚIE – DIFUZARE:

MILITARU CARMEN DANIELA O.P. 37 Ghiseul 2 – C.P.14, 024280 București

RELAȚII CU PUBLICUL LA SEDIUL FUNDAȚIEI: LUNI, MARTI, MIERCURI, JOI, VINERI: 14-18